

més enllà de les urnes

ETS I UTS DE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA

en el marc de la campanya 'Els calers, on calen'

índex

5 Presentació. Compartir el poder de decidir

6 En teoria
El perquè de la participació ciutadana
Reptes pendents

8 A la pràctica
La participació a Catalunya: què ens hem trobat?
On es fa participació i des de quan?
Àrea d'adscripció de la participació
Quin tipus de mecanismes?
Principals problemes i dificultats
Qui avalua els processos participatius?

10 Fent i desfent... aprèn l'aprenent

12 Qui bé sembra...bé recull

14 Bones pràctiques participatives a Catalunya
Pressupost Participatiu. Santa Cristina d'Aro
Institut Municipal de Persones amb Discapacitat. Barcelona
Consell Territorial. Tremp
Consell d'Infants/Consell de Joves. Tona
Imaginem el futur de Figaró. Figaró-Montmany
Pre-Plens. Callús
Votació popular. Arenys de Munt

18 Annexes. Entrevistes a regidors i regidores de Participació Ciutadana de Catalunya

Arbúcies	18	Masquefa	50
Arenys de Munt	19	Mataró	51
Argentona	20	Mollet del Vallès	52
Badia del Vallès	21	Olesa de Montserrat	53
Barcelona	22	Parets del Vallès	54
Balaguer	23	Pineda de Mar	55
Banyoles	24	El Prat de Llobregat	56
Barberà del Vallès	25	Puigcerdà	57
Begues	26	Rubí	58
Berga	27	Sabadell	59
Cabrils	28	Sallent	60
Callús	29	Sant Adrià del Vallès	61
Cambrils	30	Sant Andreu de la Barca	62
Canet de Mar	31	Sant Boi de Llobregat	63
Cardedeu	32	Sant Cugat del Vallès	64
Castellbisbal	33	Sant Pere de Ribes	65
Castelldefels	34	Santa Coloma de Gramenet	66
Cerdanyola del Vallès	35	Santa Cristina d'Aro	67
Cubelles	36	Santa Perpètua de Mogoda	68
Cunit	37	La Seu d'Urgell	69
Figaró-Montmany	38	Sitges	70
La Garriga	39	Solsona	71
Gelida	40	Tarragona	72
Girona	41	Tàrraga	73
Granollers	42	Terrassa	74
Igualada	43	Tona	75
Lleida	44	Tortosa	76
Lliçà d'Amunt	45	Tremp	77
Lloret de Mar	46	Ullastrell	78
Manlleu	47	Vilafranca del Penedès	79
Manresa	48	Vilanova i la Geltrú	80
Martorell	49	Vilassar de Mar	81

compartir el poder de decidir

És possible crear espais comuns de decisió entre els polítics i la ciutadania. Aquesta és una de les conclusions que es poden extreure de les seixanta-quatre entrevistes fetes (entre el 2005 i el 2008) a ajuntaments d'arreu de Catalunya que han practicat processos de participació ciutadana. Aquesta guia, emmarcada dins de la campanya "Els calers, on calen" de Ciutadans pel Canvi, vol contribuir a la divulgació d'algunes experiències participatives que destaquen per la seva originalitat i, alhora pretén difondre un conjunt de reflexions i propostes que considerem bàsiques sobre la participació ciutadana. La participació política és un dret de ciutadania; un dret dels éssers humans que han d'exercir la seva dimensió política, organitzant i gestionant el seu entorn, millorant la seva convivència i garantint el futur amb qualitat de vida.

Compartir decisions no és un exercici fàcil, s'han de donar les circumstàncies adequades, però també hi ha d'haver l'acceptació de compromisos i obligacions. El retorn del poder a la ciutadania mai no ha estat una tasca senzilla; se sustenta fràgilment sobre dos pilars: d'una banda la participació dels ciutadans i ciutadanes a la vida política i, de l'altra, la proximitat dels polítics a la ciutadania.

Poder públic, o apoderament de la ciutadania, és un concepte d'una gran força i contingut. Però tot i així, ben poc utilitzat. Si volem aprofundir en els afers públics, és important saber qui, quan i com exerceix la potestat de decisió dels assumptes d'interès ciutadà. La pregunta clau és: qui decideix? Sigui quina sigui la resposta, qui finalment decideix manifesta la capacitat i autoritat de transformació dels assumptes que milloren o

empitjoren les nostres condicions de vida com a col·lectiu. El procés de decisió –quan- i la metodologia emprada –com-, determinen la qualitat democràtica i la legitimitat de les polítiques públiques.

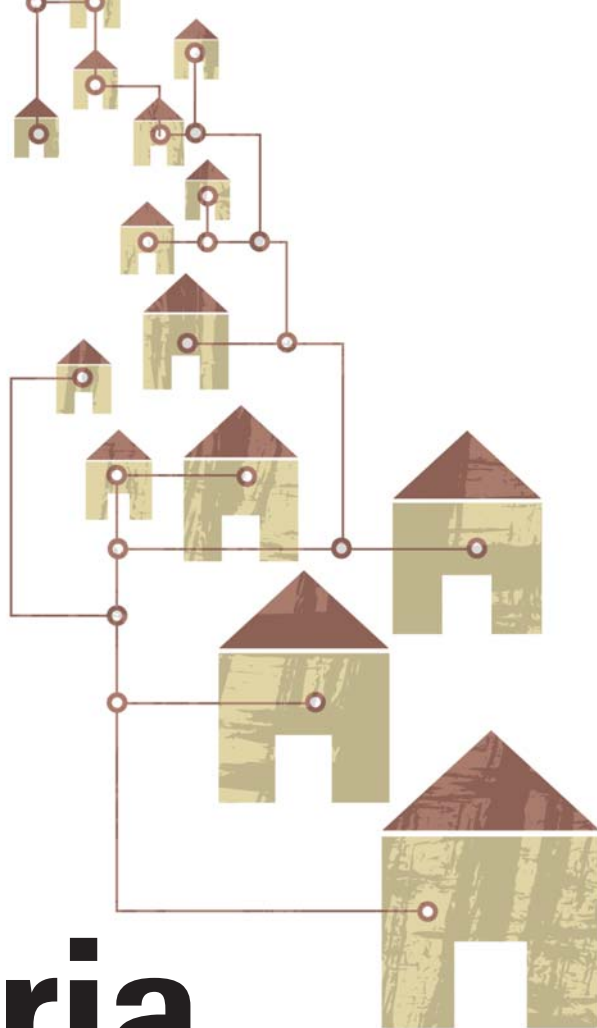
Malauradament, les bones intencions d'impulsar espais participatius sovint no prosperen, s'aturen o es desactiven: es tracta d'una tasca complexa i d'un procés llarg que requereix un aprenentatge i una trajectòria a mig i a llarg termini. Ara bé, fer conèixer, fer entendre, fer aprendre, fer pensar, fer responsable i, en definitiva, acceptar el "poder fer" de la ciutadania és una oportunitat per iniciar un nou punt de partida a l'activitat política.

Així doncs, l'exercici de la participació ciutadana es pot contemplar com un deure, com una responsabilitat, o com l'exercici d'un dret de ciutadania i la seva dimensió política. No podem negar que vivim en societats plurals i complexes. Per gestionar-les conjuntament necessitem nous espais de participació i de reflexió col·lectives.

Per tant, és imprescindible dotar la ciutadania d'eines i instruments, i apoderar-la a través de la confiança, perquè s'incorpori als nous espais de deliberació i decisió; perquè col·labori en l'anàlisi dels problemes que l'envolten i en la recerca de solucions que, per força, no poden ser simples ja que la realitat no ho és. Cal una nova forma de fer política que, precisament, situï la participació dels ciutadans i ciutadanes en l'eix central de la seva definició; un compromís ferm de transformació i evolució de les relacions ciutadania-política.

David Aaron López
Responsable
de la Campanya Els calers, on calen

Carme Valls
Presidenta
de Ciutadans pel Canvi

en teoria

El perquè de la participació ciutadana

El govern tradicional s'ha vist sotmès a canvis profunds

Les persones que defensen la democràcia participativa parlen de la crisi del govern tradicional i apunten l'aparició del concepte governança com a nova forma d'entendre el poder, de prendre decisions col·lectives o de concebre les relacions entre política i societat. Altres termes com govern en xarxa o govern relacional també donen fe del mateix fenomen.

El govern tradicional s'ha vist sotmès a canvis profunds, que han afectat les bases de la seva pròpia legitimitat. Així doncs, en un escenari de governança, els governs són cada cop menys capaços de prendre decisions en solitari.

La manca de coneixements relatius a entorns i situacions de creixent complexitat i incertesa;

l'aparició de problemes inter-relacionats, és a dir, que no pot resoldre un únic actor de forma unilateral;

i una ciutadania cada cop menys disposada a deixar-se imposar

decisiones de l'elaboració de les quals no ha participat;

han convertit els governs en un actor més (evidentment continua sent el principal) al costat d'altres actors dins d'un mateix territori. Al mateix temps,

Els governs són cada cop menys capaços de prendre decisions en solitari

les constel·lacions de poder són cada cop menys jeràrquiques, més col·laboratives, més relacionals, més en xarxa. La noció de govern, per tant, està en crisi. La governança és el nou paradigma.

En aquest context, la participació ciutadana, és a dir, la implicació directa i activa de la ciutadania en la presa de decisions polítiques adquireix especial rellevància. La participació ciutadana ha de jugar un rol decisiu com a instrument al servei de la millora de la qualitat de les polítiques i els serveis públics; com a eina de legitimitació de les decisions polítiques i de retruc, de la pròpia democràcia; com a escola de ciutadania; i com a via d'enfortiment de la ciutadania.

El terme governança fa referència a una nova manera de concebre el poder, de prendre decisions col·lectives i de concebre les relacions entre política i societat. Mentre que el govern tradicional entenia l'exercici de la política i del poder en termes jeràrquics i autosuficients, la governança fa referència a la política i el poder entesos com a interacció entre instàncies públiques tradicionals i societat civil (grups d'interès, empreses, tercer sector, ciutadania etc.) a efectes de generar legitimitat i millorar les polítiques públiques. La governança, per tant, pressuposa interdependència d'actors, govern en xarxa i unes relacions molt més horitzontals entre govern i societat.

Reptes pendents

A la pràctica, com sempre, la teoria es complica. El què en teoria pot convèncer inicialment, a la pràctica topa amb múltiples dificultats. Tanmateix i especialment en el camp de les ciències socials, tota teoria, per més perfecta, impol·luta i irrefutable que sembli, ensopega tard o d'hora amb la realitat, ineludible, tossuda. I aquesta diu, que tota idea, per brillant que sigui, ha de ser sotmesa a qüestionaments i revisions permanents si vol sobreviure.

Aquest també és el cas de la participació ciutadana: la idea és bona; la seva necessitat, inqüestionable. I tanmateix, la seva aplicació a situacions reals ha generat i genera, en més d'una ocasió, tensions, problemes o conseqüències no desitjades. Molt sovint s'atribueixen a la mala fe dels governs locals, a maniobres partidistes obscures, al mal disseny dels mecanismes, a una política de comunicació deficient, a la poca preparació de la pròpia ciutadania, etc.

Malgrat que hi pugui haver de tot –efectivament, tot és millorable–, és important tenir present que bona part de la culpa és atribuïble a la manca d'encaix entre la democràcia representativa i la democràcia participativa. És a dir, a la poca reflexió que hi ha hagut respecte a com compaginar –a la pràctica(!)– la teoria (la bondat de la participació) amb la pràctica. Com articular-la? Quin pes ha de tenir? Quin valor li atorguem?

Les literatures sobre democràcia representativa i democràcia participativa acostumen a transitar per vies paral·leles, vies que rarament acostumen a confluir. Les persones que defensen la democràcia participativa argumenten des del rebuig d'una política excessivament tancada a la participació de la ciutadania més enllà de les eleccions.

A la pràctica, això s'ha traduït en la proliferació de mecanismes i experiències de participació ciutadana interes-

l'experimentació i la innovació democràtiques.

Tanmateix, tot sovint aquests mecanismes i aquestes experiències formen "bombolles participatives": experiències aïllades de la resta d'àrees o polítiques locals. Al mateix temps, hi ha certa confusió respecte el pes que se li ha de donar a la participació. Amb altres paraules, quina legitimitat pesa més? La que procedeix d'unes eleccions i que dota els representants polítics de la capacitat de prendre decisions? O la derivada d'un procés participatiu? Hi haurà opinions per tots els gustos.

En tot cas, d'aquí en deriven múltiples problemàtiques, responsables de més d'un maldecap (o conflicte polític), com ara:

La participació ciutadana ha de tenir caràcter consultiu o vinculant?

La participació ciutadana ha de ser representativa? I si és així, atenent a quins criteris?

És sostenible una concepció de la democràcia únicament en termes de delegació del vot?

Com ja s'ha dit, la teoria no ofereix solucions. Les solucions es construeixen cas per cas, pas a pas. Algú hauria de fer un esforç de reflexió i extreure'n les conclusions teòriques pertinents.

Tot i els peròs que s'han apuntat, els municipis catalans han optat per apostar fortament per la participació ciutadana. I ben fet que han fet, malgrat tot. Ja que, d'haver-se quedat de braços plegats, haguessin acabat no fent res. I l'experimentació és font d'innovació, de generació de noves idees, de reformulació de velles creences. I la democràcia participativa necessita precisament d'això.

L'experimentació és font d'innovació, de generació de noves idees, de reformulació de velles creences

Les solucions es construeixen cas per cas, pas a pas

a la pràctica

La participació a Catalunya: què ens hem trobat?

La majoria de municipis tenen regidoria de participació ciutadana

Els municipis catalans tenen una llarga i rica tradició en el camp de la participació ciutadana. Des de la reintroducció de la democràcia a finals de la dècada de 1970, els municipis catalans –tímidament primer i de forma cada cop més generalitzada a partir de la dècada de 1990– han tendit a abraçar cada cop amb més intensitat els valors i les pràctiques participatives, a pesar dels problemes amb què s'hagin hagut d'enfrontar. A continuació, farem quatre pinzellades de quines són les tendències majoritàries. Les dades són extretes de les entrevistes fetes a responsables polítics o tècnics de Participació Ciutadana de 64 municipis de tot Catalunya i que es poden consultar, en format resum, als annexes d'aquesta guia.

On es fa participació i des de quan?

Des de la reintroducció de la democràcia a finals de la dècada de 1970, la participació ciutadana ha tingut una distribució molt desigual, tant en termes de territori com en termes temporals. Inicialment, durant la segona meitat dels anys 90, la majoria d'experiències es concentraven a l'Àrea Metropolitana de Barcelona i a la pròpia capital (amb excepcions notables d'alguns municipis que ja practicaven la participació des

dels inicis de la democràcia). Tanmateix, els últims anys els mecanismes de participació ciutadana han augmentat notablement a tot el territori i tot i que la concentració barcelonina continua vigent, la proliferació de mecanismes, processos i experiències al conjunt del territori català fa pensar que la tendència es podria estar invertint.

Àrea d'adscripció de la participació

La ubicació institucional (regidories pròpies, compartides o sense regidoria) i el rang polític del seu responsable (regidors o tècnics) són només dos dels elements que permeten avaluar el prestigi, la importància estratègica i l'estabilitat institucional de la participació ciutadana als municipis. La lectura transversal permet constatar que:

la majoria de municipis tenen regidoria de participació ciutadana, ja sigui específica o compartida amb altres àrees de l'ajuntament.

la responsabilitat última recau sobre els càrrecs polítics i per tant, sobre regidores i regidors.

La quantitat de tècniques o tècnics que s'hi adscriuen i el pressupost que tenen serien dos indicadors més de la "salut" de la participació ciutadana¹.

¹Encara que referides només a municipis de la província de Barcelona, hi ha un estudi, editat recentment per la Diputació de Barcelona, que aporta prou informació sobre aquestes qüestions i moltes d'altres i que dona pistes sobre les tendències actuals en aquest camp: RAMÍO, Carles & SALVADOR, Miquel (2007), *El disseny institucional de l'àmbit de la participació ciutadana a les corporacions locals*, Barcelona: Diputació de Barcelona.

Quin tipus de mecanismes?

La majoria d'entrevistes s'acostumen a pronunciar sobre els àmbits d'actuació o els productes de la participació ciutadana. En canvi, rarament es pronuncien sobre aspectes organitzatius o tècnics. D'una banda, sembla ser que la participació ciutadana es concentra, de forma preferent, en l'elaboració de reglaments de participació. D'altra banda i des d'un punt de mira sectorial, la participació ciutadana es concentra en àmbits tals com joventut, cultura, urbanisme o medi ambient, amb alguna incursió –notable– als pressupostos participatius. Des d'un punt de vista del tipus de mecanismes, cal apuntar la importància de la figura dels consells, atesa la seva relativa facilitat d'organització, el seu caràcter esporàdic i la seva temporalitat limitada. Finalment, no hi ha massa referències al caràcter vinculant dels mecanismes de participació –moll de l'os de les tensions entre ciutadania i governs locals– atesa una concepció molt estesa de la participació ciutadana com a recurs consultiu i/o informatiu.

Principals problemes i dificultats

Entre els principals problemes i dificultats associades als processos i als mecanismes de participació ciutadana, apuntem els quatre més esmentats pels entrevistats. L'ordre no és gratuït, ans el contrari. Les problemàtiques han estat ordenades segons el grau de preocupació que susciten:

- La dificultat de mobilitzar la ciutadania en general i especialment la ciutadania no organitzada. Les persones entrevistades detecten una tendència de la ciutadania cap a l'individualisme, que els allunyaria de la política entesa com a gestió conjunta dels afers comuns. La dificultat es posa especialment de manifest quan es tracta de processos que pressuposen una participació intensa i continuada. La participació puntual en assumptes concrets (i possiblement més vinculats a problemàtiques particulars) en canvi, sembla ser més fàcil d'incentivar. Tanmateix, la problemàtica de la mobilització posa al descobert la manca de comunicació política. Una comunicació que hauria de ser capaç de contrarestar l'individualisme propi de la nostra societat i vèncer les reticències envers la política.

- Una manca de confiança envers els governs locals o fins i tot envers la participació ciutadana. Tot sovint respon a la convicció de "tant se val, l'ajuntament acabarà decidint el que vulgui". Així mateix, algunes de les persones entrevistades també identifiquen un desgast derivat de la divergència d'expectatives respecte dels resultats. Finalment, també hi ha algun cas aïllat de desgast participatiu a causa d'un grau "d'exigència participativa" excessivament elevat.

- Com ja s'ha avançat, la discussió relativa al caràcter consultiu o vinculant dels processos participatius i els seus resultats i, per tant, la manca de marc de referència compartit i la divergència d'expectatives.

- Finalment, la manca de cultura participativa, tant dels ajuntaments com de la pròpia població. La nova "cultura participativa" obliga els ajuntaments a treballar de forma transversal (internament) i en xarxa (de portes enfora) i imposa a la ciutadania una cultura del diàleg i el consens, que no és gaire corrent a casa nostra.

Qui avalua els processos participatius?

Més de la meitat dels municipis diuen fer avaluació dels processos participatius, tot i que no sempre de forma sistemàtica. Tanmateix, es tracta d'una constatació de gran importància, ja que de l'avaluació en depèn

1. que els canals de comunicació i els espais de participació ciutadana vagin millorant;
2. la transparència de la política municipal.

Tot i que els processos d'avaluació difereixen de municipi a municipi en el vessant metodològic, la majoria de municipis avaluadors tendeixen a distingir entre diferents dimensions de l'avaluació, com ara la tècnica, la política, la ciutadana o els resultats. Finalment i com a nota positiva, cal afegir que alguns ajuntaments situen l'avaluació en mans d'assessors externs, que podran valorar els processos de forma més neutral.

Els últims anys els mecanismes de participació ciutadana han augmentat notablement a tot el territori

fent i desfent... aprèn l'aprenent

Fent i desfent... aprèn l'aprenent és un refrany que resumeix la sensació i la convicció que la participació, com tot, és qüestió de reflexió, però també d'experiència. En aquest sentit, si bé no hi ha regles generals i universals sobre com fer o deixar de fer participació, creiem convenient fer-vos arribar un seguit de reflexions, que considerem bàsiques, sobre algunes qüestions crítiques per a la participació ciutadana. Unes reflexions, que adreçem principalment a representants polítics i a tècnics dels governs locals.

fent i desfent...

Si la ciutadania ha de sentir-se protagonista de la política...

Si la ciutadania s'ha d'implicar en els afers públics...

En definitiva, si la cosa *Pública* ha de ser, efectivament, cosa de tothom...

Perquè la ciutadania no caigui en un individualisme excessiu...

Perquè la ciutadania no s'aferrí a interessos particulars com a vehicles de la participació política...

Per tal que la ciutadania no se senti defraudada i enganyada...

Si es vol evitar haver de validar i legitimar decisions polítiques preses independentment dels mecanismes de participació...

aprèn l'aprenent

...cal fer una política de proximitat i de diàleg.

...cal fer pedagogia i difondre el missatge que la cosa *Pública*, és cosa de tothom, *SOM* tots i totes.

...cal donar un missatge de coresponsabilitat a la ciutadania.

...cal incrementar el protagonisme de la ciutadania.

...cal apoderar la ciutadania.

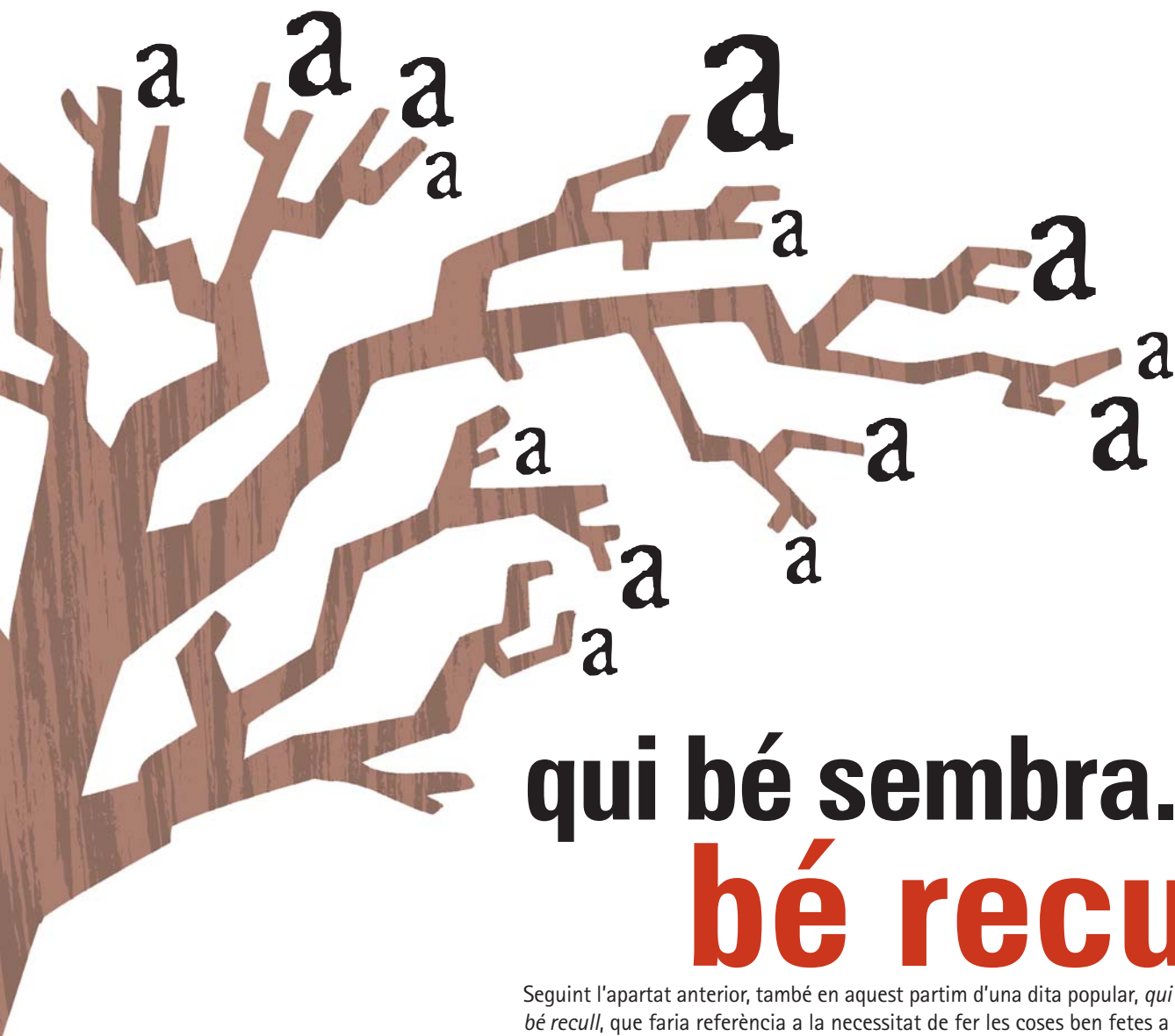
...cal retre comptes.

...cal impulsar un canvi "cultural" entre la ciutadania. A la ciutadania no se li "permet" participar, la participació no és una concessió. La participació és un dret.

...cal acotar els objectius, la metodologia i la repercussió política dels resultats (consultiu/vinculant) a priori, a fi d'establir un marc de referència compartit entre tots els actors (participants, tècnics municipals i representants polítics).

<p>En definitiva, per evitar que la participació es giri contra de qui l'impulsa...</p>	<p>...cal mantenir els compromisos adquirits (segons si són consultius o vinculants) i respectar els resultats, s'ajustin o no a les expectatives inicials dels impulsors. En aquest sentit, cobra importància el marc de referència compartit: cal que tothom sàpiga quin és el seu rol, quins són els objectius i quins són els compromisos adquirits per ambdues parts. Així, es tracti de resultats consultius o vinculants, tothom els acceptarà de bona gana.</p>
<p>Si vols implicar com més ciutadans millor...</p>	<p>...cal dissenyar una bona política de comunicació. Aquesta hauria d'incloure, entre d'altres coses:</p>
<p>Si vols que els missatges s'interpretin correctament...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Un bon diagnòstic de la situació i una bona definició de les necessitats a les quals respon la iniciativa. • Una bona definició dels objectius que es pretenen assolir. • Una bona estratègia comunicativa a fi de facilitar l'accés a la informació. • Un compromís ferm de complir amb el que s'hagi acordat. • Una bona coordinació entre les diferents àrees de l'ajuntament, tant a nivell polític com tècnic. • En definitiva, cal transparència i sinceritat.
<p>Si vols treballar amb tota la ciutadania, l'organitzada i la no organitzada...</p>	
<p>Si vols que els resultats de la participació generin compromís polític...</p>	<p>...s'han d'involucrar totes les àrees de l'ajuntament de forma transversal, tant des d'un punt de vista dels valors com les pràctiques participatives. Així mateix i en la mesura del possible, també cal que s'involucrin representants de les forces polítiques amb representació al consistori.</p>
<p>Si vols poder avaluar les teves experiències participatives...</p>	<p>...cal establir un bon sistema d'indicadors.</p> <p>...cal recórrer a mecanismes d'experiència i eficàcia provades. D'aquesta manera es poden establir comparacions.</p>
<p>Si vols que la ciutadania no tingui la sensació que es malbaraten recursos...</p>	<p>...cal efectuar un procés d'avaluació dels processos endegats i un retorn a la ciutadania.</p>
<p>Si vols evitar generar desconfiança i desengany un cop conclòs el procés participatiu...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • L'avaluació hauria de permetre analitzar i visualitzar per a què ha servit el procés i quins han estat els objectius assolits, tot posant-ho en relació amb el cost que ha tingut. • A més, disposar de dues o més avaluacions permetrà comparar processos i identificar elements de millora.
<p>Si vols evitar caure sempre en els mateixos errors...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Al seu torn, el retorn hauria de fer efectiu el dret a la informació de la ciutadania i millorar la transparència de l'administració en la mesura que s'introdueix la rendició de comptes.
<p>Si vols que l'experiència acumulada serveixi d'alguna cosa...</p>	
<p>En definitiva, si vols que la participació política tingui efectes transformadors...</p>	<p>...cal estar en disposició d'acceptar la transformació.</p> <p>...cal destinar tots els esforços a fer-la possible.</p> <p>...cal fer pedagogia i generar confiança.</p> <p>...cal dotar la participació ciutadana de continuïtat.</p> <p>...i en definitiva, fent i desfent... aprèn l'aprenent.</p>

Si vols una ciutadania col·laboradora i implicada facilita el seu apoderament!

qui bé sembra... bé recull

Seguint l'apartat anterior, també en aquest partim d'una dita popular, *qui bé sembra... bé recull*, que faria referència a la necessitat de fer les coses ben fetes a fi de poder-ne recollir els fruits. Les experiències de participació acostumen a ser volàtils, efímeres. D'aquí la importància de sembrar, perquè d'aquesta manera pugui arrelar. És especialment cert en el cas de la participació ciutadana: només una actitud generosa, compromesa, respectuosa (i no per això menys crítica o exigent) serà capaç d'enriquir la democràcia. En aquest cas però, ens centrarem en la ciutadania, atès que la cosa Pública és cosa de tothom i per tant, les responsabilitats han de ser necessàriament compartides.

Partim del ciutadà i ciutadana entès com a subjecte de drets i deures. Per tant, cal afavorir una virtut cívica, que entengui la participació no només com a dret reconegut i articulat, sinó també com a voluntat i actitud responsables. En resum, cal passar de la ciutadania-espectadora a la ciutadania-protagonista.

qui bé sembra...

Si vols millorar el teu entorn...

Si creus que els polítics haurien d'escoltar més a la ciutadania...

Si creus que pots ser útil per a la comunitat...

En definitiva, si vols contribuir a millorar el teu municipi...

bé recull

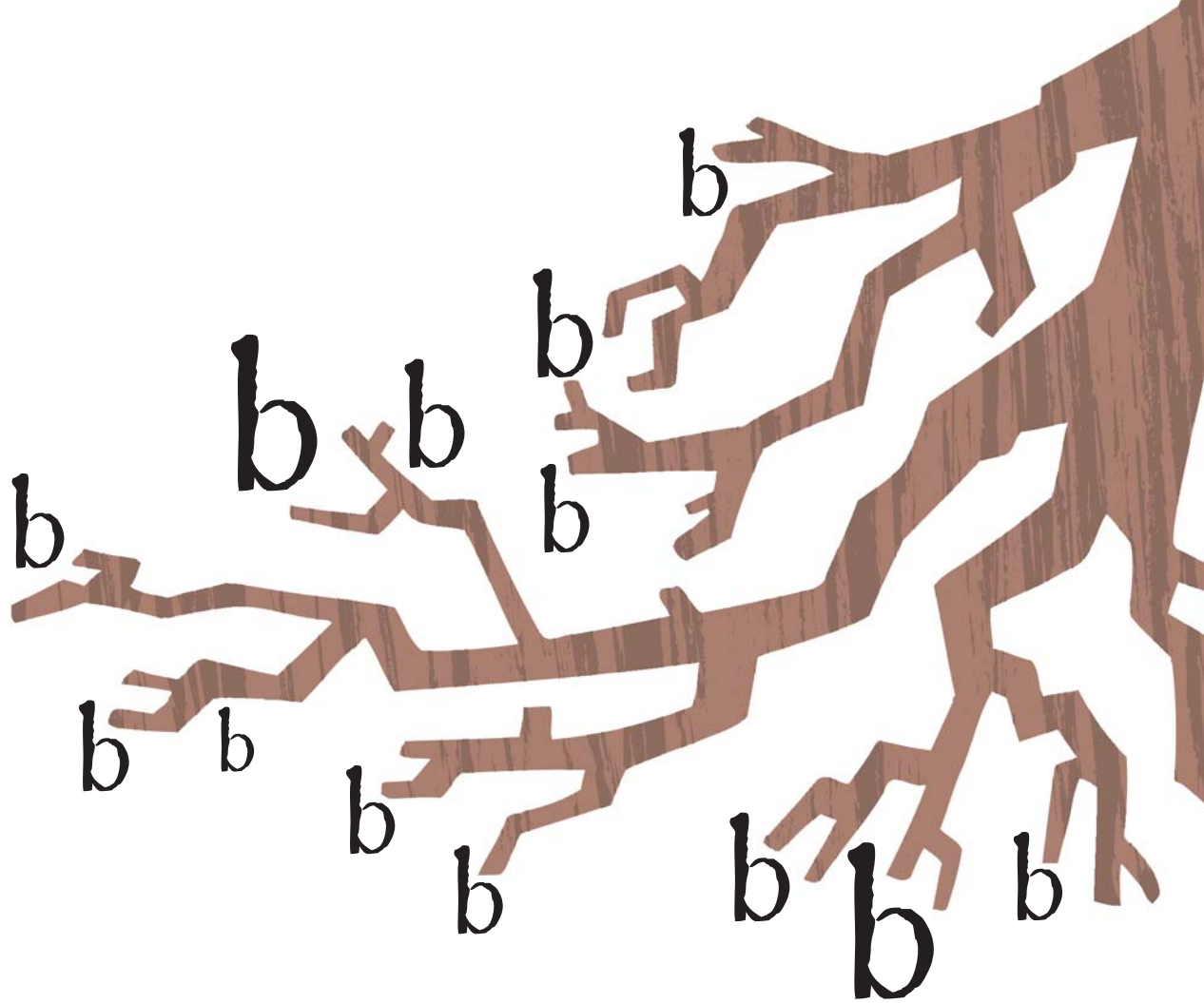
...reivindica espais de participació més enllà de les urnes!

...implica't i participa de la vida política del teu poble, barri o ciutat!

...fes valer els teus drets!

...responsabilitza't!

El poder de decidir és teu, recupera'!!

Si vols evitar haver de lamentar a posteriori la teva manca d'implicació...

Si vols sentir teves les decisions polítiques...

Si vols evitar que la participació esdevingui objecte de manipulació (tant se val si governamental o ciutadana)...

Si vols que objectius inicials i resultats finals vagin de bracet...

Si vols que el procés sigui constructiu...

Si vols que la suma d'esforços porti a algun lloc...

En definitiva, si vols que el municipi hi surti guanyant...

...**intenta** ser-hi present d'inici a fi i sigues constant en la teva participació.

...**cal** participar en l'establiment de marcs de referència comuns.

...**cal** participar de la definició d'objectius.

...**cal** vetllar per la bona sintonia amb l'ajuntament i la resta de participants.

...**cal** saber escoltar, tolerar i acceptar posicions contràries a la pròpia.

...**cal** saber donar el braç a tòrcer quan convingui.

...**cal** deixar de banda posicionaments excessivament individualistes.

...**cal** saber acceptar els resultats -agradin o no- que acabin derivant del procés participatiu.

...**en definitiva**, qui bé sembra... bé recull.

bones pràctiques participatives a Catalunya

En aquest apartat, volem donar a conèixer una colla d'experiències que ens han semblat destacables, ja sigui per l'originalitat de la proposta, pel caràcter innovador del mecanisme o per la valentia que implica explorar els camins de la participació ciutadana per la via de mecanismes de caire vinculant.

Dit això, volem afegir que destacar set bones pràctiques no implica menystenir la resta d'experiències que figuren a les entrevistes que s'adjunten als annexes d'aquesta guia. Ans el contrari, les set experiències que figuren en aquest apartat s'han de llegir en clau d'exemple. Un exemple d'allò que es trobarà el lector interessat que recorri als annexes.

Santa Cristina d'Aro

PRESSUPOST PARTICIPATIU

Fa sis anys que el municipi de Santa Cristina d'Aro va iniciar la primera edició del pressupost participatiu. Aquest té el compromís de gestionar el pressupost municipal de forma pública i participada i s'organitza a partir d'assemblees temàtiques i de barri, d'un consell de ciutadania i d'una oficina tècnica. El

pressupost participatiu pretén ajudar a prioritzar i vehicular les demandes dels veïns de Santa Cristina d'Aro a fi d'incloure-les als pressupostos municipals de cada exercici.

prioritzar i vehicular les demandes dels veïns de Santa Cristina d'Aro a fi d'incloure-les als pressupostos municipals de cada exercici

Per a més informació:

http://www.santacristina.net/ajuntament/pdf/assemblees%202008/pres_partic_08.pdf

El pressupost és una eina de gestió fonamental, en la mesura que concreta ingressos i despeses del municipi i per tant, tradueix a xifres el programa del govern municipal. El pressupost participatiu es fa a partir de la participació activa dels veïns i veïnes, que tenen la possibilitat d'incidir directament en les decisions relatives a com gastar els recursos del municipi.

Barcelona

INSTITUT MUNICIPAL DE PERSONES AMB DISCAPACITAT

L'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat és un organisme de l'Ajuntament de Barcelona que impulsa polítiques i actuacions perquè les persones discapacitades puguin desenvolupar els seus projectes vitals d'una manera autònoma, en igualtat de condicions. En destaquem la composició dels òrgans de govern (Consell Rector i

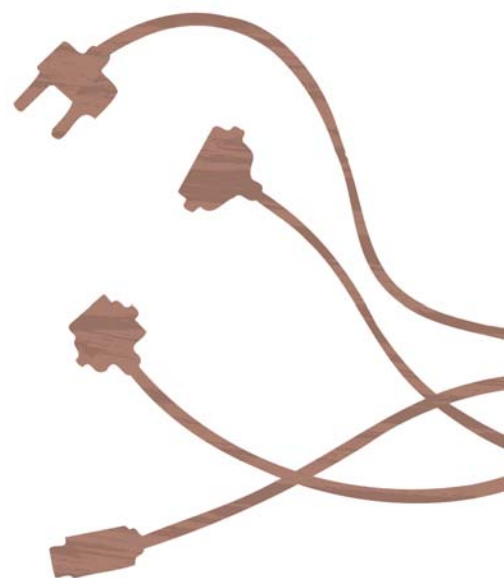
Comissió Executiva), on hi participen, en peu d'igualtat, representants de l'Ajuntament i de les persones amb discapacitat. Així doncs, no es tracta tant d'un procés participatiu (amb un inici i un final) com d'una institució participada que normalitza la participació ciutadana en termes de gestió ordinària d'un organisme municipal.

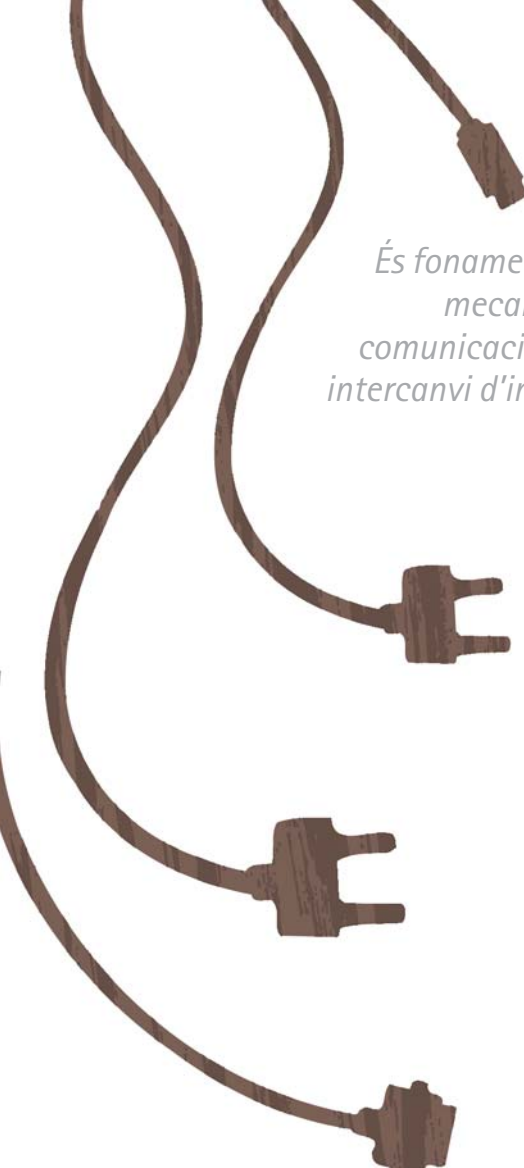
normalitza la participació ciutadana en termes de gestió ordinària d'un organisme municipal

Per a més informació:

http://w3.bcn.es/V43/Home/V43HomeLinkPI/0,3632,76462392__1,00.html

La participació vinculant o consultiva de la ciutadania en la presa de decisions, ja sigui en el terreny de les polítiques públiques o al si d'un organisme públic, és el moll de l'os de les discussions relatives a la democràcia participativa. En aquest cas, ens trobem davant d'un exemple de participació vinculant. O millor dit, de cogestió.

És fonamental crear mecanismes de comunicació, diàleg i intercanvi d'informació

Tremp

CONSELL TERRITORIAL

Tremp té una extensió de 302km² i per tant, és el municipi més gran de Catalunya, amb una extensió similar o superior a la d'algunes comarques catalanes, com ara el Pla de l'Estany o el Pla d'Urgell i amb una concentració de la població del 90% a la seva capital, Tremp.

Per a més informació:
<http://www.tremp.cat>

A més, el municipi té més d'una vintena de nuclis petits (la majoria amb risc de despoblament) dispersos pel territori. Davant d'aquest escenari, és fonamental crear mecanismes de comunicació, diàleg i intercanvi d'informació a fi de garantir la representació d'interessos, d'atendre les necessitats i de formular polítiques adients per a cada nucli.

Els consells territorials són òrgans habitualment consultius i de participació territorial. A diferència dels consells sectorials, que s'organitzen per temàtiques o àrees de govern, els consells territorials s'organitzen per àmbits territorials, com poden ser barris, districtes o municipis.

En aquest sentit, cobra importància la comunicació política. Aquesta ha adquirit un paper estratègic al llarg dels últims anys, arran de l'evolució de les administracions públiques cap a un model més obert, participatiu, relacional, en definitiva, de governança. Opera, bàsicament, en tres registres²:

- 1. Operatiu: ajuda a millorar el funcionament ordinari de l'administració i dels serveis públics.*
- 2. Lideratge: ajuda a presentar l'administració pública o els governs com a dipositaris de valors i com a agents de canvi i transformació social.*
- 3. Socialització: ajuda a estimular el sentit de pertinença, la noció de ciutadania i la seva identificació amb una causa.*

Tona

CONSELL D'INFANTS/CONSELL DE JOVES

La pedagogia, des de ben petits, adquireix una importància cabdal

Els Consells d'Infants i de Joves de Tona han treballat els fonaments del mètode i les habilitats participatives amb la participació activa i compromesa dels joves del municipi a fi d'elaborar propostes i presentar-les al ple de l'Ajuntament. Aquest parteix de la participació com a element intrínsec de la quotidianitat democràtica i, per tant, ha de ser promogut des dels inicis. És per aquest motiu que la pedagogia, des de

ben petits, adquireix una importància cabdal. Els Consells d'Infants i de Joves formen els Grups Motors de Participació Ciutadana de Tona.

En aquest punt i com a curiositat, és interessant destacar el desconeixement i la inexperiència que els propis agents polítics admetien tenir. Un desconeixement i una inexperiència que convertien cada procés, cada reunió i cada projecte en un espai d'aprenentatge de tots per igual.

Per a més informació:

http://www.consensus.cat/tona/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1

Els Consells d'Infants i de Joves responen, justament, a la lògica sectorial de la participació entesa en termes consultius. En aquest cas es tractaria de consells de joventut, però amb la diferència –respecte altres consells de joventut– que van dirigits als propis protagonistes que donen títol al consell: als infants i als joves respectivament. La participació d'infants i joves pren importància com a escola de ciutadania. És bo que, des de ben petits, els nens i les nenes adquireixin hàbits participatius que els permetin desenvolupar valors, adquirir compromís cívic i créixer com a ciutadans i ciutadanes.

²RUBIO, Loreto (2008), *La gestió de la comunicació en entorns de participació ciutadana. Propostes per a desenvolupar les habilitats comunicatives i obtenir millors resultats*, Barcelona: Diputació de Barcelona

Figaró–Montmany

IMAGINEM EL FUTUR DE FIGARÓ

Mitjançant Imaginem el futur del Figaró, l'Ajuntament del Figaró–Montmany va intentar vincular dos processos participatius ja existents en un tercer procés-paragües de reflexió estratègica sobre el futur del municipi: d'una banda, els pressupostos participatius. De l'altra,

l'Agenda 21 Local i la reflexió sobre la sostenibilitat al municipi. La virtut del taller de prospectiva Imaginem el futur del Figaró és l'intent d'aprofundir en un aspecte consubstancial a la pròpia noció de democràcia participativa: la transversalitat.

Per a més informació:

http://www.elfigaro.net/par_quees.asp

Els tallers de prospectiva són mecanismes de participació que s'acosten a la figura dels consells, però que tenen un caràcter més puntual, d'un o dos dies de duració. L'objectiu principal d'aquest tipus de tallers és la deliberació a fi de prioritzar i ordenar temàtiques en el marc de reflexions estratègiques.

Callús

PRE-PLENS

L'Ajuntament de Callús organitza, de fa anys, el que ha anomenat pre-Plens abans de cada Ple ordinari de l'Ajuntament. Als pre-plens hi són convidats totes les persones del municipi per a preguntar i debatre sobre les qüestions que seran tractades als Plens ordinaris. Els pre-Plens se celebren una setmana abans del Ple i són un espai on l'equip de govern exposa

els punts que s'hi preveuen tractar. D'aquesta manera, tothom pot opinar, discutir o aportar la seva visió als punts que es presentaran en el ple ordinari abans no siguin aprovats. Els pre-Plens se celebren un cop al mes (els plens ordinaris tenen la mateixa periodicitat) i han aconseguit un seguiment dels temes del poble directe i proper.

Per a més informació:

<http://www.callus.cat>

Els pre-Plens responen a la idea d'acostar o d'obrir les institucions representatives a la ciutadania. Des d'aquest punt de vista i malgrat tractar-se d'un mecanisme consultiu els pre-Plens es poden veure com a punt de trobada o espai de confluència entre institucions representatives i democràcia representativa.

Arenys de Munt

VOTACIÓ POPULAR

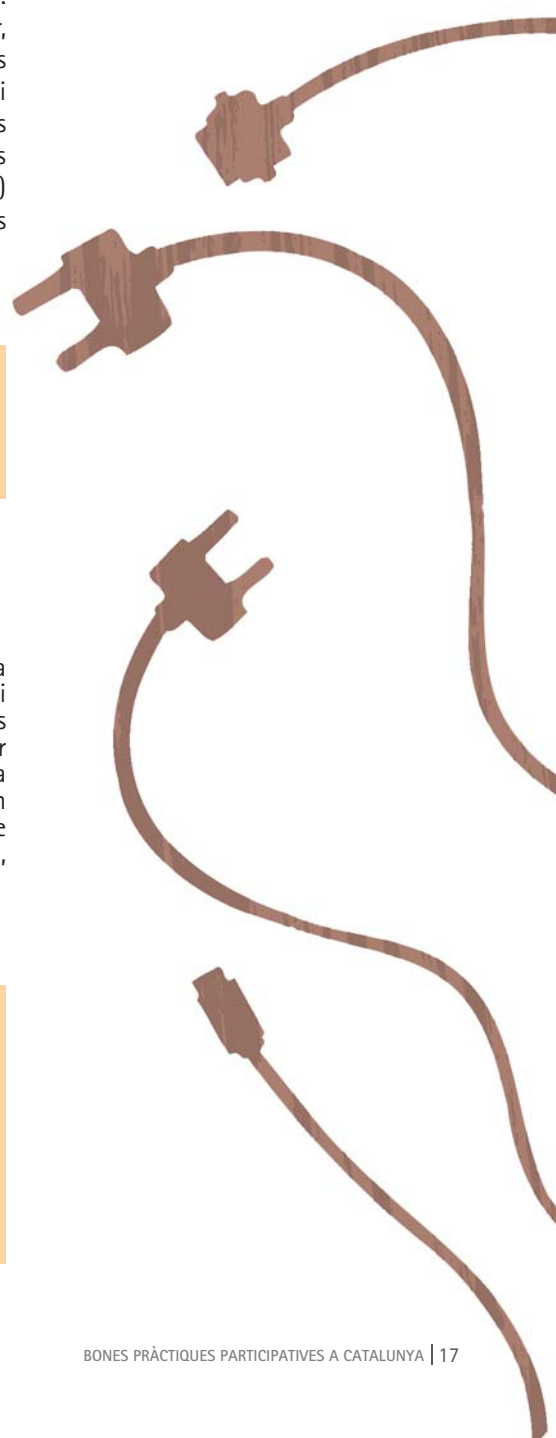
Arenys de Munt ha realitzat recentment dues consultes populars referides al futur de la Riera del municipi. A la primera votació, es preguntava a la ciutadania si s'havia de dur a terme el projecte de canalització de la Riera. A la segona, sobre si agradava l'avantprojecte d'urbanització superficial. Les consultes populars o referèndums municipals són una eina poc utilitzada, però d'enorme

potencial, en la mesura que, acompanyada de la comunicació política pertinent i d'una organització adaptada a les necessitats de la ciutadania, pot arribar a erigir-se en un model de democràcia participativa a l'abast de tothom. En aquest sentit, fóra bo estudiar i difondre els pros i els contres del cas suís, capdavanter en aquest tema.

Per a més informació:

<http://www.arenysdemunt.org/regidoria.php?id=17>

Els referèndums municipals no són tan habituals com voldrien els municipis, ja que no hi ha cap normativa concreta que fixi com i quan es poden convocar. Per tant, els municipis que en convoquen es mouen en zones grises o llimbs administratius. Sortosament, sembla ser que el Govern català està estudiant la possibilitat de regular per llei les consultes populars, encara que la nova llei no permetrà saltar-se la obligació de demanar permís al Ministeri d'Administracions Públiques que és qui en última instància autoritza o denega la realització d'aquest tipus de consultes.

ARBÚCIES

Comarca: La Selva

Població: 6.232 habitants

"Cal insistir a sumar esforços per gestionar el poble conjuntament"

JORDI CAUBET

Regidor de Participació Ciutadana d'Arbúcies (ERC)

Gener del 2007

"Hi ha unes inèrcies, tant polítiques com ciutadanes, de distanciament"

"Arbúcies té una tradició participativa molt arrelada, i una gran consciència cívica"

1,5%

del pressupost municipal es destina a Participació Ciutadana

la xifra

Arbúcies té una llarga tradició política pel que fa a la participació ciutadana. La regidoria específica es va crear l'any 1987,

i actualment s'encaixa dins de l'àrea de Ciutadania, conjuntament amb Esports i Joventut. El pressupost destinat a Participació arriba fins a l'1,5% del total, molt per sobre de la majoria de municipis, i amb una

inversió de gairebé 61.000 euros. La regidoria disposa d'un tècnic especialitzat en participació, cosa que poden dir pocs ajuntaments catalans, i encara menys els de dimensions reduïdes, com és el cas d'Arbúcies. La població també té un gran bagatge pel que fa a l'associacionisme, i ara mateix hi ha una quarantena llarga d'entitats que operen amb regularitat al llarg de l'any. I una consulta urbanística sobre el carrer del Pont va ser un dels primers referèndums que van tenir lloc a Catalunya i a l'Estat espanyol.

"Arbúcies té una tradició participativa molt arrelada, i també hi ha una consciència cívica molt important, i potser és per això que la gent pren part en els

afers públics", explica el regidor Jordi Caubet. Hi ha dades que certifiquen el diferencial participatiu dels veïns i veïnes d'Arbúcies: segons l'Ajuntament, participen més en les eleccions, i es bolquen en les consultes populars. En l'última, hi han participat unes 300 persones, algunes de les quals de col·lectius sovint subrepresentats, com els joves, els nouvinguts o la gent gran.

De tota manera, Caubet considera que l'Ajuntament encara ha de fer un esforç més per convèncer la ciutadania de la utilitat de la participació ciutadana. Hi ha veïns i veïnes que ho tenen molt clar, però també hi ha un sector de la població que creu que la política és cosa dels polítics, "i no és així, sinó que és de tot el poble". El regidor creu que la tradició participativa ha provocat un cert desgast al municipi. "Hi ha unes inèrcies, tant polítiques com ciutadanes, de distanciament", assegura. "Cal insistir -diu- en la necessitat de sumar esforços per gestionar el poble conjuntament. Aquesta és la idea principal amb què cal treballar, juntament l'augment de participació en algunes accions."

ARENYS DE MUNT

Comarca: Maresme

Població: 7.721 habitants

"Si volem acostar la participació a la ciutadania, els Ajuntaments haurien de tenir més competències"

ALFONS MOLONS

Regidor de Joventut, Participació i Solidaritat i Cooperació d'Arenys de Munt (CiU)

Abril del 2007

"Les consultes populars han satisfet les expectatives"

Arenys de Munt ha posat en marxa dos processos de participació ciutadana difícils i d'envergadura. D'una banda, ha fet una primera experiència de pressupostos participats i ha donat la paraula a la ciutadania per establir les prioritats de la despesa pública municipal. De l'altra, ha fet dues consultes ciutadanes sobre temes d'interès.

L'Ajuntament ha consultat els veïns i veïnes sobre la riera d'Arenys de Munt. En la primera ocasió, el consistori va demanar a la població si creia oportú canalitzar la riera. I, més endavant, va preguntar l'opinió a la ciutadania sobre la urbanització de la zona.

"Van ser dues consultes molt rellevants, perquè es van obrir a tota la població, i es va establir un període de tres dies per fer les votacions. En tots dos casos, hi van participar nombroses entitats, que van presidir les taules de votació, donant així credibilitat al procés", explica el regidor Alfons Molons. Segons l'Ajuntament, les dues consultes "han satisfet les expectatives", tot i que el consistori hi ha trobat dificultats tècniques. "La Generalitat hauria de crear un

sistema més àgil per dur a terme les consultes populars, i els Ajuntaments hi haurien de poder tenir més competències", considera Molons.

Pel que fa a la confecció dels pressupostos municipals, l'Ajuntament impulsa cada any unes jornades de debat. Els veïns i veïnes hi poden participar donant l'opinió sobre les prioritats que creuen que haurien de tenir els comptes públics municipals. L'experiència s'ha dut a terme des del 2004, i serveix també per explicar a la ciutadania els grans trets dels pressupostos.

A banda de les experiències puntuals, hi ha dos instruments que donen continuïtat a la participació ciutadana a Arenys de Munt. Són el Pla i el Reglament de Participació Ciutadana, a partir dels quals s'han constituït diversos consells ciutadans. Un, per sobre de tots, és el Consell de Poble, nascut recentment, però d'altres consells sectorials ja funcionen des de fa anys. El primer, el Consell Escolar Municipal, es va fundar l'any 1988.

"La Generalitat hauria de crear un sistema més àgil per dur a terme les consultes ciutadanes"

La xifra

19

anys fa que Arenys de Munt va crear el primer consell de participació, el Consell Escolar Municipal

ARGENTONA

Comarca: Maresme

Població: 11.161 habitants

"La participació pot ser un afegit a la falta de temps que pateixen moltes persones"

ANTONI SOY

Alcalde i regidor de Participació Ciutadana d'Argentona
(Entesa per Argentona)

Novembre del 2006

"Cal que la ciutadania vegi el resultat de tots els processos"

"El Pla Estratègic ha mobilitat moltes persones per temes molt importants"

A través dels processos de participació ciutadana, l'Ajuntament d'Argentona ha buscat la manera d'implicar els veïns i veïnes del municipi en els grans assumptes de la gestió del govern. A banda d'impulsar iniciatives sectorials, el consistori ha posat en marxa mecanismes perquè la ciutadania pugui expressar el seu punt de vista sobre el desenvolupament global.

El procés més destacat ha estat l'elaboració del Pla Estratègic d'Argentona, el full de ruta del municipi. L'alcalde, Antoni Soy, explica que la redacció del document és "una fita molt important, perquè suposa definir cap on volem que vagi Argentona en els pròxims anys". Les iniciatives ciutadanes que s'han desenvolupat al voltant del Pla Estratègic li han valgut a Argentona el premi Baula, que atorga l'Ajuntament de Lleida per fomentar les experiències participatives. Segons Soy, el procés ha tingut la virtut de ser enormement popular: "ha suposat la participació d'un nombre molt gran de ciutadans i ciutadanes en un tema molt important".

En els darrers temps, la ciutadania d'Argentona també ha pogut involucrar-se en la gestió pública més immediata. L'Ajuntament ha convocat regularment les reunions de poble, unes "audiències públiques de valoració de la gestió de l'any sortint i de discussió de propostes". Les trobades s'han emmarcat en l'elaboració del Pla d'Actuació Municipal amb què l'Ajuntament d'Argentona guia les seves polítiques any rere any. Els processos participatius que ha impulsat Argentona han tingut acceptacions diverses, segons si s'ha tractat de qüestions molt específiques o més àmplies, però, segons Soy, el més important és impulsar la cultura participativa "i una forma d'aconseguir-ho és que la ciutadania vegi el resultat dels processos en tots els sentits".

A més, segons l'alcalde d'Argentona, és molt important tenir en compte les exigències de la societat actual a l'hora de comprendre les dificultats de mobilitzar la ciutadania. "La participació pot ser un afegit a la falta de temps que pateixen moltes persones, que ja tenen prou dificultats per conciliar la vida familiar i la laboral."

33.100

euros és el pressupost específic de la regidoria de Participació

la xifra

"És difícil aconseguir la participació de la gent no associada"

MONTSERRAT CARBONELL
Regidora de Participació Ciutadana de Badia del Vallès (PSC-PM)
Novembre del 2007

"Els que participen als processos participatius han de veure un resultat tangible i aplicable"

Tot i que Badia del Vallès gaudeix d'un gran teixit associatiu i d'una elevada participació ciutadana, la regidora Montserrat Carbonell, comenta tanmateix que "endegar processos participatius és molt difícil en un moment en què l'individualisme imperant a la societat dificulta el sentiment de pertinença a un col·lectiu i en què existeix l'opinió generalitzada que la meua opinió no serveix de res". Ara bé, al municipi s'estan realitzant diversos processos participatius, entre els quals destaquen: Ràdio Badia, des d'on s'han impulsat i difós molts processos participatius, el premi d'innovació, les jornades associatives i l'escultura participativa. Pel que fa a aquesta última, la regidora explica que des del seu disseny

fins a la seva inauguració, passant per la construcció, hi pot participar tothom. Alhora s'han posat en marxa diferents comissions que decideixen juntament amb el consistori les línies d'actuació que cal seguir en diferents àmbits: Consell de la Gent Gran, Consell dels Infants, Comissió de Festa Major, Comissió de Teatre, Comissió del Trobada, etc. De totes maneres, la regidora es lamenta del fet que gairebé sempre participi la ciutadania vinculada al món associatiu, però el ciutadà com a individu, no massa. Tanmateix, reconeix que cal "començar a poc a poc i sense ser massa ambiciosos".

"Les expectatives s'han anat complint però cada cop hem anat pujant més el llistó"

La xifra

9

Fa nou anys que s'iniciaren els processos participatius a Badia del Vallès.

BARCELONA

Comarca: Barcelonès

Població: 1.605.602 habitants

"Quan ha de decidir l'administració no es pot dir que no hi hagi participació, sinó que no hi ha consens"

RAMON NICOLAU

Regidor de Participació, Cooperació i Solidaritat (PSC)

Febrer del 2007

"Sovint es confon participar amb decidir"

"És necessari construir conjuntament les regles del joc, des del diàleg i el respecte mutu"

Barcelona té més de 240 òrgans de participació constituïts. El primer es va posar en marxa l'any 1981, i va ser l'Institut Municipal de Persones amb

Disminució. Des de llavors, s'han creat consells municipals de diversos àmbits, com la gent gran, la immigració, i les minories ètniques, fins la constitució, el 2004, del Consell Municipal de Gais, Lesbianes

i Dones i Homes Transsexuals. Tots els consells són d'àmbit municipal, però acostumen a tenir un referent en cadascun dels deu districtes de Barcelona.

El màxim òrgan consultiu i de participació és el Consell de Ciutat, constituït per 100 persones, triades per l'Ajuntament, pels Districtes i per les entitats, i també hi ha ciutadans a títol individual, escollits a partir del registre ciutadà.

Al marge dels consells sectorials, hi ha d'altres procediments participatius a Barcelona, com les audiències públiques o els torns oberts de preguntes, que es fan en tots els Consells Plenaris de Districte. Recentment, s'han incorporat processos de participació en la redacció del Progra-

ma d'Actuació Municipal, el full de ruta del govern de Barcelona, i en els Programes d'Actuació de Districte. En l'actualitat, l'Ajuntament treballa en la redacció del Mapa de la Participació Ciutadana, que "ha de permetre disposar d'una radiografia molt exacta sobre els òrgans, mecanismes i processos de participació existents a la ciutat", explica el regidor Ramon Nicolau.

El nivell de participació oscil·la entre el 0,01%, en processos amplis i de llarga durada, i el 10%, quan es tracta de consultes urbanístiques. De tota manera, Nicolau adverteix que "mesurar l'èxit a través d'un percentatge de població és un error", i prefereix fixar-se en la "importància" del procés i de l'objecte de discussió. Admet que el problema principal acostuma a ser "la definició de les regles del joc", perquè "sovint es confon participar amb decidir". "Quan no hi ha acord entre totes les parts i ha de decidir l'administració, no es produeix una falta de participació, sinó una falta de consens", diu el regidor, i insisteix en la necessitat de "construir conjuntament les regles del joc, partint del diàleg i del respecte mutu".

240

la xifra
òrgans de participació hi ha a Barcelona, entre consells municipals i consells als districtes

BALAGUER

Comarca: Noguera

Població: 15.769 habitants

*"Hi ha una manca d'interès
d'una majoria del veïnat
pels temes comuns"*

MONTSE SERRA

Regidora de Participació Ciutadana de Balaguer (PSC)

Febrer del 2007

"L'autoavaluació més interessant és la resolució dels problemes"

Balaguer no és un poble petit, però encara té les dimensions adequades perquè el contacte personal pugui ser l'eina més eficaç de comunicació. També de comunicació entre els responsables polítics de l'Ajuntament i els ciutadans i ciutadanes.

Per això, Balaguer ha institucionalitzat les passejades pels barris. Durant un dia sencer, i amb una certa regularitat, l'alcalde i els regidors i regidores de l'Ajuntament fan una visita a una zona concreta del municipi. Interpel·len els ciutadans i ciutadanes que passen pel carrer, es donen cita amb les entitats i fan un dinar amb representants veïnals.

"El resultat és un llistat de preocupacions, de demandes i d'opinions. Les regidories es comprometen a buscar i a aplicar solucions a totes les sol·licituds", assegura la regidora Montse Serra. El procés funciona en la mesura que l'Ajuntament sap donar una resposta ràpida i eficaç a les demandes veïnals. Segons Serra, "l'autoavaluació més interessant és la resolució dels problemes". De cada visita que fan els regidors a un barri concret, en tornen amb un llistat de problemes per solucionar, que es distribueixen a les

regidories competents, i que han de tenir una resposta concreta "com a mínim abans de la següent visita al mateix barri". En aquest cas, la participació veïnal pot ser espontània, perquè la ciutadania pot atansar-se als polítics per manifestar-los una demanda concreta mentre dura el passeig pel barri. Però, en general, la regidora considera que hi ha una "manca d'interès d'una majoria dels veïns i veïnes pels temes comuns". És més fàcil que cada ciutadà busqui a l'Ajuntament la resposta ràpida a una necessitat concreta i gairebé personal, però, en canvi, costa més que s'impliqui en qüestions globals. "Intentem suplir el dèficit de participació amb molta perseverança, demanant repetidament l'opinió a la ciutadania i sent presents al carrer sempre que és possible", explica Serra.

A Balaguer, la regidoria de Participació Ciutadana té una llarga tradició, i existeix des de la reinstauració de la democràcia. En canvi, mai no se li ha atorgat un fons propi, sinó que es nodreix de la resta d'àrees.

*"Intentem suplir el dèficit
de participació amb molta
perseverança"*

La xifra**0**

euros de pressupost té l'àrea de Participació, que es nodreix d'altres regidories

BANYOLES

Comarca: Pla de l'Estany

Població: 17.309 habitants

"La consolidació de l'estructura territorial de participació és un procés lent"

ANNA BRUNSÓ

Regidora de Participació i Comunicació de Banyoles (ERC)

Febrer del 2006

"La participació és un mitjà per aconseguir la ciutat desitjada"

"Als consells de barri, cal fomentant-hi el consens i l'auto-organització del grup"

A Banyoles, la regidoria de Participació Ciutadana es va crear l'any 1999 i, en una primera etapa, va impulsar actuacions molt específiques i esporàdiques en l'organització d'actes, campanyes o festes de barri. Durant el passat mandat, va començar una segona etapa de la regidoria. La titular, Anna Brunsó, concep la participació "no com una finalitat, sinó com un mitjà per aconseguir la ciutat desitjada". Per això, l'Ajuntament de Banyoles ha treballat en els últims anys en dues grans línies estratègiques: la interna i l'externa. D'entrada, la regidoria ha hagut de fomentar els processos de participació dins mateix del consistori. "Pretenem que qualsevol projecte que s'enguegui des de l'Ajuntament contingui elements de participació ciutadana" i, per això, cal que la regidoria de Participació provoqui un efecte de taca d'oli a la resta d'àrees de govern.

Un cop assumida la participació per tot el govern municipal, cal començar a construir una estructura territorial. Brunsó és més partidària dels consells territorials

que dels sectorials, perquè, segons diu, els fòrums de debat de temes específics restringeixen la implicació a col·lectius molt determinats. En canvi, els consells de barri que s'han començat a crear a Banyoles en l'últim mandat han permès de mobilitzar sectors socials molt diferents.

"La consolidació de l'estructura territorial de participació és un procés lent, ja que es tracta de fer consells molt sòlids. Cal crear-los i, després, consolidar-los, fomentant-hi el consens i l'auto-organització del grup, així com afavorint els moments d'obertura dels consells a la resta de veïns i veïnes dels barris", explica Brunsó.

Un dels consells que més feina ha tingut des del primer moment ha estat el del barri de la Farga. El nucli aspirava a obtenir un ajut del Pla de Barris de la Generalitat, i el veïnat es va implicar ja en la redacció del projecte. "Va ser un treball molt intens que va dur el consell de barri a reunir-se sis vegades en menys de dos mesos, però gràcies a aquest esforç les propostes de millora i adequació proposades pel consell es van poder incloure al projecte."

cops en dos mesos es va reunir el consell del barri de la Farga per redactar el projecte del Pla de Barris

6 la xifra

BARBERÀ DEL VALLÈS

Comarca: Vallès Occidental

Població: 28.633 habitants

*"Tothom pot participar
en els processos sense
haver d'assistir als tallers"*

CELESTINO SÁNCHEZ

Regidor de Participació Ciutadana de Barberà del Vallès (ICV)

Gener del 2006

"S'ha d'afavorir que tothom expressi l'opinió, i no només els menys tímids"

Totes les iniciatives de participació ciutadana que s'han impulsat des de l'Ajuntament de Barberà del Vallès han tingut una versió virtual. "Tothom ha pogut participar en els processos sense haver d'assistir als tallers de manera presencial", explica el regidor Celestino Sánchez. Ha estat l'aposta del municipi per la implantació de les noves tecnologies en els processos participatius, i ha tingut com a pilars fonamentals el web de l'Ajuntament, www.bdvalles.es, el Portal d'Entitats i l'eina Consensus. El problema, segons Sánchez, és que "les aportacions rebudes per aquesta via són poques i, normalment, acostumen a ser de les mateixes persones", habituades a navegar per la xarxa i a participar.

Malgrat les dificultats, l'aposta per les noves tecnologies és ferma, i s'ha aplicat ja en els processos participatius impulsats en els darrers anys. Un dels més destacats ha estat el taller de la futura mediateca-biblioteca de la plaça de la Constitució. Entitats i ciutadans particulars i veïns i veïnes de la zona van formar part del

procés participatiu, que va servir per definir els aspectes arquitectònics, els serveis i l'urbanisme de la zona. Un cop consensuada la proposta, es va incloure al pressupost de Barberà, i un representant del taller es va incorporar a la Taula de Contractació Municipal, per tal de vetllar per l'aplicació dels acords contrets en el taller.

Una de les preocupacions de l'Ajuntament de Barberà del Vallès en els processos participatius és que les persones convocades tendeixen a intervenir de manera desigual, en funció de la personalitat de cadascú, i això esbiaixa la valoració final. Segons el regidor, "s'ha d'afavorir que tothom expressi la seva opinió, i no només els menys tímids". Per aconseguir-ho, proposa iniciar els tallers amb "una ronda d'intervencions de tothom". Amb el pas del temps i amb l'experiència adquirida, Sánchez considera que "hi ha hagut un canvi dels actors cap a la participació ciutadana".

*"Hi ha hagut un canvi
dels actors cap
a la participació ciutadana"*

la xifra

105.000

euros té de pressupost
la regidoria de Participació
de Barberà

BEGUES

Comarca: Baix Llobregat

Població: 5.699 habitants

*"El Consell de les Dones
Sàvies té una rellevància
molt especial"*

ROSA GAY

Regidora de Participació Ciutadana de Begues (BA-UPB)

Juliol del 2006

"Els projectes de participació necessiten una fase de retorn"

Molts municipis catalans disposen de consells temàtics o sectorials, en què es recullen les opinions i les aportacions de col·lectius concrets: joventut, immigració, minories ètniques, persones discapacitades, etc. Begues destaca per la creació d'un consell sectorial únic. Es tracta del Consell de les Dones Sàvies, i reuneix la població femenina de la tercera edat.

"L'experiència és molt enriquidora, i permet comptar amb col·lectiu molt important de persones"

"Té una rellevància molt especial per al municipi, perquè permet incentivar la participació social de les dones de més de 65 anys", explica la regidora Rosa Gay. A partir de reunions de treball, les dones membres del consell han elaborat propostes i han organitzat activitats, d'entre les quals destaca la redacció d'un llibre per Sant Jordi i les accions encaminades a "retrobar costums antics o tradicions perdudes". Segons la regidora, "l'experiència és molt enriquidora, i permet comptar amb col·lectiu molt important de persones", tenint en compte l'envelliment de la població.

Begues és un exemple de com els municipis petits també poden impulsar nom-

brós processos participatius, encara que sigui sense els mitjans tècnics i econòmics de què disposen les grans ciutats. L'Ajuntament destina 10.000 euros anuals a la regidoria de Participació Ciutadana, que no disposa de personal propi, i s'ha de confiar de la tècnica de Cultura, que treballa a temps parcial. Tot i això, amb el suport d'una empresa externa i dels tècnics de la Diputació de Barcelona, Begues ha impulsat en els últims anys el Consell de Joventut, el Projecte Educatiu de Ciutat, el programa d'assistència tècnica, la diagnosi del teixit associatiu i ha redactat el nou reglament de Participació Ciutadana. I, a través del lloc web de l'Ajuntament, s'han recollit propostes de noms per als nous carrers del municipi.

Segons Gay, la falta de tècnics especialitzats "és una de les dificultats principals amb què topa l'Ajuntament", però l'escassetat de mitjans s'ha pogut pal·liar amb les subvencions i les col·laboracions externes. La regidora es mostra convençuda que, per funcionar bé, "els projectes de participació necessiten una fase de retorn a les persones que hi han intervingut".

65

la xifra
anys o més tenen
les membres del Consell
de Dones Sàvies de Begues

BERGA

Comarca: Berguedà

Població: 16.457 habitants

*"Al final del camí
hi ha d'haver una coincidència
entre polítics i ciutadans"*

JOSEP RAMON LÓPEZ

Regidor de Participació Ciutadana de Berga (PSC)

Març del 2007

"És difícil mobilitzar els ciutadans per temes globals del municipi"

A Berga, bona part dels processos de participació ciutadana que s'han dut a terme en els últims mesos, han tingut lloc arrel del Pla de Barris. El projecte de rehabilitació integral del barri vell permetrà fer una vintena d'intervencions en carrers i places. Cada cop que un arquitecte té enllestit el projecte de millora d'un espai concret, l'Ajuntament convoca els veïnat en un primer taller participatiu, on els assistents treballen en petits grups i fan aportacions al projecte. L'arquitecte estudia els suggeriments, mira d'incorporar-los i el consistori convoca de nou els veïns per mostrar-los el resultat definitiu.

Aquestes experiències, que han començat al barri vell, s'han estès a d'altres punts de la ciutat, com la Rasa dels Molins, on el veïnat també ha pogut participar en el disseny del nou espai públic.

"En aquest tipus de reunions, la participació ronda el 40% dels veïns convocats. En canvi, costa més mobilitzar la ciutadania per a temes globals del municipi, perquè falten visions generals dels problemes i això es tradueix en una escassa implicació en els debats de ciutat", analitza el regidor Josep Ramon

López. Segons diu, "la principal dificultat amb què es troba l'Ajuntament és la poca cultura de debat i de consens".

El consistori ha impulsat en aquest últim mandat el nou Telèfon d'Atenció al Ciutadà, que permet enregistrar queixes o consultes, la majoria de les quals respon en persona el regidor competent. A més, el consistori disposa des de finals del 2006 d'una tècnica especialista en Participació Ciutadana, i anteriorment, s'han elaborat d'altres projectes en col·laboració amb professionals externs. És el cas de dos documents que analitzen l'estat de les entitats i associacions, i els canals de participació que existeixen a la ciutat. Tots dos informes pretenen fer un diagnòstic de la situació actual, i ser un punt de partida per implementar nous canals de participació a Berga.

"La regidoria és nova i tenim molt clar que s'està començant un camí al final del qual hi ha d'haver una coincidència entre els polítics i els ciutadans, individualment o de forma col·lectiva", diu López.

*"La principal dificultat
amb què ens trobem
és la poca cultura de debat"*

La xifra**40%**

dels veïns convocats participen en els tallers sobre els nous espais públics del barri vell

CABRILS

Comarca: Maresme

Població: 6.536 habitants

"La resposta de les entitats és molt bona, i ens sentim optimistes"

MIQUEL PONSA

Regidor de Participació Ciutadana de Cabrials (ERC)

Maig del 2006

"La participació ciutadana, més que un objectiu, és un camí"

"Establirem unes normes bàsiques per tal de fer els pressupostos participats"

2 la xifra

vegades més pressupost té ara la regidoria de Participació Ciutadana de Cabrials que fa cinc anys, quan es va crear

Cabrials acaba de començar. Es troba tot just en la fase inicial de la participació ciutadana. És una població relativament petita, i no té cap experiència anterior en la implicació organitzada de la ciutadania en la gestió municipal. Tan sols hi ha tingut lloc un procés més o menys fallit, ara fa cinc anys, quan l'Ajuntament va impulsar un pla estratègic. "En les primeres sessions informatives, hi va haver força gent, però, al final del procés, al cap d'un any i mig, van quedar sols regidors, tècnics i representants de grups polítics", recorda el regidor Miquel Ponsa. Ara, els primers passos per aplicar a Cabrials una participació ciutadana organitzada i eficient se centren en dos àmbits: l'estat de les associacions i la formació dels polítics. "Farem una acció formativa als membres electes del govern municipal", detalla Ponsa, i diu que, paral·lelament, s'ha començat a treballar en la diagnosi del teixit associatiu.

De l'estudi, se n'encarrega una entitat externa, que ha començat a fer entrevistes

als responsables de les associacions de Cabrials i a organitzar uns tallers. "De moment, la resposta de les entitats és molt bona, i ens sentim optimistes", explica Ponsa.

Tot i que la participació ciutadana a Cabrials es troba encara en una fase embrionària, l'Ajuntament ja té projectes de futur. Un cop estigui enllestida la diagnosi de les entitats, el consistori té la intenció de constituir un Consell d'Entitats, que pugui treballar colze a colze amb l'Ajuntament en la redacció del primer Reglament de Participació Ciutadana.

El gran objectiu a més llarg termini és l'elaboració d'uns pressupostos participats. "Hauríem de desenvolupar, en primer lloc, un seguit d'accions formatives per explicar què significa i què no significa participar en l'elaboració dels pressupostos municipals, i establir unes normes bàsiques", planifica Ponsa. Ara per ara, es planteja "una fase prèvia" amb 8.750 euros de pressupost anual. "La participació ciutadana, més que un objectiu, és un camí, i tot just hem començat a caminar-hi."

CALLÚS

Comarca: Bages

Població: 1.577 habitants

*"S'intenta explicar
clarament els processos
per implicar-hi més gent"*

EVA TRAVESSET

Regidora de Participació Ciutadana de Callús (MAC-PM)

Novembre del 2005

"Volem sincronitzar la política amb la vida ciutadana quotidiana"

Des que l'any 1999 es va crear la regidoria de Participació Ciutadana, l'Ajuntament de Callús ha treballat amb idees innovadores per impulsar processos imaginatius i populars. Com que es tracta d'un municipi petit, la relació de proximitat amb els veïns facilita algunes iniciatives de participació, però això fa també que els recursos siguin escassos. La regidoria compta amb un pressupost de 27.000 euros.

Totes les iniciatives que s'han posat en marxa han servit "per gestionar el poble amb la voluntat d'apropar i sintonitzar el govern polític amb els interessos de la vida ciutadana quotidiana", segons la regidora Eva Traveset.

Des del 2002, Callús ha impulsat processos participatius per decidir a què dedica una part dels pressupostos municipals. També s'han fet algunes votacions ciutadanes per triar el nom d'un carrer, per decidir com s'ha de gestionar la il·luminació de Nadal o si cal tallar els arbres de la carretera.

Els processos han comptat amb una participació d'entre el 6% i el 26% dels habitants del municipi, segons si "els temes afecten més o menys directament les persones". En general, l'Ajuntament

detecta "poca participació", una circumstància que intenta combatre amb més informació. "S'intenta explicar clarament els processos i els objectius per implicar-hi cada vegada més gent, però ens agradaria que la ciutadania hi participés encara més", reconeix Traveset. La informació sobre les iniciatives que impulsa l'Ajuntament es difon bústia a bústia, amb cartells i al web municipal. Cada cop que es tanca un procés participatiu, l'Ajuntament en fa una avaluació. Les dades que se n'obtenen serveixen sovint per modificar els mètodes de difusió, les dates de celebració dels processos, la durada, etc. Un dels processos més exitosos dels últims temps ha estat el disseny del Centre Residencial per a Gent Gran. Hi ha participat el Consell de la Gent Gran, que n'ha decidit la ubicació, l'arquitecte i la gestió del servei.

Els plens municipals també compten amb la participació de la ciutadania. Una setmana abans que se celebrin, es convoca el preple, en què els veïns i veïnes poden aportar idees per a l'ordre del dia.

*"La participació varia
si els temes afecten
més o menys les persones"*

La xifra**27.000**euros de pressupost anual
té la regidoria de Participació
de Callús

CAMBRILS

Comarca: Baix Camp

Població: 27.848 habitants

*"Tot procés ben planificat
provoca com a mínim una
capacitat d'autoreflexió"*

SALVADOR MATAS

Regidor de Participació Ciutadana de Cambrils (ICV)

Febrer del 2006

"Les dificultats es resolen experimentant, no desil·lusionant-se i continuant endavant"

*"Cal transmetre compromís
per generar predisposició i
coherència"*

Cambrils ha impulsat en l'últim mandat nombroses iniciatives de participació ciutadana. La pedra angular del projecte ha estat el pla municipal de participació que, segons explica el regidor Salvador Matas, "serà l'instrument de planificació de totes les actuacions i mètodes de treball que s'aniran impulsant en els propers anys".

Pel que fa a la resta d'iniciatives, l'Ajuntament de Cambrils ha treballat en dues línies: l'impuls de les associacions i la constitució i consolidació de diversos òrgans consultius. Hi ha consells temàtics de la pesca, l'agricultura, la gent gran, el medi ambient i la cooperació. Cadascun dels consells disposa d'una nova imatge de marca que "en facilitarà la identificació i el reconeixement de la ciutadania". També hi ha els consells de barri, "on la figura del regidor de barri aproxima la política municipal a la ciutadania i permet una relació més propera per treballar col·lectivament", assegura Matas. Amb les entitats, s'ha iniciat un programa de dinamització.

A més dels regidors de barri, hi ha una altra figura política que treballa per acostar l'activitat municipal als veïns i veïnes del municipi. Es tracta del Defensor de la Ciutadania de Cambrils, que té per objectiu "fomentar els drets de la ciutadania".

L'Ajuntament també ha impulsat una política municipal de centres cívics per tal de convertir-los en "espais de proximitat que faciliten la dinamització cívica i ciutadana dels barris". El consistori ha donat llum verda a l'obertura de dos nous centres, amb l'objectiu de descentralitzar l'activitat cívica i cultural del municipi. Segons Matas, "tot procés ben planificat provoca com a mínim una capacitat d'autoreflexió". Però cal crear complicitats entre l'Ajuntament i la ciutadania per assegurar l'èxit de qualsevol fòrum participatiu: "cal transmetre una relació de confiança i compromís per generar predisposició i coherència". I cal, sobretot, "planificar" tots els processos i "no hi pot haver marge per a la improvisació". De dificultats, sempre en sorgeixen, però es resolen "experimentant, no desil·lusionant-se i continuant endavant".

3 la xifra

subvencions del Govern: per al pla educatiu, per al de participació i per a la dinamització d'entitats

CANET DE MAR

Comarca: Maresme

Població: 12.766 habitants

*"Tenim entre un 5 i un 8%
de participació: a la gent,
li costa participar"*

FRANCESC MARTÍN

Regidor de Participació Ciutadana de Canet de Mar (No adscrit)

Juny del 2006

"Cal incrementar gradualment el sentiment participatiu"

La redacció d'un nou Reglament de Participació Ciutadana ha permès activar a Canet de Mar els mecanismes per implicar els veïns i veïnes del municipi en el dia a dia de l'Ajuntament. El mateix reglament ha sorgit ja d'una experiència participativa, en què han intervingut durant mesos les entitats i els partits polítics amb representació municipal i sense.

El nou reglament estableix diverses mesures, entre les quals destaca l'obertura d'una Oficina d'Atenció al Ciutadà. El text també ordena els drets de petició i de resposta que tenen els ciutadanes i les ciutadanes amb l'Ajuntament, fa possibles les consultes populars, crea la figura del Defensor del Poble, i regula el dret de participació en els plens municipals. Canet de Mar també ha impulsat en els últims anys la creació de quatre consells municipals en diversos sectors: cultura, medi ambient, educació i benestar i salut. A banda, s'han impulsat comissions per a temes específics, com el soterrament de les rieres, la urbanització dels carrers, els residus urbans i l'aprofitament de l'aigua, la recuperació dels aqüífers, la

convivència ciutadana i la immigració, entre d'altres.

La participació en els processos que hi ha en marxa ha variat segons els casos. El procés més destacat dels últims mesos, la redacció del Reglament de Participació Ciutadana, ha comptat amb la implicació d'entre un 5 i un 8% dels veïns i veïnes de Canet de Mar. "A la gent, li costa participar", admet el regidor Francesc Martín. "Estem fent un gran esforç perquè la majoria de la població en pugui gaudir activament", assenyala. De tota manera, Martín no defalleix, i considera que la participació s'ha d'incentivar amb nous processos. Per això, considera que "cal incrementar gradualment el sentiment participatiu". Segons el regidor, a Canet de Mar, ja s'ha fet un pas important posant en marxa el Reglament de Participació Ciutadana, que serà el full de ruta dels processos que s'engeguin a partir d'ara. "I, per redactar-lo, ha fet falta el suport de tot l'equip de govern.

"Estem fent un gran esforç perquè la majoria de la població en pugui gaudir activament"

La xifra

2

anys fa que es va crear la regidoria de Participació Ciutadana, que ha impulsat els primers processos de Canet de Mar

"L'àrea de Participació dona suport als processos i als projectes d'altres regidories"

TERESA MASÓ

Regidora de Participació Ciutadana de Cardedeu (ERC)

Desembre del 2006

"La regidoria de Participació treballa i fomenta la transversalitat"

"La primera experiència de pressupostos participats ha estat molt interessant"

En la majoria de municipis, la regidoria de Participació Ciutadana treballa colze a colze amb la resta d'àrees municipals.

És evident que la implicació dels veïns i veïnes en la gestió local no pot ser cosa només d'un regidor o regidora, sinó que la participació ha de contaminar tota la política del poble o ciutat.

Això ho saben bé a Cardedeu, on la regidoria de Participació Ciutadana, creada el 2003, "treballa i fomenta la transversalitat", tal com explica la regidora Teresa Masó. L'àrea compta amb un tècnic especialitzat, que "és l'encarregat de dinamitzar els processos participatius", però que no treballa estrictament per a l'àrea que dirigeix Masó, sinó que col·labora amb d'altres regidories, com la de Cultura, la de Serveis Socials i la de Medi Ambient. A l'hora de comptar els diners, també cal tenir en compte que, si les regidories de Participació Ciutadana no disposen de grans pressupostos, sovint és perquè d'altres regidories també fan aportacions a la participació. A Cardedeu, el pressupost de

l'àrea concreta representa un 0,57% del total, però Masó assegura que "la quantitat exacta que es dedica a la participació és difícil de determinar, perquè sovint s'impulsen projectes que tenen pressupostos d'altres àrees municipals". És el cas de la redacció del Pla de Joventut o del Pla de Mobilitat, que compten amb diners de les seves corresponents regidories. "En general, es pot dir que l'àrea de Participació Ciutadana es dedica a donar suport als processos participatius i als projectes que s'impulsen conjuntament amb d'altres regidories", explica Masó. En els últims anys, l'Ajuntament de Cardedeu ha impulsat consultes veïnals i fòrums de participació per elaborar diversos pactes de ciutat o plans locals en els àmbits de la mobilitat, la joventut i l'oci nocturn. També s'ha creat el Consell de Vila, el màxim òrgan municipal de participació, que és previst que assumeixi la redacció d'uns pressupostos participats. De moment, s'ha fet una experiència pilot amb les associacions de veïns, que han determinat les prioritats d'inversions per als seus barris, en un procés "molt interessant".

0,57%

del pressupost municipal es dedica a l'àrea de Participació Ciutadana

la xifra

CASTELLBISBAL

Comarca: Vallès Occidental

Població: 11.272 habitants

"Les jornades participatives sobre urbanisme van aconseguir generar un consens absolut"

JOAN COMELLAS

Alcalde de Castellbisbal (PIC-FIMC)

Novembre del 2006

"S'ha de donar continuïtat als processos participatius i establir nous objectius"

Molts municipis del país tenen en compte l'opinió de la ciutadania a l'hora d'elaborar els seus planejaments urbanístics. Es tracta d'escoltar els veïns i veïnes per imaginar de manera col·lectiva com seran les ciutats i els pobles d'aquí a uns anys. L'experiència participativa més destacada dels últims anys a Castellbisbal ha estat, precisament, la redacció del nou Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM). L'Ajuntament va convocar unes jornades obertes a tot el veïnat amb l'objectiu de "recollir les diferents visions i suggeriments dels participants", tal com explica l'alcalde, Joan Comellas. "Es va concebre, per tant, un espai on desenvolupar el diàleg i, en la mesura del possible, on consensuar uns criteris comuns per al futur de Castellbisbal en matèria d'ordenació urbanística."

El procés participatiu va aconseguir mobilitzar el 10% de la població del municipi. "És difícil arribar, sobretot, als ciutadans que no estan vinculats a entitats, com és bona part de la població immigrada", reconeix Comellas, tot i que les jornades urbanístiques van tenir "una participació molt àmplia, tant en les conferències

informatives i divulgatives, com en els tallers de treball".

L'alcalde destaca sobretot la presència d'entitats socials, culturals i esportives, representants polítics, tècnics i veïns i veïnes del municipi inscrits a títol individual.

Els resultats del procés participatiu al voltant del POUM van ser molt positius: un 81% dels inscrits van considerar que els objectius de les jornades eren "molt clars", i es va generar "un consens absolut" a l'hora de determinar que el creixement de Castellbisbal ha de ser "moderat, sostingut i sostenible".

La valoració de les jornades és "positiva", i ha animat l'Ajuntament de Castellbisbal a "continuar treballant en aquesta línia, donar continuïtat als processos i establir nous objectius". Fins al punt que hi ha la intenció de crear una regidoria específica de Participació Ciutadana, ja que, en el moment de desenvolupar-se el procés participatiu del POUM, s'englobava en l'àrea d'alcaldia.

"Costa mobilitzar els ciutadans no associats i la població immigrada"

La xifra

10%

de la població ha participat en la redacció del nou POUM

"Gairebé tots els ciutadans seleccionats aleatòriament per participar en consells diuen que sí"

MONTSERRAT PALLARÉS

*Regidora de Participació Ciutadana,
Turisme i Festes de Castelldefels (PSC)
Març del 2006*

"Tenim clar que hem d'aprendre de municipis que van més avançats que nosaltres"

"L'opinió ciutadana ha servit per marcar les prioritats de l'equip de govern"

Els ciutadans i ciutadanes de Castelldefels poden participar en el disseny de les prioritats del mandat municipal. A l'inici del període 2003-2007, l'Ajuntament va convocar una jornada anomenada Castelldefels, Ciutat Participativa, que

tenia dues finalitats: fer encàrrecs al govern municipal i proposar-li idees per millorar la participació ciutadana al municipi. La sessió va comptar amb unes 200 persones, associades i no associades, que

es van distribuir en vuit grups de treball i van passar tot un matí debatent projectes i propostes, amb l'ajuda d'un dinamitzador. De la sessió, en van sorgir eixos bàsics de la política municipal, i aspectes en què la ciutadania creia que l'equip de govern havia de treballar d'una manera més intensa: més serveis, més facilitats per a les persones discapacitades, més transport públic, més aparcaments, etc. "A hores d'ara, ens sentim plenament satisfets, perquè els resultats obtinguts d'aquell procés han estat, tots ells, tinguts en compte com a aspectes prioritaris de l'equip de govern, i recollits al Pla d'Actuació Municipal", valora la regidora Montserrat Pallarés.

La jornada Castelldefels, Ciutat Participativa establia prioritats polítiques per al conjunt del mandat, però l'Ajuntament ha impulsat altres canals de participació que tenen una continuïtat al llarg del temps. Es tracta, sobretot, dels consells municipals. Hi ha quatre consells territorials o de barri; un Consell de Ciutat, com a òrgan màxim de participació, i diversos consells sectorials, en àmbits com les polítiques d'igualtat, la gent gran, la cultura, l'educació i les festes. "El consell de festes es reuneix cada dos o tres mesos i té l'encàrrec, entre d'altres coses, d'establir el calendari festiu al llarg de l'any. És fàcil arribar a acords perquè les entitats que en formen part són les primeres interessades a aconseguir resultats satisfactoris", explica Pallarés.

El grau de participació és millorable, però l'Ajuntament se'n sent satisfet. De les 230 entitats del municipi, 60 estan en plena activitat. I, pel que fa a la ciutadania no associada, la resposta és positiva. "Gairebé totes les persones seleccionades aleatòriament per participar als consells han acceptat", diu la regidora, tot i que, de cara al futur, admet que "encara ens queda molt per aprendre de les ciutats que tenen més experiència".

la xifra

12

prioritats van fixar els ciutadans per a l'anterior mandat

*"El portal web de les entitats
ha generat motivació, ganes,
col·laboració i bon rotllo"*

EVA TORRALBA

Regidora de Promoció de la Ciutat de Cerdanyola (ICV)

Setembre del 2006

"La comunicació fluïda permet millorar la ciutat d'una manera compartida"

L'Ajuntament de Cerdanyola del Vallès ha aprofitat una iniciativa en l'àmbit de les noves tecnologies per apropar-se al teixit associatiu de la ciutat, i per crear vincles més estrets entre les entitats i el mateix consistori. Es tracta de l'elaboració del nou portal a Internet de les entitats de Cerdanyola, que s'allotja al web municipal, www.cerdanyola.cat.

"El procés està fomentant una relació especial entre les entitats que hi participen, s'està produint un fet que ens fa molta il·lusió: la motivació, les ganes, la col·laboració i, com diríem col·loquialment, el bon rotllo", explica la regidora Eva Torralba. Segons diu, "s'estan desbordant les expectatives i s'està generant un projecte molt engrescador". Es tracta d'aprofitar els recursos municipals per donar espai a Internet a una vintena d'entitats del municipi i aprofitar el procés per fomentar la relació entre les entitats i l'Ajuntament i entre les mateixes associacions.

Al marge del portal d'entitats, l'Ajuntament de Cerdanyola ha començat a impulsar en els últims anys algunes primeres

iniciatives de participació ciutadana, entre les quals destaquen les consultes públiques per delimitar territorialment el municipi. "En la fase de modernització que hem engegat de la gestió municipal, era fonamental trobar eines de diagnòstic de Cerdanyola, i l'element clau que ho permet és la planificació del municipi en unes unitats territorials coherents i identificatives", explica la regidora. L'equip de govern ha establert com a prioritat municipal "la transformació urbana de la ciutat", cosa que implica una fase d'obres important. Per això, segons Torralba, "calia impulsar el procés des d'una òptica participativa i comunicativa, rigorosa i seriosa" i, per tant, s'han establert uns canals de diàleg amb els veïns i veïnes dels barris afectats per les reformes. "Sense cap mena de dubte, la comunicació fluïda i els canals actius de participació establerts, ens permeten millorar la ciutat d'una manera compartida", conclou la regidora.

*"Cal impulsar
la transformació de la ciutat
des d'una òptica participativa"*

la xifra**20**

associacions participen
en el nou portal web
de les entitats de Cerdanyola

CUBELLES

Comarca: Garraf

Població: 11.835 habitants

"L'objectiu és aconseguir un sòlid compromís cívic amb protagonisme ciutadà"

XAVIER GRAU

Regidor de Participació Ciutadana de Cubelles (IPC)

Març del 2006

"La connexió directa amb els veïns i veïnes suposa un repte interessant"

"Cal agrair el suport total de la direcció general de Participació Ciutadana de la Generalitat"

L'Oficina de Participació i Informació Ciutadana (OPIC) és el principal repte de present i de futur de l'Ajuntament de Cubelles en matèria de participació ciutadana. És una iniciativa "senzilla en la forma, però ambiciosa en el fons", que té per objectiu acostar la gestió municipal a tota la ciutadania, tal com detalla el regidor Xavier Grau. A banda de gestionar la relació administrador-administrat, l'OPIC també té l'encàrrec de "dissenyar i impulsar les polítiques de participació que impliquin el conjunt d'àrees de l'Ajuntament de Cubelles".

La creació de l'OPIC no és una operació només de façana, sinó que requereix actualitzar i modernitzar alguns mecanismes interns de l'Ajuntament, i ajustar algunes tasques administratives per tal de poder donar una resposta àgil i eficaç a les demandes ciutadanes. Per això, des de l'any 2004, "s'està treballant en un canvi progressiu d'alguns mètodes de treball intern". I l'OPIC assumeix funcions de relació amb la ciutadania de manera

progressiva. Ja l'any 2005, l'OPIC es va començar a responsabilitzar "amb un èxit notable" d'algunes tasques concretes d'atenció i assessorament a la ciutadania. Però els passos fets fins ara són només les primeres etapes del camí. "Tot just estem creant les bases per abordar els principals temes del municipi a partir dels nous processos de participació i diàleg social. L'objectiu prioritari és aconseguir un sòlid compromís cívic impulsat des de l'Ajuntament, però amb protagonisme fonamental del teixit ciutadà", explica Grau. El projecte d'implantació de la nova OPIC de Cubelles compta "des del primer dia" amb el suport "total" de la direcció general de Participació Ciutadana de la Generalitat de Catalunya. "El compromís ha estat fonamental i cal agrair públicament l'ajut personal i econòmic que ens han ofert", remarca el regidor. L'OPIC té l'ambició de ser el pal de paller de la política de participació de Cubelles, perquè és l'espai en què la ciutadania es pot dirigir directament a l'Ajuntament. "Aconseguir la connexió directa amb els veïns i veïnes suposa un repte interessant i molt fructífer quan s'aconsegueix."

3.000

euros és el pressupost inicial de la regidoria de Participació de Cubelles

la xifra

CUNIT

Comarca: Baix Penedès

Població: 10.033 habitants

"Hem de fer canvis perquè la participació sigui un objectiu compartit per l'estructura municipal"

JOAN ESCARDÓ

Regidor de Participació Ciutadana de Cunit (PSC)

Novembre del 2006

"Totes les experiències de participació tenen un component pedagògic"

La participació ciutadana acaba d'arribar a Cunit. A diferència d'altres municipis amb una llarga tradició participativa, aquest municipi del Baix Penedès tot just compta amb una regidoria específica des de l'anterior mandat, i s'hi han començat a fer en els últims anys els primers processos de participació.

"Entenem que el procés és lent, amb alts i baixos, però segur, i que totes les experiències de participació tenen un component pedagògic important", assegura el regidor Joan Escardó. Admet que les primeres experiències al municipi han topat "amb la manca general d'una cultura participativa".

Per això, Escardó creu que és imprescindible una etapa "de sensibilització i de formació", que s'ha d'estendre a tota la ciutadania. Però l'Ajuntament ha de predicar amb l'exemple, i renovar les estructures organitzatives per adaptar-se als processos participatius. "Un dels reptes per a nosaltres és impulsar els canvis necessaris en l'organització, per tal que la participació ciutadana sigui un objectiu

compartit per tota l'estructura municipal i que aquesta la faci possible i viable", considera el regidor.

En aquest procés de sensibilització i d'autoaprenentatge que ha iniciat l'Ajuntament de Cunit, hi encaixa molt bé una primera iniciativa participativa. Es tracta del projecte 'Cunit, un pla comú'. El consistori pretén fer "una diagnosi de l'organització municipal, amb la implicació de la ciutadania". Escardó destaca la importància "del procés de reflexió de polítics, tècnics, entitats i ciutadania per fer possible amb propostes consensuades i a curt termini la creació d'una estructura estable i ordenada de participació a Cunit".

Entre d'altres coses, l'Ajuntament també ha posat en marxa un treball "molt interessant" orientat a la ciutadania novvinguda, amb l'objectiu de debatre i proposar un seguit d'actuacions destinades a fomentar la cohesió social.

"És imprescindible una etapa de sensibilització i de formació"

La xifra**1**

hora comparteixen els mestres voluntaris en una borsa del temps lingüístic a Cunit

*"Hem viscut èxits i decepcions,
però estem molt contents
dels resultats"*

MARC PARÉS

Regidor de Medi Ambient i Participació Ciutadana
del Figaró-Montmany (CAF)

Desembre del 2005

"Hem construït una eina metodològicament innovadora i molt potent"

*"Hem aconseguit uns nivells
molt elevats d'implicació
de la ciutadania"*

El Figaró ha desenvolupat un sistema únic de pressupostos participats. "És una iniciativa de la regidoria de Medi Ambient i Participació que ha aconseguit uns nivells molt elevats d'implicació de la ciutadania i que metodològicament s'ha desenvolupat a partir de la construcció d'un mètode propi i força innovador", explica el regidor Marc Parés.

La metodologia ja es va pactar a partir d'un primer procés participatiu. Un cop fixades les regles del joc, es va convocar una presentació pública del mètode, conjuntament amb un taller que portava per títol Imaginem el futur del Figaró 2015. L'objectiu del taller era fixar tres grans línies estratègiques per a les inversions municipals, en els àmbits de les polítiques socials, econòmiques i mediambientals. Es van convertir en els tres grans objectius cap als quals s'havien d'encaminar les accions de l'Ajuntament.

Més tard, es va iniciar una segona fase tota el títol Fem propostes. Cada ciutadà i cada entitat podia fer dues propostes, amb els requisits que fossin de competèn-

cia municipal i que no costessin més de 24.000 euros. Es van recollir 150 propostes als comerços, a l'Ajuntament, al web municipal o bé a través d'uns quaderns familiars que es van lliurar als nens de l'escola. La Comissió Permanent de Participació va agrupar les propostes fins a reduir-les a 63. I es va fer una votació popular. Cada ciutadà podia optar com a màxim per 6 de les 63 iniciatives. Els vots populars representaven el 75% del valor final de la proposta, que tenia algunes correccions en positiu o en negatiu: adequació a les tres línies estratègiques (15%), el fet de cobrir una necessitat bàsica (5%) i el nombre de persones beneficiades (5%). Les deu primeres propostes del rànquing es van incorporar al pressupost municipal, amb una partida conjunta de 100.000 euros, els diners que l'Ajuntament havia previst destinar a la iniciativa de participació.

En tot el procés, hi van participar 275 persones, un terç de la població del municipi. "Hem viscut moments d'èxit i de decepció, però estem molt contents dels resultats obtinguts, hem superat les expectatives de participació i hem construït una eina metodològicament innovadora i creiem que molt potent."

1/3

la xifra

de la població
va participar en els primers
pressupostos participats

LA GARRIGA

Comarca: Vallès Oriental

Població: 13.942 habitants

*"Els grups de treball reduïts
permeten una comunicació
més bona entre agents"*

ENRIC ROCA

Regidor de Participació Ciutadana de La Garriga (ERC)

Novembre del 2006

"S'ha iniciat el camí i cal guanyar la partida a molts anys d'inactivitat"

A La Garriga, han trobat una solució a la reticència que generen els processos participatius en alguns sectors de la població. En molts municipis, s'ha estès la idea que la participació serveix per a poca cosa i que, a última hora, l'Ajuntament fa el que vol. "Això s'ha pal·liat amb trobades de grups de treball molt reduïts, que han permès una comunicació més bona entre els agents i han facilitat la pedagogia", explica el regidor Enric Roca. De tota manera, Roca insisteix en la necessitat de demostrar "els resultats" dels processos com un altre antídote "contra la demagògia".

Els processos participatius a La Garriga es troben en una fase incipient. "Tots just hem iniciat el camí, i cal guanyar la partida a molts anys d'inactivitat en aquest camp per part d'anteriors governs." Per això, les primeres experiències participatives no han estat agosarades: "hem intentat més aviat fer actes petits per anar-nos aproximant al tema", diu Roca. Abans, però, l'Ajuntament ha volgut establir les bases de la participació i determinar quin és exactament el punt de partida. Per això, el consistori ha elaborat

una diagnosi del teixit associatiu del municipi, amb la intenció de conèixer "l'estat de les associacions pel que fa a la seva consciència de representants socials".

Els líders i els membres de les entitats del municipi han de ser interlocutors de l'Ajuntament i representants de la societat de La Garriga, segons l'opinió del regidor, però també és molt important la participació en els processos de ciutadans i ciutadanes no associats. Això s'ha aconseguit en algunes ocasions, com en la redacció del Pla de Mobilitat, en què han participat 219 persones.

D'altres processos participatius que ha impulsat l'Ajuntament de La Garriga en els últims anys han estat el Projecte Educatiu del Municipi i les reunions amb la ciutadania sota l'eslògan de "L'Ajuntament respon". Roca explica que també "s'ha anat treballant la participació a petita escala", amb comissions ciutadanes, trobades amb els veïns i veïnes d'un determinat barri, i altres accions per l'estil.

*"S'ha anat treballant la
participació a petita escala
amb trobades als barris"*

la xifra

219

persones han participat en l'elaboració del Pla de Mobilitat de La Garriga

GELIDA

Comarca: Alt Penedès

Població: 5.976 habitants

"Molts veïns i veïnes defensen interessos particulars sense valorar el benefici comunitari"

GIL COMA

Regidor de Participació Ciutadana de Gelida (ERC)

Febrer del 2007

"Seria desitjable una implicació més gran de la ciutadania"

La redacció del pla de circulació de Gelida exemplifica una de les dificultats més generalitzades dels processos de participació ciutadana. "Molts veïns i

veïnes defensen els seus interessos particulars, com per exemple l'accés al seu garatge, sense entrar a valorar el benefici comunitari del canvi de sentit d'un carrer", explica el regidor Gil Coma.

"Hi ha la sensació que l'administració té una càrrega burocràtica insalvable"

El nou pla de circulació de Gelida és fruit de les reflexions d'una comissió de treball, però s'ha obert a recollir els suggeriments i les opinions de la ciutadania, a través de reunions participatives. La gran dificultat del procés ha estat fer entendre que la discussió havia de girar entorn dels interessos globals del municipi.

De tota manera, Gelida ha insistit en l'aposta per la participació ciutadana. Per això, en l'últim mandat s'ha creat una macroregidoria que inclou àrees tan diverses com Festes, Joventut, Polítiques d'Igualtat, Immigració i Gent Gran, a més de tots els aspectes de comunicació amb

la ciutadania. La intenció de l'Ajuntament és "millorar l'accés a la informació dels veïns i veïnes i, alhora, escoltar les seves opinions i propostes".

Com que el consistori començava de zero, la primera actuació que ha fet ha estat la redacció i l'aprovació del nou Reglament de Participació Ciutadana. "A partir d'aquest reglament, l'Ajuntament de Gelida ha pres un camí sense retorn que garanteix unes regles de joc transparents i obertes a la població, fixant uns criteris i unes possibilitats que assegurin una administració oberta i propera", assegura Coma.

Ara, l'objectiu de l'Ajuntament és fer entendre a tota la ciutadania que la seva participació en els processos que s'engueguin a partir d'ara pot ser útil i profitosa, i que pot beneficiar la comunitat. Per això, "les principals dificultats són les actituds d'escepticisme que generen els processos". Per a molts ciutadans i ciutadanes, segons el regidor, el problema és la percepció que "l'administració arrossega una càrrega burocràtica insalvable", que eternitza els processos i dificulta que es posin en pràctica.

3,6

la xifra

del pressupost municipal destina Gelida a la macroregidoria de Participació Ciutadana

GIRONA

Comarca: Gironès

Població: 89.890 habitants

"El gran repte és aconseguir la participació de tots els col·lectius"

CRISTINA ALSINA

Regidora de Participació i Relacions Ciutadanes de Girona (ERC)

Març del 2007

"No entendria una altra manera de fer que no passés per la participació"

El Pla de Barris, el projecte de rehabilitació integral de nombrosos nuclis antics i degradats d'arreu del país, introdueix la participació ciutadana de manera obligatòria. Les obres en carrers i places s'han de dissenyar en tallers de debat en què el veïnat té un paper primordial.

El problema és que, en moltes ocasions, les intervencions del Pla de Barris es concentren en zones amb una proporció molt alta de població immigrant. I costa molt que els processos participatius captin la població nouvinguda.

Aquesta és, com a mínim, l'experiència de Girona. "La zona afectada pel projecte té una població immigrant elevada, i la seva participació ha estat molt minsa", reconeix la regidora Cristina Alsina. "És el gran repte que tenim —admet—, aconseguir la participació de tots els col·lectius i de tots els sectors de la població." En general, Alsina detecta que hi ha "col·lectius que normalment no participen" i considera que la inclusió de tothom és el front on s'ha de treballar amb més intensitat, deixant més de banda els aspectes quantitius de la participació. A Girona, la regidoria de Participació i Relacions Ciutadanes es va crear el 2003,

i té encara molt camí per recórrer. D'entrada, ha posat les bases del futur amb l'aprovació del nou Reglament de Participació Ciutadana, i amb la constitució d'alguns primers consells ciutadans, com el Senat dels Joves.

En les primeres estacions del camí, alguns dels problemes més importants que ha detectat la regidora són dins mateix de l'Ajuntament. "En ocasions, ens trobem amb la dificultat de poder treballar transversalment en els diversos projectes de la ciutat, tenim formes diferents de concebre la participació, i costa enllaçar els projectes de les diverses àrees municipals", admet i, per això, confia en el nou Pla Director de la Participació Ciutadana, que "unifica criteris i homogeneïtza les polítiques públiques".

El balanç de les primeres actuacions en participació és desigual: "la cara, quan s'han complert les expectatives; la creu, quan ja hi havia un conflicte previ". De tota manera, Alsina diu que "no entendria una altra manera de fer que no passés per la participació ciutadana" i deixa anar: "a participar, s'aprèn participant".

"A participar, s'aprèn participant"

la xifra

1

tècnica de participació ciutadana treballa a l'Ajuntament de Girona

GRANOLLERS

Comarca: Vallès Oriental

Població: 58.940 habitants

*"No és el mateix fer un
planejament urbanístic que
definir els usos d'un equipament"*

ISABEL ALCALDE

Regidora de Processos Estratègics i Participatius de Granollers (ERC)
Juliol del 2006

"És natural que la participació variï molt segons el tipus de procés"

*"S'ha d'acabar d'afinar el
seguiment dels processos,
després de la fase de retorn"*

Cada procés té un objectiu i un abast concrets, i per això, el grau de participació també pot variar. En alguns casos, fan falta moltes persones, que siguin representatives del conjunt del municipi, i que recullin sensibilitats molts diverses. En altres casos, no és necessari que la participació sigui tan àmplia, i el procés es pot considerar un èxit encara que no sigui multitudinari.

A Granollers, la regidora Isabel Alcalde considera que el percentatge de població que s'implica en els processos "varia en cada cas", i que és natural que sigui així. Segons Alcalde, "no és el mateix elaborar un pla estratègic de ciutat o el procés participatiu d'un nou planejament urbanístic, en els quals necessites comptar amb una amplíssima representació de sectors i persones, que fer un procés per a un tema concret, com pot ser el de decisió sobre els usos d'un equipament". La regidora insisteix a remarcar que "cada procés és diferent", i que també cal incentivar la participació de maneres diver-

ses segons els objectius i les característiques cada iniciativa. Això sí, diu que sempre "és molt important diversificar els sistemes de difusió: cartes, anuncis, mitjans de comunicació, trucades telefòniques, etcètera".

Ara mateix, Granollers té en marxa diversos processos de participació. Alguns, com l'Agenda 21 de la Cultura, s'adrecen a sectors interessats en una temàtica concreta. D'altres s'obren a tota la ciutadania, i aborden assumptes d'interès general, com el Pacte per a la Mobilitat, i el Projecte Educatiu de Granollers. També hi ha processos més específics per determinar els usos o el funcionament d'equipaments públics, com el Centre de Cultura per la Pau i La Troca-Centre de Cultura Popular i Tradicional.

Fa anys que l'Ajuntament de Granollers impulsa processos ciutadans, i ara s'ha fixat el repte de "revisar l'impacte" de la participació. A falta de les conclusions de la revisió, la impressió de la regidora és que "s'ha d'acabar d'afinar el seguiment dels processos", un cop ja estan llestos i retornats.

3 la xifra

tipus de processos hi ha a Granollers, segons si s'adrecen a sectors interessats, a tota la ciutadania o a entitats específiques

IGUALADA

Comarca: Anoia

Població: 36.817 habitants

*"Els consells territorials són
els òrgans de participació
més rellevants"*

MARIA ÀNGELS GABARRÓ

Regidora de Relacions Ciutadanes d'Igualada (EPI)

Juny del 2006

"Cal un esforç per augmentar la participació de tots els col·lectius"

Molts municipis han detectat com, amb el pas dels anys, ha disminuït la implicació ciutadana en els processos participatius. Especialment en els òrgans formals de participació, com els consells sectorials o territorials, l'assistència acostuma a ser baixa i costa atreure gent nova.

Per això, l'Ajuntament d'Igualada ha posat en marxa un procés que té com a objectiu incrementar la participació als consells municipals, i fer que la implicació del veïnat sigui més activa. "Després de cinc anys d'existència i veient que la participació no era massa alta, s'ha dut a terme un procés participatiu que tindrà com a resultat un seguit de propostes que s'implementaran en el funcionament dels consells", explica la regidora Maria Àngels Gabarró. L'objectiu és "intentar augmentar el percentatge de participació dels diferents col·lectius implicats".

Igualada està dividida en sis districtes, cadascun amb el seu consell territorial, i, en total, els membres dels consells són unes 120 persones. Es reuneixen tres o quatre cops cada any, i el percentatge de participació ronda el 40%.

Segons Gabarró, "els consells territorials de districte són els òrgans de participació més rellevants, perquè el seu àmbit d'actuació és la ciutat sencera i donen veu tant a col·lectius formalment establerts (entitats, associacions de veïns o comerciants) com a ciutadans anònims". En general, la regidora fa una "valoració bona" del funcionament dels consells, però "també és just reconèixer que calia una reflexió que permetés donar un nou impuls als consells".

El procés per dinamitzar els consells territorials d'Igualada ha rebut subvencions de la direcció general de Participació Ciutadana de la Generalitat, i compta amb el suport de la Diputació de Barcelona. Els consells compten amb un tècnic que hi treballa a temps parcial, i amb una administrativa. A banda dels consells territorials, a Igualada també destaquen d'altres instruments o processos de participació, com la Sindicatura Municipal de Greuges, el Fòrum Jove i la redacció de l'Agenda 21 del medi ambient.

*"Era just reconèixer
que els feia falta
un nou impuls"*

La xifra

6

consells territorials
té Igualada, amb uns
120 membres en total

LLEIDA

Comarca: Segrià

Població: 125.677 habitants

"Hi ha més experiència de democràcia representativa que de participativa"

FRANCESC PANÉ

Regidor de Participació Ciutadana de Lleida (ICV)

Octubre del 2006

“La participació vol temps, treball, consensos i compromisos”

"El nou concepte de democràcia avança, per bé que lentament"

En els últims anys, Lleida ha establert les bases de la participació ciutadana municipal. "Tot viatge comença amb un primer pas", diu el regidor Francesc Pané. S'ha

aprovat la Carta Municipal per a la Participació Ciutadana i l'Aprofundiment Democràtic, "que pretén plasmar el compromís ferm del consistori de facilitar la participació política, econòmica, cultural i social". I el ple municipal també ha donat

llum verda al nou Reglament de Participació Ciutadana, després d'un procés de diàleg amb els agents implicats. La Carta i el Reglament són els dos pilars de la participació, i la Paeria ha començat a desenvolupar les iniciatives que s'hi preveuen. En destaquen el Consell Municipal de la Dona, l'Observatori Permanent de Polítiques d'Igualtat, les Taules de Coordinació dels Centres Cívics i l'Agenda 21 Local.

Des del punt de vista de la participació territorial, s'ha creat la figura del regidor o regidora de zona que s'encarrega "d'atendre les propostes, inquietuds i queixes de la ciutadania i de les entitats, associacions o col·lectius de la zona urbana de

Lleida que té encomanada", explica el regidor. En total, s'han determinat 15 barris.

També s'han creat els primers consells territorials, i el primer ha estat el de La Bordeta. El componen 26 entitats representades per 80 consellers i conselleres. La primera tasca que li ha encarregat la Paeria ha estat la redacció d'un pla estratègic per al barri, i els membres del consell hi ha treballat a partir de cinc comissions temàtiques: urbanisme, medi ambient i mobilitat; educació, jovent i esport; cultura; comerç, serveis i activitats industrials, i serveis a les persones i habitatge.

El text final del pla estratègic s'ha distribuït a tot el barri, i les línies de treball les han explicades a l'alcalde els mateixos membres del consell territorial. En general, Pané considera que "el nou concepte de democràcia participativa avança, per bé que lentament". En la fase inicial d'implantació, sorgeixen algunes dificultats, perquè "hi ha més experiència de democràcia representativa que de democràcia participativa". Segons el regidor, "implicar-se en processos vol temps, treballar responsablement per arribar a consensos i assumir compromisos".

la xifra

80

membres té el primer consell territorial de Lleida, al barri de La Bordeta

LLIÇÀ D'AMUNT

Comarca: Vallès Oriental

Població: 12.938 habitants

*"El nou Consell de Participació
ha d'optimitzar els canals per
poder participar"*

MARGA VILAGELIU

Regidora de Participació Ciutadana de Lliçà d'Amunt (ERC)

Desembre del 2006

"Els centres cívics ens permeten arribar a la ciutadania no associada"

L'Ajuntament de Lliçà d'Amunt ha començat a aplicar en els darrers anys alguns processos de participació ciutadana. Fins ara, hi havia hagut algunes experiències esporàdiques, però ni tan sols existia una àrea municipal concreta per fomentar la implicació del veïnat en la gestió municipal.

En l'actualitat, la regidoria de Participació Ciutadana té un pressupost anual que supera els 17.000 euros, i s'ha començat a dotar de personal: disposa d'un tècnic especialista i de dues dinamitzadores dels centres cívics.

Els primers processos participatius que s'han desenvolupat a Lliçà d'Amunt es poden dividir en dos grans blocs: alguns s'han dissenyat per resoldre necessitats concretes del municipi, com el disseny del centre i la implantació d'indústries, i d'altres pretenen "aplicar la participació des d'una visió més global i efectiva", tal com explica la regidora Marga Vilageliu. En aquest sentit, s'ha creat el Consell Municipal de Participació Ciutadana, "que ha d'esdevenir un autèntic motor per impulsar la participació". El primer encàrrec que ha fet l'Ajuntament al nou

Consell és que redacti el Pla Director de Participació Ciutadana.

"És un document que permetrà optimitzar els canals i les eines per poder participar" en els processos que es desenvolupin d'ara endavant a Lliçà d'Amunt. En la redacció del pla, hi han participat un centenar de persones en tallers, entrevistes i sessions, entre polítics, tècnics, ciutadans no associats i representats d'entitats del municipi.

En d'altres processos més senzills i específics, com el debat ciutadà sobre la necessitat d'implantar o no més indústries al municipi, la participació va ser més reduïda, d'unes 70 persones. Vilageliu coincideix amb molts d'altres regidors de Participació Ciutadana en detectar "la dificultat de fer participar la ciutadania no associada". Un bon instrument per posar-hi solució són, segons la regidora, els equipaments de proximitat, com els centres cívics. "Són llocs on es té un contacte personal amb veïns i veïnes que facilita arribar a persones a les quals normalment no s'arriba", assegura.

*"Els centres cívics permeten
contactar amb persones a les
quals normalment no s'arriba"*

la xifra

17.000

euros és el pressupost de la regidoria de Participació d'un global d'11 milions

"La participació ha de ser capaç d'abordar els temes des de la transparència"

IGNASI RIERA

Regidor de Governació, Organització Administrativa i Seguretat Ciutadana de Lloret de Mar (CiU)

Febrer del 2006

"La participació ha de buscar el consens sense negar el conflicte"

"Les grans construccions teòriques acaben generant frustració"

L'any 2003, l'Ajuntament de Lloret de Mar va decidir incorporar l'àrea de Participació Ciutadana dins de la regidoria de Governació. Era la primera vegada que el consistori feia una aposta pels processos participatius, i ha dedicat el primer mandat a desenvolupar algunes iniciatives. D'entrada, s'ha creat la figura del regidor de barri "per tal que el ciutadà tingui un referent dins del seu barri i una connexió directa amb el govern municipal", explica el regidor Ignasi Riera. A més, també ha posat en marxa l'Oficina d'Informació i Atenció al Ciutadà "per proporcionar al ciutadà un millor i més eficaç servei en els tràmits municipals". Més endavant, l'equip de govern va voler impulsar un Reglament de Participació Ciutadana "que fos un veritable marc de relació amb el món associatiu i un conjunt normatiu per permetre articular formes d'expressió participada". Però el text no es va poder aprovar, segons Riera, "per falta de consens amb els partits de l'oposició".

Davant de la falta d'acord polític, el regidor fa la següent reflexió: "és ne-

cessari alentar el procés per aconseguir el consens". Segons Riera, no hauria estat prudent aprovar el Reglament de Participació Ciutadana sense el suport de l'oposició, perquè hauria estat molt difícil portar-lo a la pràctica. "Havíem de limitar les ambicions polítiques des d'un inici per no fomentar la creació de processos i documents que poden generar grans construccions teòriques, però sense cap desenvolupament pràctic, i això només acaba generant frustració i desconfiança cap a la participació."

El consens és un valor fonamental dels processos de diàleg ciutadà. Segons el regidor de Lloret, "la participació busca el consens sense negar el conflicte". "Ha de ser capaç d'abordar els temes des de la transparència i la diversitat de visions i postures, respectant el mètode i unes regles de joc clares, públiques i reconegudes. Per això, és necessari treballar sota la idea de pacte i d'un procés inclusiu que pretén sumar actors al projecte d'elaboració. Per desenvolupar el consens, es considera oportú partir d'un diagnòstic compartit que es compromet a recollir els diferents punts de vista."

la xifra

160.000

euros de pressupost té l'àrea de Participació i Comunicació a Lloret

MANLLEU

Comarca: Osona

Població: 19.979 habitants

"En dinàmiques establertes des de fa temps, s'ha aconseguit molta col·laboració"

MARIA ROSA COLLELL

Regidora de Participació Ciutadana de Manlleu (ERC)

Setembre del 2006

"L'Ajuntament ha de buscar la complicitat entre el ciutadà i l'administració"

Un cop al mes, l'alcalde de Manlleu, acompanyat de diversos regidors, visita els diferents barris del municipi. És una manera d'acostar els responsables municipals al veïnat, i a Manlleu, la idea ha tingut un èxit notable. L'últim dijous de cada mes, les trobades dels veïns i veïnes amb l'alcalde serveixen per dialogar sobre les accions que l'Ajuntament impulsar als barris, i per escoltar les propostes i queixes de la ciutadania.

"Les visites han generat un moviment important a les associacions de veïns", explica la regidora Maria Rosa Collell. "Alguns barris que no disposaven d'associació pròpia ja han començat a constituir-la, i a programar diverses activitats", assegura Collell, i remarca l'efecte "crida" que han provocat les visites mensuals.

En els últims temps, l'Ajuntament de Manlleu ha impulsat d'altres processos participatius, com la revisió del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM), la redacció del Pla Director de les Noves Tecnologies i la Societat de la Informació, i la participació de les entitats socioculturals en l'organització d'actes rellevants al municipi.

A més, s'han començat a posar en marxa els diversos consells sectorials: participació ciutadana, cultura, gent gran, pagesia, esport i escoles. "Qualsevol programa o projecte ha necessitat un temps per elaborar-lo, estudiar-lo i implantar-lo", diu la regidora, i adverteix que, "si el marge és molt ampli, es dificulta la participació continuada, i és un repte trobar estímuls per potenciar iniciatives que contemplin una participació realment activa".

Collell assegura que "els inicis no són fàcils", però també diu que, "en dinàmiques establertes des de fa temps a Manlleu i amb objectius clarament identificats, s'ha aconseguit poder comptar amb la iniciativa i la col·laboració de nombrosos col·lectius i amb una participació notable". Hi ha alguns consells que funcionen més bé que els altres, i "no sempre es pot fer una bona valoració dels processos participatius", però l'Ajuntament "no pot deixar de buscar estratègies per crear la complicitat entre el ciutadà i l'administració".

"La dilatació en el temps dificulta la participació, i és un repte trobar estímuls"

la xifra

1

cop al mes l'alcalde i alguns regidors fan una visita a un barri diferent

MANRESA

Comarca: Bages

Població: 71.772 habitants

"L'Ajuntament vol fer còmplices els ciutadans i ciutadanes i comptar amb allò que volen"

NÚRIA SENSAT

Regidora de Participació Ciutadana de Manresa (ICV)

Octubre del 2006

"Construir conjuntament la ciutat vol dir obrir espais de diàleg"

"Hi ha molta gent disposada a participar i a implicar-se si se'ls convida"

A Manresa, contrasten els òrgans formals (consells sectorials, consells territorials i consell de ciutat) amb els processos puntuals (que tenen un inici i un final acotats). En els últims anys, s'ha desenvolupat una estructura força complexa per organitzar la participació a la capital del Bages. Hi ha una Comissió Mixta Municipal de

Participació Ciutadana i deu consells sectorials de participació, amb un consell de ciutat, per damunt de tots, que és el màxim òrgan participatiu del municipi. Amb els anys, l'estructura s'ha estabilitzat, i l'Ajuntament hi ha continuat treballant, enfrontant-se ara a la rutinització. "En els òrgans formals, és cert que sovint es compleix allò que 'sempre hi van els mateixos'", admet la regidora Núria Sensat.

En canvi, l'Ajuntament de Manresa ha descobert les possibilitats dels processos puntuals de participació per a qüestions molt concretes. "Ens han demostrat que hi ha molta gent disposada a participar i a implicar-se si se'ls convida, i creiem

que aquesta és una línia a desenvolupar en el futur", considera Sensat.

Gairebé 400 persones han participat en el procés "més carismàtic" que ha desenvolupat l'Ajuntament de Manresa en els últims anys, i que ha servit per dissenyar dues places i per decidir els usos d'un equipament. El consistori va impulsar una gran mobilització popular, amb la implicació dels consells territorials. Es van fer enquestes als instituts, es van col·locar bústies en diferents llocs de la ciutat per rebre suggeriments i propostes, i es va obrir un apartat al web municipal per fer el seguiment del procés.

Un cop recollides totes les opinions, es van fer tallers de debat. I, més tard, els serveis d'urbanisme van dibuixar els espais, i van impulsar un procés de devolució: noves reunions amb el veïnat per mostrar-li el resultat final, i rebre les últimes propostes de modificació.

En general, l'Ajuntament "vol fer còmplices els ciutadans i ciutadanes, i comptar amb allò que volen". Segons Sensat, "construir conjuntament la ciutat vol dir obrir espais de diàleg, debat i propostes".

2 la xifra

places i un equipament públic s'han posat a debat en un procés participatiu

MARTORELL

Comarca: Baix Llobregat

Població: 26.170 habitants

"La participació és una praxi contínua que s'ha de treballar en el dia a dia"

ADRIÀ ARQUÉ

Regidor de Participació Ciutadana
i Cooperació de Martorell (PSC)

Juny del 2006

"La participació és important en la gestió democràtica d'una ciutat moderna"

Els nombrosos projectes de rehabilitació integral que s'han començat a estendre en els darrers anys a tot Catalunya en aplicació del Pla de Barris han permès desenvolupar processos importants de participació ciutadana. En el mateix disseny de la llei, ja s'hi estableix la necessitat de comptar amb l'aportació veïnal per tal que la reforma sigui compartida per la ciutadania.

A Martorell, la Generalitat ha donat llum verda a un pla per rehabilitar la Vila. "És un projecte transversal, atén a la diversitat i vol intervenir de forma integral per resoldre la degradació social, econòmica i urbana del barri", explica el regidor Adrià Arqué.

"El desenvolupament d'un taller de barri va fer possible recollir les propostes ciutadanes per completar la visió integral del projecte", i el procés ha quedat subjecte "a moments d'informació, de deliberació, de retorn i de resposta". El regidor considera que, gràcies a l'aportació de totes les parts, "s'ha pogut definir un projecte real i proper, que ha aconseguit l'èxit esperat i que permetrà

transformar la Vila de Martorell des d'un punt de vista global i extensiu a la resta de la ciutat".

A banda del procés participatiu per definir la reforma de la Vila, Martorell té en marxa d'altres iniciatives per fomentar la implicació ciutadana en el disseny de la ciutat, com el Fòrum de Joves, el Reglament de Participació, l'Agenda 21, i el Pla de Salut. L'Ajuntament també ha impulsat l'Escola de Ciutadania, que inclou un pla de formació per a entitats, i també diverses xerrades, cicles de debat, tallers, grups de discussió i visites escolars a l'Ajuntament, entre d'altres coses.

Segons Arqué, "la participació és una praxi contínua que s'ha de treballar en el dia a dia de la ciutat". Les dificultats en l'aplicació dels processos s'han de resoldre "amb creativitat, treball en equip, dinàmiques transversals, i voluntat política", i cal tenir clar que "la participació és important en la gestió democràtica d'una ciutat moderna".

"Les dificultats s'han de resoldre amb creativitat i voluntat política"

La xifra

1

tècnica en dinamització associativa dona suport a l'àrea de Participació

MASQUEFA

Comarca: Anoia

Població: 7.414 habitants

"Costa que la gent participi i, a vegades, els processos no es tanquen bé"

JORDI GONZÁLEZ

Regidor de Participació Ciutadana i Comunicacions de Masquefa (ERC)

Juny del 2006

"No s'han complert les expectatives: esperàvem més participació"

"Hem fet una diagnosi conjunta de la convivència, perquè el municipi creix

Entre 50 i 70 persones participen de manera regular en les convocatòries que fa l'Ajuntament de Masquefa per tal de captar l'opinió de la ciutadania. La xifra presenta un 1% de la població del municipi, un percentatge baix, segons l'opinió del regidor Jordi González, que diu que "no s'han complert massa les expectatives de

l'Ajuntament, perquè s'esperava més participació de la ciutadania".

L'escassa mobilització del veïnat és un dels obstacles amb què han topat les iniciatives de participació a Masquefa. "Costa que la gent participi", admet González, que també apunta a alguns errors municipals com a coresponsables de la desmobilització popular: a vegades, els processos participatius no s'han tancat d'una manera adequada, i en d'altres ocasions, s'han iniciat sense que ni tan sols la regidoria de Participació en tingués coneixement, per problemes de comunicació entre les àrees municipals. Tornar a incentivar la participació veïnal és un dels principals reptes a què s'en-

fronta l'Ajuntament de Masquefa, que va començar desenvolupar processos participatius ara fa set anys. "Llavors, es va fer una diagnosi conjunta de la convivència a Masquefa, perquè el municipi estava creixent molt, i això comportava l'arribada de molts nous veïns". D'aquella iniciativa, impulsada per la regidoria d'Educació, en va néixer el Consell de Participació i Convivència de Masquefa. Des de llavors, s'han portat a terme d'altres iniciatives. En els últims mesos, s'han establert les bases de la participació al municipi, gràcies a l'aprovació del reglament de participació ciutadana. I, abans, l'Ajuntament de Masquefa havia impulsat consultes populars per posar nom a una escola bressol i per definir com volien els veïns i veïnes que fos la festa major. També s'ha iniciat un procés participatiu per desenvolupar el nou Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM).

En tots aquests processos, el consistori ha detectat una implicació més aviat escassa de la ciutadania, i alguns dèficits organitzatius, que González espera que es resolguin amb el nou reglament de participació.

la xifra
70

persones participen com a màxim en els processos de Masquefa

MATARÓ

Comarca: Maresme

Població: 118.748 habitants

*"La pràctica demostra
que les reticències es venen,
i els resultats ens recolzen"*

ROSA MARIA CUSCÓ

Regidora de Participació Ciutadana i Cooperació de Mataró (ERC)

Setembre del 2006

"Per afavorir la participació, cal encertar la metodologia adequada en cada procés"

Uns 500 mataronins i mataronines formen part dels diversos Consells Municipals de Participació o bé són representants d'entitats amb qui l'Ajuntament té una relació formal. Són les persones que es mobilitzen regularment en els processos participatius de la ciutat, i que s'impliquen en el dia a dia de Mataró.

La capital del Maresme té nombrosos processos en marxa, alguns dels quals afecten àmbits territorials concrets, i d'altres, sectors socials. Però també hi ha mecanismes perquè la ciutadania s'expressi a l'hora de fixar els trets bàsics de la gestió municipal.

En els darrers anys, l'Ajuntament ha impulsat iniciatives participatives per redactar el Pla d'Actuació Municipal, on s'estableixen les línies mestres del govern local, i per elaborar els pressupostos. "En tots dos casos, es tracta de propostes innovadores, tant per la metodologia utilitzada com pel resultat i pel volum i la diversitat dels participants amb què s'ha pogut comptar", destaca la regidora Rosa Maria Cuscó.

L'Ajuntament ha habilitat diversos canals de participació (web, bústies, etc.), i també

ha fomentat les intervencions directes i en persona dels membres dels Consells Municipals. A través dels diversos canals, ha recollit les opinions de ciutadans i ciutadanes, d'entitats, i d'altres col·lectius, que "han fet arribar a l'Ajuntament les seves propostes d'actuació per a l'any següent". Els suggeriments "es contrasten amb les prioritats elaborades pel govern municipal i conjuntament es fixa un programa d'actuació a desenvolupar". Per tal de garantir l'èxit de la iniciativa i per avaluar-ne els resultats, el procés compta amb un Grup de Seguiment, que "fa propostes de millora per avançar cap a una metodologia més ajustada a les característiques de la ciutat".

Tot i la desconfiança que generen molts processos participatius, Cuscó creu que "la pràctica demostra que les reticències es venen, i els resultats ens recolzen". Per aconseguir bons resultats i per crear una veritable cultura participativa, la regidora veu indispensable "trobar la metodologia adient, i el tipus de procés que s'ajusti més a cada circumstància".

*"Cal trobar el tipus
de procés que s'ajusti
més a cada circumstància"*

La xifra**8**

tècnics té la regidora de Participació Ciutadana de Mataró

"La intenció dels pressupostos participats és recollir les propostes de tothom: persones i entitats"

ORIOI FORT

Regidor d'Acció Institucional i Drets Civils de Mollet del Vallès (PSC)
Març del 2006

"S'han d'habilitar vies de comunicació fàcils i atractives per als ciutadans"

Els pressupostos de Mollet del Vallès tenen en compte l'opinió de la ciutadania a través d'un procés organitzat de participació. L'Ajuntament l'ha batejat

com 'La teva proposta compta!', un nom que pretén deixar clar ja d'entrada que les idees dels ciutadans i ciutadanes es contemplen i s'estudien a l'hora d'elaborar els comptes

públics municipals.

"La intenció del procés és recollir les propostes de competència municipal fetes per la ciutadania, personalment o bé a través d'associacions", explica el regidor Oriol Fort. Els consells sectorials de participació analitzen totes les propostes que es reben, n'estudien la viabilitat, i prioritzen les que consideren més encertades.

La iniciativa ja s'ha posat en marxa en tres ocasions, i la participació ha augmentat cada vegada. Ara mateix, el 2% de la població de Mollet fa aportacions als pressupostos participats, i el 70% de les entitats formen part d'algun consell

sectorial, i participen en les activitats que s'hi organitzen.

L'any 2005, l'Ajuntament de Mollet del Vallès va rebre 575 propostes per ser incloses als pressupostos de l'any següent. De totes les iniciatives presentades, el 17% tenien a veure amb l'urbanisme; el 14%, amb el medi ambient, i el 12%, amb la seguretat, el civisme i la circulació. Els consells sectorials de la ciutat van analitzar les iniciatives presentades, i gairebé totes les que van aprovar —el 93,75%— van acabar incloses als pressupostos municipals de l'any següent.

"Encara és d'hora per fer un balanç del procés, però l'augment de la participació ciutadana en les diferents edicions ens fa pensar que anem pel bon camí", valora Fort. També diu que una de les dificultats principals és "atreure la ciutadania no associada" i, per això, l'Ajuntament treballa en dues línies: fa arribar la informació a totes les llars de Mollet, i obrir múltiples vies de comunicació, "fàcils i atractives per als ciutadans", com els telèfons gratuïts, el correu electrònic, les urnes i els punts de recollida de documents en tots els edificis municipals.

"L'augment de la participació ens fa pensar que anem pel bon camí"

575

propostes es van presentar als pressupostos participats del 2005, i la xifra creix cada any

la xifra

*"L'entusiasme i el treball conjunt
ajuden a avançar en els
processos de participació"*

TOMÁS SÁNCHEZ

Regidor de Participació Ciutadana d'Olesa de Montserrat (PSC)

Gener del 2007

"La participació ciutadana és el camí de la nova democràcia"

Les normes de la participació a Olesa s'han fixat en uns reglaments. Per damunt de tots, hi ha el reglament general de participació ciutadana, i també s'han redactat reglaments d'organització i funcionament d'àmbits concrets: solidaritat, cooperació i benestar social; cultura i festes; barris; esports; joventut, i comerç i promoció econòmica.

Cadascun dels reglaments, l'ha redactat una assemblea d'entitats vinculada als àmbits concrets d'actuació. Les assemblees són els embrions dels actuals Consells de Participació Ciutadana: el general i els sectorials.

El regidor Tomás Sánchez explica que, des que es van crear, els consells "han començat a treballar en els diferents projectes que es debaten a l'Ajuntament d'Olesa, i el consistori els ha sol·licitat la implicació en iniciatives importants per al conjunt de la ciutadania".

Al llarg del procés de creació i posada en marxa dels consells, algunes persones i entitats "s'han fet enrere", però la majoria hi han treballat "amb optimisme". El gran

problema és que alguns membres dels consells no acaben de veure clar que les seves decisions no siguin vinculats. "Són consultius", aclareix Sánchez, i apunta que "aquest ha estat un punt que ha costat una mica d'assumir en totes dues parts".

Malgrat les dificultats, l'Ajuntament d'Olesa s'ha mostrat determinat a tirar endavant les polítiques de participació que ha començat a posar en marxa, i que han permès de crear fòrums ciutadans de debat per a gairebé tots els àmbits sectorials. "L'entusiasme, el treball conjunt i la convicció que aquest és el camí de la nova democràcia, de la gestió municipal eficaç i eficient, i el de les noves relacions entre les entitats, l'individu i l'Ajuntament ajuden a avançar en els projectes d'organització i desenvolupament de la participació ciutadana, que —segons el regidor— s'hauran de continuar consentint i posant en marxa."

*"La participació fixa les noves
relacions entre entitats,
individu i Ajuntament"*

La xifra**6**

consells consultius hi ha a Olesa: solidaritat, cultura, esport, joventut, barri i comerç

"Hi ha hagut molta implicació, tot i que el disseny de la mobilitat al Casc Antic és complex"

RAQUEL GARCIA

Regidora de Participació Ciutadana de Paredes del Vallès (PSC)

Febrer del 2006

"La ciutadania se sent satisfeta de poder col·laborar en el disseny del seu barri"

El disseny de la mobilitat al Casc Antic de Paredes del Vallès és fruit d'un procés participatiu que va tenir lloc al barri ara fa tres anys. L'Ajuntament volia una solució pactada amb el veïnat per als problemes de mobilitat que tenia el Casc

Antic, i per això, es van organitzar unes sessions de diàleg ciutadà.

"De tots els processos que hem posat en marxa en els últims anys, considero que és

el més rellevant, tenint en compte el grau d'implicació dels veïns del barri i l'evolució que va adquirir el procés en si", explica la regidora Raquel Garcia. Un total de 50 veïns i veïnes del barri —el sistema de treball requeria una participació limitada— van col·laborar en l'elaboració de les propostes. "En tot moment, hi va haver un grau d'implicació elevat, tot i que s'hi tractaven molts conceptes tècnics a nivell urbanístic i de mobilitat", assegura.

Per tal de garantir uns coneixements mínims de tots els veïns i veïnes participants, el procés va començar amb diverses taules rodones, en que es definien con-

ceptes bàsics del disseny urbà i s'exposaven experiències d'altres municipis. Un cop acabada l'etapa de formació, els veïns i veïnes van començar a concretar les propostes en tres fases diferents. En la primera, es va treballar el model general del Casc Antic; en la segona, els criteris de mobilitat, i en la tercera, es van dibuixar les propostes sobre plànol. Garcia assegura que "tots els participants van sortir satisfets del procés pels coneixements que van adquirir, però sobretot per haver pogut col·laborar en el disseny del seu barri".

Després d'aquella "primera experiència" organitzada de participació ciutadana a Paredes del Vallès, l'Ajuntament ha impulsat altres iniciatives, com els pressupostos participats. Un total de 170 persones s'han implicat en el procés, que té per objectiu recollir els criteris de la ciutadania als comptes públics municipals. A més, l'Ajuntament de Paredes també té en marxa un Pla de Suport a les Entitats, que ha permès fer una Fira d'Entitats, una guia, entrevistes als mitjans de comunicació, jornades de formació, cursos, una Taula d'Entitats i diversos grups de treball específics.

"Els participants han sortit satisfets del procés pels coneixements adquirits"

la xifra

170

han col·laborat en la redacció dels pressupostos participats de Paredes

PINEDA DE MAR

Comarca: Maresme

Població: 25.504 habitants

"Les trobades entre veïns i Ajuntaments són una oportunitat perquè les entitats es coneguin entre elles"

EVA MARIA CAMPOS

Regidora de Participació Ciutadana de Pineda de Mar (PSC)

Març del 2006

"S'ha d'oferir a les entitats la possibilitat del treball conjunt"

A Pineda de Mar, la regidoria de Participació Ciutadana ha assumit el rol de coordinadora de les entitats del municipi. És l'enllaç entre l'alcaldia, la resta de regidories i les associacions veïnals. Fa convocatòries dirigides a les entitats de Pineda. I, a més, s'encarrega d'organitzar festes o esdeveniments multitudinaris.

La regidoria té un pressupost de 118.515 euros, però la quantitat inclou algunes despeses més pròpies d'altres àrees del govern, com la instal·lació dels llums de Nadal, la cavalcada de Reis i el Carnestoltes. "Són activitats que fomenten la participació de la població, i que tenen un gran volum de gent que hi col·labora", explica la regidora Eva Maria Campos. D'altres iniciatives de la regidoria de Participació Ciutadana es dirigeixen de manera exclusiva a les entitats que operen a Pineda de Mar. Es tracta, per exemple, de la Fira d'Entitats, que es va celebrar l'any passat per primer cop i que pretén donar a les associacions "l'oportunitat de mostrar de manera pràctica a tota la població i a la resta d'entitats les activitats que realitzen al llarg de l'any".

A més, la regidoria de Participació també

té cura de mantenir viu l'enllaç entre l'Ajuntament i les associacions de veïns. Per això, la regidora es reuneix un cop al mes amb els representants de les entitats veïnals. Els participants posen en coneixement de l'Ajuntament les problemàtiques que afecten els seus barris, i insten el consistori a "donar-hi respostes i a fer-hi millores". A més, segons Campos, "les trobades són una oportunitat perquè cada associació de veïns pugui conèixer la realitat de la resta, intercanviant informació entre entitats".

Les reunions es repeteixen un cop al mes, però la continuïtat no ha fet minvar la participació, i l'assistència a les trobades es manté estable a l'entorn del 70% dels representants veïnals.

La regidora diu que un dels reptes principals en la gestió de les entitats és la cooperació, i per això assegura que, "des de l'Ajuntament, s'han de tenir en compte les característiques pròpies de cada entitat, però també se'ls ha d'oferir la possibilitat del treball conjunt".

"Des de l'Ajuntament, s'han de tenir en compte les característiques pròpies de cada entitat"

la xifra

70%

dels representants veïnals assisteixen a les reunions amb l'Ajuntament

"Els processos que ja s'han posat en marxa han donat resposta a les expectatives que havien generat"

DAVID VICIOSO

Regidor de Participació Ciutadana
del Prat de Llobregat (ICV-EUiA-EPM)
Desembre del 2007

"El nostre repte és fer comprometre més gent en la participació i copsar l'opinió de la majoria de la ciutadania"

"A les diferents àrees de l'Ajuntament, el personal tècnic que hi treballa ho fa des d'una òptica de la participació"

La Regidoria de Participació Ciutadana del Prat de Llobregat s'ha creat aquesta legislatura, malgrat que fa anys que existeixen diferents mecanismes de participació. Concretament, des de la dècada dels noranta.

Des de l'Ajuntament s'han impulsat diferents consells sectorials i territorials, de planejament urbanístic, de participació a la comunitat educativa i de gestió de projectes de ciutat.

Actualment hi ha 11 consells municipals i diversos processos de participació d'àmbit urbanístic i també es fan processos participatius referits a projectes de ciutat, com poden ser la Festa Major, la gestió dels centres cívics i la Mostra d'Entitats. Com a especialment destacable, Vicioso cita els processos participatius

al barri de Sant Cosme, tant per la participació directa de la ciutadania com perquè han estat molt efectius i metodològicament molt avançats.

El regidor apunta que hi ha un sector de la població compromès obertament amb la ciutat, que participa molt activament; però que es tracta d'un sector minoritari. En general, la manca de participació és un problema que s'ha d'abordar des de l'Ajuntament. També destaca la necessitat de reforçar les dinàmiques i capacitats del sector associatiu a fi de garantir l'organització de la ciutadania. Amb aquest objectiu, es desenvolupen cursos de formació dirigits tant a persones individuals com a associacions. També posa èmfasi en la creació d'un servei d'assessorament per a entitats, per a facilitar informació, recursos i coneixements d'un seguit d'àmbits que afecten la gestió quotidiana de les entitats.

11 la xifra

consells municipals estan en funcionament en El Prat de Llobregat

PUIGERDÀ

Comarca: Cerdanya

Població: 8.859 habitants

*"Cal combatre la desinformació
que generen els comentaris
de carrer"*

CAMILO BARNOLA

Regidor de Participació Ciutadana de Puigerdà (ERC)

Desembre del 2006

"La implicació dels vilatants cada dia és més alta"

L'Oficina d'Atenció al Vilatà és l'instrument amb què l'Ajuntament de Puigerdà es comunica amb la ciutadania, i el lloc a través dels quals els veïns i veïnes de la vila poden posar-se en contacte amb l'activitat municipal. És, per dir-ho d'alguna manera, el centre neuràlgic de la participació ciutadana de Puigerdà.

Hi treballen tres funcionaris que el regidor Camilo Barnola considera que tenen "un perfil vocacional d'atenció molt important", i també hi ha un coordinador d'àrea. A tots, els dirigeix el mateix regidor de Participació Ciutadana.

L'oficina s'encarrega d'acostar als ciutadans i a les ciutadanes les iniciatives municipals, i és el punt d'informació i consultes de referència. En els últims mesos, s'ha hagut de fer càrrec del procés de tramitació i adjudicació d'uns habitatges de protecció oficial, un projecte que Barnola destaca "pel compromís social que comporta". L'oficina també s'ocupa de la borsa de treball, "que intenta donar una sortida professional als vilatans que ho necessiten".

L'atenció municipal a la ciutadania pretén combatre la "desinformació de moltes persones, que sovint es basen en els comentaris de carrer". I també vol dedicar una atenció personalitzada a tots i cadascun dels vilatans i les vilatanes. "El problema és que, a vegades, la gent es queixa que s'ha d'esperar molta estona, però quan li toca el torn també vol ser atesa amb la màxima dedicació", explica el regidor.

Els resultats de l'oficina són positius. Tot i que l'Ajuntament de Puigerdà no disposa de dades contrastades, "es pot afirmar que la implicació per part dels vilatans cada dia és més alta, basant-nos en l'increment de visites i trucades rebudes". El consistori ha posat en marxa el que denomina "conserves de participació" per analitzar el funcionament de l'Oficina d'Atenció al Vilatà i, en general, de la participació ciutadana a Puigerdà.

*"L'atenció ciutadana ha
de comptar amb
professionals vocacionals"*

la xifra

8.000

euros costa cada any l'Oficina d'Atenció al Vilatà, una despesa comparable amb el gabinet d'alcaldia

RUBÍ

Comarca: Vallès Occidental

Població: 70.006 habitants

"Els ciutadans no associats s'han bolcat molt en la resposta a una enquesta sobre participació"

JORDI PEIRÓ

Regidor de Participació Ciutadana de Rubí (PSC)

Gener del 2006

"La ciutadania està desgastada per processos sense culminació de resultats"

L'Ajuntament de Rubí té una llarga tradició en les polítiques de participació ciutadana. Ja l'any 1995, es va crear la primera regidoria específica, i un any abans, es va posar en marxa un procés ciutadà per determinar com havien de ser els terrenys de la Unió Esportiva Rubí.

Durant la dècada dels 90, el consistori va detectar "una demanda social creixent de participació en els afers públics", segons el regidor Jordi Peiró. "La participació ciutadana es va convertir en una eina imprescindible de connexió entre els ciutadans i les administracions."

Els primers passos de la participació a Rubí es van dirigir només a la ciutadania associada, "fonamentalment a entitats". I, més recentment, s'ha detectat la necessitat d'acostar-se també als ciutadans i ciutadanes que no formen part de cap entitat o que volen expressar la seva opinió de manera individual.

El primer gran procés pensat per a la ciutadania no associada ha estat Opina, un fòrum per discutir i elaborar el Reglament de Participació Ciutadana i la divisió

de la ciutat en districtes. El procés ha tingut dues fases: uns tallers presencials, i una macro-enquesta, amb 12 preguntes, que s'ha fet arribar a tota la ciutadana. 2.300 persones l'han contestada, cosa que celebra Peiró: "els rubinencs s'han bolcat molt en la resposta", opina. Tot i que el nombre de qüestionaris respostos significa tot just un 3,4% de la població, és evident que el formulari en format d'enquesta permet arribar a una quantitat de gent enormement superior a la que la que es pot reunir en un taller participatiu. La diferència, segons el regidor, és que els ciutadans individuals participen només "en la part que els interessa i no es col·lapsen", mentre que les entitats "han demostrat que els costa treballar en un document gran, ja que han volgut abastar el Reglament de Participació Ciutadana de forma global".

L'èxit de la participació s'ha de compensar, després, per part de l'Ajuntament amb un compromís ferm en l'aplicació dels compromisos contrets. "La ciutadania — admet Peiró— està massa desgastada per processos sense una culminació posterior dels resultats que s'havien presentat com a vinculants."

"Les entitats han demostrat que els costa treballar en un document gran"

la xifra

2.300

persones van respondre el qüestionari sobre participació de Rubí

SABADELL

Comarca: Vallès Occidental

Població: 200.545 habitants

*"El Consell de Ciutat té l'objectiu
d'assistir els poders públics
municipals"*

MARTA FARRÉS

Regidora de Participació Ciutadana de Sabadell (PSC)

Març del 2007

"Tenir informació de què opina la ciutadania millora la tasca dels ens locals"

Les polítiques de participació ciutadana s'han aplicat a Sabadell des de la restauració de la democràcia. Fruit de la tradició i dels anys d'experiència, la ciutat ha consolidat alguns canals de comunicació amb els veïns i veïnes, organitzats en dos eixos: sectorials i territorials. En l'actualitat, Sabadell disposa de set consells territorials, un per a cada districte. Són "òrgans de participació i consulta i poden elaborar els estudis, els informes, les propostes i els suggeriments que creguin convenients, per iniciativa pròpia o bé de l'Ajuntament", explica la regidora Marta Farrés.

Els consells sectorials "tracten temàtiques concretes i estan formats per entitats, associacions i organismes de l'àmbit". És el cas del Consell de Salut, del Consell de Persones amb Disminucions o del Consell Municipal d'Igualtat Home-Dona. Per sobre de tots, s'acaba de crear el Consell de Ciutat, el màxim òrgan consultiu de Sabadell, que té la finalitat d'"assistir els poders públics municipals i d'implicar de la millor manera possible el conjunt d'institucions i d'individus de la ciutat".

A banda dels diversos consells sectorials i territorials, Sabadell també ha posat en marxa diversos processos de participació en la redacció de determinats documents, com el Llibre Blanc de l'Esport o bé el Pla Municipal de l'Habitatge.

Pel que fa als pressupostos participats, Sabadell ha iniciat la Discussió Ciutadana d'Actuacions al Territori, que "ha permès definir les opinions i els suggeriments de la ciutadania en matèria d'inversions i serveis". Segons Farrés, el procés ha tingut la virtut d'incloure "la ciutadania organitzada i la no organitzada".

Aquest és, d'acord amb la regidora, un dels reptes principals dels processos de participació ciutadana: incorporar les persones que no formen part de cap entitat o associació. Això és més fàcil si l'objecte de discussió és un tema molt concret, com la millora d'un barri, i es complica si es tracta de "processos més amplis", que abordini temes globals de la població.

"La participació de la ciutadania no organitzada és més baixa si el procés és molt ampli"

la xifra**7**

consells territorials té el municipi de Sabadell, un per a cada districte

SALLENT

Comarca: Bages

Població: 7.146 habitants

"Cal aconseguir una política municipal públic de debò, i que l'Ajuntament no l'hagi de vetllar"

ANNA GABRIEL

Regidora de Participació Ciutadana de Sallent (CUP)

Setembre del 2006

"Tant de bo que la regidoria de Participació pogués desaparèixer"

"La participació és un deure de l'Ajuntament amb els sallentins i sallentines"

Les entitats de Sallent han fet en els últims anys un extens debat sobre com cal atorgar les subvencions municipals. Hi ha obligat la nova Llei de Subvencions, que estableix alguns canvis en la distribució dels ajuts públics. I la modificació de la normativa ha estat l'excusa per iniciar un procés participatiu per determinar com s'han de distribuir els diners.

El procés "ha estat un bon exemple de com retornar la responsabilitat i el control polític a la ciutadania", diu la regidora Anna Gabriel. D'entrada, ha calgut elaborar un pla estratègic de subvencions, amb la col·laboració dels partits polítics i de les entitats. El pla estableix les línies susceptibles de ser subvencionades i els criteris de valoració. Amb el nou pla estratègic aprovat, les mateixes entitats s'han encarregat de repartir els diners. S'han creat comissions mixtes per valorar els projectes presentats i per decidir com s'han de distribuir les subvencions. Segons Gabriel, ha estat un

procés "novedós i en el qual moltes persones han vist com l'Ajuntament pot ser, realment, l'administració de totes i tots". Sallent també ha impulsat alguns processos per descentralitzar el poder municipal i, per això, ha estudiat la creació d'una Entitat Municipal Descentralitzada i un Òrgan Territorial de Participació a Cabrianes, un nucli de 400 habitants. A més, l'Ajuntament ha impulsat consultes populars per decidir els noms d'alguns carrers.

Les iniciatives de participació que s'han portat a terme en els últims anys "no són res més que un deure que tenia l'Ajuntament amb tots els sallentins i sallentines, amb la seva administració i amb els seus càrrecs electes", explica Gabriel. La regidora és partidària que els processos de participació es consolidin fins al punt que "la regidoria de Participació pugui desaparèixer". "Tant de bo fos així", diu, i defensa que "el municipi es doti de tots els instruments i processos necessaris perquè no sigui l'Administració la que hagi de vetllar per aconseguir una política municipal pública de debò".

400

habitants té el nucli de Cabrianes, per al qual Sallent projecta un òrgan territorial de participació

la xifra

SANT ADRIÀ DE BESÒS

Comarca: Barcelonès

Població: 32.734 habitants

"Parlar de participació ciutadana és parlar de canvis de mentalitats; potser pot semblar un tòpic, però no resulta gens senzill"

Mª CARMEN RODRÍGUEZ
Regidora de Participació Ciutadana
de Sant Adrià de Besòs (PSC)
Febrer del 2008

"La participació ciutadana s'ha entès sempre com un dret fonamental, un procés i una metodologia de treball i un compromís polític"

El primer reglament de Participació Ciutadana a Sant Adrià de Besòs data de l'any 1985. Però els primers moviments de Participació Ciutadana de manera àmplia i organitzada procedeixen de la proposta del sociòleg Marco Marquioni, en la seva intervenció al Barri de La Mina, amb la creació de la Plataforma Ciutadana, a finals dels anys noranta.

La regidora afegeix que actualment s'està portant a terme el Pla Integrat de Participació Ciutadana 2007, que prové del nou Reglament de Participació Ciutadana, aprovat l'any 2003, més adequat a les circumstàncies i necessitats del municipi.

Carmen Rodríguez apunta que "des de la Regidoria de Participació Ciutadana volem seguir fomentant i incrementant la transversalitat a totes les àrees de l'Ajuntament, tasca fonamental per a poder desenvolupar totes les fites que volem aconseguir."

Avui en dia el procés més rellevant és el seguiment que fan les entitats en la preparació de la VI Mostra d'Entitats. Aquesta té caràcter bianual, i durant tot

l'any 2007 les persones integrants d'aquesta mostra s'han anat reunint en comissions de treball i en plenaris, cada dimarts a finals de mes.

La regidora considera que han d'estar força contents perquè la ciutadania de Sant Adrià de mica en mica es va implicant més tot i que "la participació en els diferents processos és una mica difícil i arriscat de quantificar."

Davant les dificultats, l'entrevistada destaca que un dels aspectes que li agradaria de poder solucionar seria que "les crítiques fossin constructives, amb propostes i col·laboracions compromeses dels veïns i veïnes per fer la ciutat que tots/es volem." "Les expectatives es van complint força satisfactòriament", conclou la regidora Mª Carmen Rodríguez, "encara que a mesura que es va avançant et vas adonant que el camí s'eixampla i s'allarga, però alhora es va fent més agradable, cada cop vas millor i més ben acompanyat."

"Davant les dificultats intentem trobar punts en comú i apropar experiències positives d'altres ajuntaments per agafar idees i anar ampliant-les amb la nostra realitat diària com a ciutat"

La xifra

221.400,20

euros és el pressupost de l'any 2007 sobre un total de despeses municipals de 35.521.605,00 euros

"La participació no rebia un tractament unitari i calia fer un pas endavant"

AMÈLIA ARROYO

Regidora de Participació Ciutadana de Sant Andreu de la Barca (PSC)

Juny del 2006

"La gestió administrativa no té gaires amants; les festes i les activitats atreuen més"

"La valoració dels processos engegats no pot ser més positiva"

Des de fa dècades, les entitats cíviques, socials i culturals de Sant Andreu de la Barca participen d'una manera molt activa en les festivitats i en les activitats que s'organitzen al llarg de l'any al municipi, "des de la cavalcada de Reis a les festes majors", tal com precisa la regidora Amèlia Arroyo. "És en aquest sentit, que hem volgut millorar la seva capacitat d'actuació", diu.

La intenció de l'Ajuntament ha estat "assegurar mecanismes que creïn dinàmiques participatives" i, per això, ha volgut regular la relació que té amb les entitats. Ja fa temps que hi ha obert alguns canals de diàleg entre associacions i poder públic: per exemple, l'Ajuntament es reuneix amb les entitats abans de cada ple municipal per explicar-los l'orde del dia. "Però tota aquesta activitat de participació ciutadana no rebia un tractament unitari i global, i calia fer un pas endavant", reconeix Arroyo.

D'entrada, l'Ajuntament ha redactat la Guia de les Entitats, que és un catàleg de les dades i dels serveis que ofereixen

les associacions del municipi. També ha impulsat accions i activitats encaminades a fomentar la relació mútua de les entitats, com la setmana intercultural, i ha organitzat diferents cursos de formació per a responsables d'associacions.

A més, en els últims anys, Sant Andreu de la Barca ha redactat el Reglament de Subvencions, "les primeres bases reguladores dels ajuts municipals, amb una millor gestió dels diners públics i dels locals cedits a les entitats". I també ha impulsat el nou Reglament de Participació Ciutadana, que ha posat els fonaments del futur Consell de Ciutat. Finalment, el municipi ha fet uns primers pressupostos participats "de forma experimental".

En general, la regidora considera que "la valoració dels processos que s'han posat en marxa no pot ser més positiva". Diu "sense triumfalismes" que Sant Andreu de la Barca ha aconseguit "crear una base per anar avançant". I que la participació es podria millorar en els processos més polítics i administratius, "que no tenen gaires amants, mentre que les festes i les activitats públiques atreuen més la participació de les entitats"

12 | la xifra

anys fa que l'Ajuntament convoca les entitats abans de cada consell plenari

SANT BOI DE LLOBREGAT

Comarca: Baix Llobregat

Població: 81.368 habitants

"Àrees municipals reticents a la participació estan descobrint els avantatges de treballar així"

JOSÉ MANUEL GONZÁLEZ

Regidor de Participació Ciutadana de Sant Boi de Llobregat (PSC)

Desembre del 2006

"La devolució és tan important com el procés participatiu"

Sant Boi de Llobregat és un dels municipis de Catalunya en què està més arrelada l'experiència d'elaborar pressupostos participats. La iniciativa va sorgir ja en els primers anys de la democràcia, i encara es manté. En l'actualitat, s'impulsa un procés de participació per decidir part de les inversions municipals. L'Ajuntament estableix d'entrada una porció concreta del pressupost; en concret, 1.500.000 euros, i la ciutadania pot participar en l'assignació de les partides.

"El procés de participació en les inversions ha estat innovador, és vinculant, i som un dels municipis on es posa a debat una de les quantitats econòmiques més elevades", explica el regidor José Manuel González. De fet, els pressupostos no són l'únic espai de participació que hi ha en marxa a Sant Boi des del restabliment de la democràcia. Ja en els primers mandats, es van començar a construir els casals de barri, que "han esdevingut un motor de la participació ciutadana al municipi", perquè, al voltant dels casals, s'han establert els Consells de Barri.

Ara mateix, hi ha en marxa d'altres iniciatives de participació: el Pla de Cultura, el Projecte Educatiu de Ciutat, el Pla de

Civisme, el Pla de Desenvolupament Comunitari, el Pla de Millora del barri de Casablanca i el Pla de Mobilitat, que ha obtingut el premi d'Innovació Democràtica atorgat per la Direcció General de Participació Ciutadana de la Generalitat.

Els processos participatius tenen a Sant Boi una resposta desigual, i compten amb la participació d'entre 50 i 250 persones d'una població de més de 80.000.

Una xifra "molt baixa", admet el regidor, que apunta a dos reptes: arribar cada vegada més a la ciutadania que no forma part de cap associació, i renovar els interlocutors, sobretot els que sí que formen part d'entitats, perquè han arribat a patir un "esgotament participatiu".

De tota manera, González remarca que "està calant el missatge que s'ha de fer política d'una manera diferent, comptat des del principi amb la gent". I explica que algunes àrees municipals reticents als processos participatius, com la de manteniment o la d'urbanisme, "estan descobrint els avantatges de treballar d'aquesta manera".

"Estem intentant vincular cada cop més la ciutadania no associada"

La xifra

1,5

milions d'euros del pressupost d'inversions es posen a debat en un procés participatiu

*"La confiança és bàsica
per a la participació
ciutadana"*

JORDI PUIGNERÓ

Regidor de Participació Ciutadana de Sant Cugat del Vallès (CiU)

Febrer del 2006

"Les dificultats se superen amb transparència, rigor i compromisos polítics"

*"Estem satisfets no només
de la implicació de la ciutadania,
sinó sobretot de la qualitat
de la participació"*

Sant Cugat del Vallès ha distribuït les polítiques de participació ciutadana en dues regidories, segons si es tracta de qüestions sectorials o bé territorials. Per

això, hi ha la regidoria de Participació Ciutadana i, a més, la regidoria de Descentralització, amb el seu propi pressupost. D'aquesta àrea de gestió municipal, en depenen els

Consells de Districte, que decideixen cada any una part de les inversions dels pressupostos municipals.

Pel que fa a la regidoria de Participació Ciutadana, en els últims anys ha impulsat processos per redactar diversos plans municipals en àmbits concrets. Gràcies a la intervenció de la ciutadania, han prosperat el Pla Director de la Societat de la Informació, el Pla Educatiu de Ciutat i el Pla Integral de Polítiques Socials. Un altre procés participatiu ha permès enllestir el Pla de Joventut, després d'un any i mig de reunions, i amb el vistiplau de totes les forces polítiques de l'Ajuntament. "La unanimitat és un reconeixement al bon treball", destaca el regidor Jordi Puigneró.

Pel que fa a la relació amb les entitats, l'Ajuntament ha impulsat el web www.santcugatentitats.net. "A més del portal associatiu, oferim a les entitats un taller formatiu perquè aprenguin a crear i a mantenir les seves pàgines a Internet", explica el regidor. De moment, una trentena d'entitats s'han animat a tenir presència a la xarxa a través del web de l'Ajuntament.

Les mateixes entitats van participar en la gestació del projecte, fet que converteix el web associatiu en un projecte participatiu amb valor per si mateix. Per aquesta i per d'altres iniciatives, el regidor es mostra satisfet "no només de la implicació de la ciutadania, sinó sobretot de la qualitat de la participació".

De tota manera, Puigneró admet que, en alguns processos, han sorgit dificultats, que s'han hagut d'afrontar "amb transparència, amb rigor metodològic i, sobretot, amb compromisos polítics clars respecte dels resultats". Segons el regidor, només una aposta ferma del govern municipal pot "oferir confiança a la ciutadania, i la confiança és bàsica per a la participació".

30 la xifra

entitats tenen presència a Internet a través del web de l'Ajuntament

SANT PERE DE RIBES

Comarca: Garraf

Població: 26.859 habitants

*"A vegades, falta informació,
i alguns col·lectius
monopolitzen el debat"*

MANUEL ESPINOSA

Regidor de Participació Ciutadana de Sant Pere de Ribes (PSC)

Març del 2007

"Cal fer pedagogia de la participació amb més processos participatius"

Els processos de participació ciutadana que s'han desenvolupat a Sant Pere de Ribes han servit per consultar al veïnat sobre els grans temes del municipi, sobretot des del punt de vista urbanístic. Hi ha hagut consultes i reunions amb la ciutadania per elaborar el planejament general de la població i també per desenvolupar algunes àrees concretes, a través dels plans de millora urbana. També s'han iniciat converses amb els veïns i veïnes sobre temes específics: en concret, s'ha requerit la participació ciutadana per redactar el Pla Local de Joventut i per desenvolupar el Mapa d'Instal·lacions Esportives Municipals.

La gran assignatura pendent de Sant Pere de Ribes és la implicació de les persones convocades. "El nivell de participació ha estat molt per sota del que ens hauria agradat", reconeix el regidor Manuel Espinosa. El fòrum pel pla de millora urbana de Roquetes va convocar 250 persones; el de Ribes, 60, però hi ha hagut d'altres ocasions en què el llistó de la participació ha baixat molt.

"Depèn de diversos factors: del tema que es tracti, de l'afectació que tingui sobre

la gent o sobre el teixit associatiu, i de l'enfocament que li doni el promotor", detalla Espinosa. En aquest sentit, el regidor admet que, a vegades, el problema "és el nivell baix d'informació que té la ciutadania sobre el tema que es tracta". I, quan es convoquen les reunions amb la població, "determinats col·lectius gairebé monopolitzen els debats".

manera, l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes té molt clar que "no es tracta d'assolir unes determinades expectatives, sinó de generar una dinàmica que no tingui marxa enrere". Per això, i davant de les experiències de baixa participació, la determinació municipal és insistir: "cal fer pedagogia de la participació i això només s'aconsegueix impulsant més processos participatius". A Sant Pere de Ribes, l'últim pressupost municipal ja incloïa una inversió de 50.000 euros en participació ciutadana, tot i que els comptes públics encara no en tenen cap capítol específic, sinó que la xifra és la suma de les aportacions de cadascuna de les regidories.

*"Es tracta de generar
una dinàmica que no
tingui marxa enrere"*

La xifra

250

persones és el màxim de ciutadans a què han arribat els processos de participació de Sant Pere de Ribes

"És molt important la cogestió per part de les entitats i l'Ajuntament d'alguns equipaments municipals"

DOLÇA GARCIA

Regidora de Participació Ciutadana de Santa Coloma de Gramenet (PSC)
Gener del 2006

"Cal governar amb els ciutadans per millorar la qualitat de vida de la ciutat"

"El processos complexos i dilatats poden provocar el desencant d'alguns voluntaris"

L'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet ha elaborat un pla d'acció sobre la participació, que ha posat en marxa al llarg de l'últim mandat. Es denomina Sistema de Participació Ciutadana, i té l'objectiu, segons la regidora Dolça Garcia, de "governar amb els ciutadans per millorar la qualitat de vida de la ciutat".

El sistema es basa en diversos eixos. D'entrada, s'implementen millores en els sistemes de comunicació municipal. Això vol dir que es desenvolupa la pàgina web municipal per a la informació, els tràmits i la comunicació entre la ciutadania i l'administració, i també s'assegura el dret a la informació, amb mitjans municipals "rigorosos, verços i respectuosos amb la pluralitat", com el full informatiu i la revista SC.

D'altra banda, s'implementen les eines i els òrgans de consulta establerts en el Reglament de Participació Ciutadana. Molts ja estan en marxa, i d'altres són iniciatives puntuals, com l'Acord Cívic

per la Neteja i el Pla de la Infància i de la Joventut.

A més, el Sistema de Participació Ciutadana de Santa Coloma estableix la necessitat de "consolidar i fomentar espais i eines de coresponsabilitat", com els consells de districte i els de centres de serveis i equipaments. En general, es tracta de promoure la "cogestió" de l'Ajuntament i les entitats de diversos equipaments cívics i culturals.

En matèria urbanística, destaca el nou planejament de Can Zam, una actuació pendent des de fa més de 25 anys. L'Ajuntament de Santa Coloma ha impulsat un procés de participació ciutadana de què han format part nombrosos ciutadans individuals, veïns i veïnes de la zona, i diverses entitats. El procés ha permès constatar, segons la regidora, "que existeix una sòlida cultura de participació en la població colomenca". A l'altra cara de la moneda, hi ha el fet que ha estat un procés "complex" i "dilatat en el temps", cosa que ha provocat "el desencant d'alguna gent voluntària", reconeix Garcia.

la xifra

27

anys fa que es va crear la regidoria de Participació de Santa Coloma

SANTA CRISTINA D'ARO

Comarca: Baix Empordà

Població: 4.214 habitants

*"Els pressupostos combinen
la democràcia representativa
i la participativa"*

JOAN BOU

Regidor d'Hisenda i del Pressupost Participatiu
de Santa Cristina d'Aro (PSC)

Desembre del 2006

"La participació ciutadana democratitza la democràcia"

Santa Cristina d'Aro ha posat en marxa una primera experiència de pressupostos participats. "Es tracta d'un model únic de cogestió municipal, fruit de la combinació de la democràcia representativa i la democràcia participativa", sintetitza el regidor Joan Bou, que diu que la intenció del govern ha estat "democratitzar la democràcia".

El desenvolupament dels pressupostos participatius en un municipi de poc més de 4.000 habitants ha seguit el patró habituals d'experiències semblants en municipis més poblats. S'ha creat una doble estructura de consells, territorials i sectorials, un consell ciutadà per sobre de tots i una oficina tècnica de suport.

En concret, s'han desenvolupat sis assemblees de barri, i cinc assemblees temàtiques, sobre ensenyament, cultura, esports, festes i oci; joventut; ordenació territorial i medi ambient; sectors econòmics, i benestar social, immigració i sanitat.

Segons el reglament dels pressupostos participats a Santa Cristina d'Aro, cadascuna de les assemblees pot elevar fins a deu propostes al Consell de Ciutadans. L'òrgan màxim de la participació recull

totes les iniciatives que aspiren a ser incloses als pressupostos municipals, n'hi afegeix de noves, si ho considera oportú, i redacta una proposta definitiva, que negocia amb l'equip de govern.

El problema del sistema és que hi ha moltes propostes que es queden pel camí.

"El retard en la realització de les demandes o la no execució de

determinades propostes genera un descrèdit de tot el procés", admet el regidor. A més, el

procés ha topat amb altres dificultats: l'es-

structura funcional de l'Ajuntament, els dubtes sobre el sistema, la falta de costum de la població, la limitació dels recursos, l'escassa implicació...

A l'altra cara de la moneda, Bou aplaudeix els resultats del procés i remarca que el mateix Consell de Ciutadans n'ha fet una "valoració molt positiva". La introducció de la participació als comptes públics municipals ha permès millorar el coneixement del municipi, implantar una cultura participativa, crear ciutadania, promoure el treball en equip, i establir el control social sobre el poder econòmic.

*"El retard en la realització
de les demandes genera un
descrèdit de tot el procés"*

La xifra

380

persones han pres part
dels pressupostos participats
a Santa Cristina

“La gran dificultat és com aconseguir la implicació màxima de la ciutadania en els afers comuns”

JOSÉ LUIS OCAÑA

Regidor de Relacions Ciutadanes de Santa Perpètua de Mogoda (ICV)
Gener del 2007

“La devolució és tan important com el procés participatiu”

L'Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda compta amb una regidoria de Participació Ciutadana des de l'any 1991. Actualment, porta el nom de Relacions

Ciutadanes, i ha començat a posar ordre i a organitzar els processos participatius que tenen lloc al municipi. Des de fa anys, hi ha hagut iniciatives encaminades a involucrar la ciutadania en la gestió municipal, però ha

calgut que passés un temps fins que la participació s'ha començat a estructurar. “Sempre hi ha hagut la voluntat d'establir canals de participació, ja sigui de manera estable o puntualment per a alguns projectes concrets”, explica el regidor José Luis Ocaña. Però mai no s'han establert les regles del joc. Per això, l'Ajuntament de Santa Perpètua es planteja ara “redefinir el marc global de la participació a partir de valorar allò que funciona, les experiències realitzades i les noves propostes”. Per això, s'està redactant el Pla de Participació Ciutadana.

Es tracta del document que ha de guiar els processos de participació que es du-

guin a terme al municipi a partir d'ara, i ha de servir, segons Ocaña, per “ordenar i planificar la política participativa de l'Ajuntament”.

A banda del Pla de Participació Ciutadana, Santa Perpètua també ha engegat en els últims temps diversos processos que han implicat els veïns i veïnes en la presa de decisions. Primer va ser l'elaboració de l'Agenda 21, i després han vingut el Pla de Mobilitat, el Pla Jove, la definició dels usos de diversos espais verds, i la programació dels centres cívics.

La gran dificultat que presenten els processos de participació a Santa Perpètua —i en molts d'altres municipis— és “com arribar a la ciutadania i com aconseguir la implicació del màxim nombre de ciutadans i ciutadanes en els afers comuns”. El repte principal és que les persones que participen en les iniciatives municipals no se sentin defraudades. “Cada vegada tenim més clar que tan important com el mateix procés participatiu és la fase de devolució, i és aquí on estem intentant de posar més cura, ja que pensem que és una bona manera de no frustrar l'interès de la ciutadania.”

“Convé ordenar i planificar la política participativa de l'Ajuntament”

la xifra
16

anys fa que Santa Perpètua té una regidoria específica per a l'àmbit de la participació

LA SEU D'URGELL

Comarca: Alt Urgell

Població: 12.533 habitants

*"Hem de ser capaços
d'eliminar l'escepticisme
d'una part de la població"*

ALBERT BATALLA

Regidor de Participació Ciutadana de La Seu d'Urgell (CiU)

Abril del 2007

"Som raonablement optimistes, tot i que la participació encara és baixa"

La redacció de l'Agenda 21 local, el full de ruta del medi ambient al municipi, ha estat l'experiència recent més destacada de La Seu d'Urgell en matèria de participació. El procés de redacció del document s'ha fet "amb una bona aportació de la ciutadania", segons assegura el regidor Albert Batalla.

Per elaborar l'Agenda 21, primer de tot es va constituir un Consell de Sostenibilitat, amb tècnics i amb representants polítics de l'Ajuntament, però també amb la presència de ciutadans vinculats a entitats especialitzades i d'experts en medi ambient.

La participació es va canalitzar en dues fases. Primer de tot, els membres el Consell de Sostenibilitat van elaborar les seves propostes, i van establir les que creien que havien de ser les prioritats de La Seu en matèria de medi ambient. Més tard, aquestes prioritats es van sotmetre a l'opinió de la resta de la ciutadania mitjançant una exposició interactiva, en què tots els visitants podien "triar i descartar" entre les diferents propostes. "Va ser un procés positiu", considera Batalla. El regidor destaca que, a banda del Consell

de Sostenibilitat, La Seu ha creat en els últims anys un altre consell ciutadà, el de Joventut.

El balanç dels processos que s'han iniciat és "raonablement optimista", tot i que "el nivell de participació encara és baix".

Batalla ho atribueix al fet que "el costum de participar no està massa arrelat" i també que "les expectatives no es compleixen prou bé". Per millorar els resultats dels processos participatius a La Seu, el regidor opina que és molt important pensar en la comunicació: "de quina manera comuniquem a la gent que pot participar en les decisions i com som capaços d'eliminar l'escepticisme" d'una part de la població.

L'Ajuntament de La Seu reconeix que disposa de "pocs recursos econòmics i tècnics" específics per a la regidoria de Participació Ciutadana, però també adverteix que la participació s'aborda de manera transversal des de totes les àrees del govern municipal, cadascuna amb recursos propis.

"Cal incentivar totes les àrees de l'Ajuntament a fer processos de participació"

la xifra

2

consells ciutadans d'han posat en marxa en els últims anys: el de Sostenibilitat i el de Joventut

"La proximitat ha de ser l'eix estratègic i vertebrador de la política local"

JORDI BAIJET
Alcalde de Sitges (PSC)
Febrer del 2007

"Avui dia, resulta imprescindible la participació de la ciutadania a en el govern de la ciutat"

"Cal ser metòdics i insistents fins que la participació sigui un hàbit"

Els barris de Sitges tenen una forma pròpia de canalitzar les seves inquietuds i de relacionar-se amb el govern municipal. Es tracta de les reunions de barri. Periòdicament, tècnics de l'Ajuntament

i responsables polítics es reuneixen amb els veïns i veïnes dels diferents barris de la població amb l'objectiu d'informar de les actuacions municipals, de recollir els suggeriments ciutadans, i per donar compte de l'evolució de determinats assumptes.

La participació es limita al 3% del veïnat. L'alcalde de Sitges i responsable de Participació Ciutadana, Jordi Baijet, reconeix que "costa que la població s'hi impliqui, però això s'ha de solucionar sent metòdics i insistents, fins aconseguir que la participació sigui un hàbit".

Per obtenir una bona resposta ciutadana és clau, segons Baijet, que els temes que es tractin en les reunions "siguin pròxims a la ciutadania", que tinguin una repercussió directa en la qualitat de vida

dels veïns i veïnes, i que afectin la quotidianitat.

En general, Baijet considera que "la proximitat ha de ser l'eix estratègic i vertebrador de la política local", i que "la participació de la ciutadania en el govern i en la gestió de la ciutat, avui dia, resulta del tot imprescindible".

Tot i que l'Ajuntament de Sitges es decanta pels assumptes pròxims i quotidians, els processos de participació toquen diversos temes, i alguns afecten la globalitat del municipi. Per exemple, el consistori ha buscat la participació del veïnat en la redacció del nou pla urbanístic, en la redacció de l'ordenança del civisme, en la designació del defensor de la ciutadania, i en la signatura del Pacte Cívic. També s'han desenvolupat processos sectorials, com el Consell de Joves, que es restringeix a la població adolescent, d'entre 12 i 17 anys.

Per desenvolupar tots els projectes, l'Ajuntament de Sitges ha creat un grup de tècnics i funcionaris especialitzat en Participació Ciutadana, i ha dotat la regidoria d'un pressupost anual de 125.000 euros.

3%

de la població participa en els processos participatius que desenvolupa l'Ajuntament de Sitges

la xifra

SOLSONA

Comarca: Solsonès

Població: 8.800 habitants

"La principal dificultat és que els ciutadans i ciutadanes del meu poble no estan acostumats a que se'ls escolti"

MARTÍ ABELLA

Regidor de Participació Ciutadana
de Solsona (EL COMÚ de Solsona)

Gener del 2008

"Cal saber transferir la convicció que, si els ciutadans participen, la ciutat hi guanya"

La Regidoria de Participació Ciutadana mai no havia existit a Solsona, és fruit del nou govern progressista i d'esquerres sorgit de les eleccions de maig de 2007. De moment encara no disposa ni de pressupost propi ni de personal adscrit, però compta amb la implicació transversal i la col·laboració dels tècnics municipals de les àrees afectades pels processos participatius i es nodreix del pressupost de les àrees en qüestió.

La participació a Solsona va començar el 2005, amb l'elaboració del nou POUM, procés que destaca per la seva importància estratègica per a la ciutat. D'altra banda i dins la Llei de Barris, també esmenta el projecte d'Intervenció Integral del Nucli Antic.

El regidor destaca que, actualment tots els projectes urbanístics "són objecte d'un procés participatiu prèviament a

l'elaboració estricta del projecte", així mateix també es convoca a la ciutadania per valorar el desenvolupament de les obres en marxa. D'altra banda, es preveu iniciar altres processos participatius, com la reelaboració del protocol festiu de la ciutat o el desenvolupament de la Normativa Marc de l'Aigua. Però pel que fa a la posada en marxa d'uns pressupostos participatius, el regidor esmenta que "no ens hi hem atrevit per manca de temps i control del funcionament dels mecanismes municipals".

L'Ajuntament de Solsona reconeix que "els ajuntaments petits tenen massa mancances i poca gent disponible per assumir la gestió de la participació ben feta".

"Crec que estem iniciant una nova cultura de la relació entre l'administració municipal i la ciutadania"

La xifra

60

Una mitjana de 60 persones han participat a les sessions participatives.

TARRAGONA

Comarca: Tarragonès

Població: 134.000 habitants

*"Preferim parlar de reptes
més que de dificultats"*

BEGOÑA FLORIA

Regidora de Participació Ciutadana de Tarragona (PSC)

Febrer del 2008

"Considerem que la participació ciutadana és una eina fonamental d'aprofundiment democràtic"

*"Considerem que és tan important
aconseguir una participació
discursiva plena com
quantitativament nombrosa i volem
caminar cap als dos objectius"*

L'Ajuntament de Tarragona va iniciar la participació ciutadana l'any 2002 amb el Pla Educatiu de Ciutat, que encara és actiu. No obstant, no va ser fins l'any 2007 que l'Ajuntament va crear la regidoria. Actualment hi ha diferents processos en funcionament: des de grups de discussió de joves, passant pel Consell d'Infants i l'Agenda 21 Local, fins al Pla Educatiu de Ciutat ja esmentat. A més, estan preparant l'elaboració participada del reglament de participació ciutadana, la redefinició del paper i el funcionament dels Centres Cívics i l'impuls de nous mecanismes de participació vinculats a l'ús de les noves tecnologies, que, si bé per si mateixes no garanteixen més i millor participació, si que són un element important, imprescindible avui en dia, dins dels processos participatius, de comunicació i d'intercanvi d'informació amb la ciutadania. Un exemple d'això és el xat en temps real amb l'Alcalde que es fa el tercer dijous de cada mes. A la

primera sessió que es realitzà, hi participaren uns 200 usuaris que van plantejar una seixantena de preguntes, totes elles sobre qüestions diferents.

Actualment l'equip de Participació Ciutadana compta amb un coordinador de Participació, un coordinador dels Centres Cívics i l'equip d'animadors dels Centres Cívics. A més hi ha un tècnic transversal per a la Conselleria de Comunicació, Participació i Societat de la Informació. La principal preocupació de Begoña Floria és la baixa participació de la ciutadania, raó per la qual pretenen impulsar i multiplicar els espais de diàleg i intercanvi ciutadà, entre altres coses també per arribar a la ciutadania no organitzada, encara més difícil de mobilitzar que l'organitzada.

Ara bé, la regidoria tot just es troba en una etapa de planificació i reflexió sobre tot allò que s'ha fet prèviament a la creació de l'àrea i sobre les experiències d'altres municipis. Per aquest motiu, actualment tots els processos tenen una rellevància especial "per la seva capacitat de generar coneixement i reflexió".

la xifra

53.500

euros és el pressupost
de la regidoria.

TÀRREGA

Comarca: Urgell

Població: 15.155 habitants

*"La participació organitzada
combat la sobrerrepresentació
de sectors petits"*

MERCÈ AGUSTÍ

Regidora de Sanitat i de Participació Ciutadana de Tàrrrega (PSC-CpC)

Gener del 2006

"Ens hem de dotar dels mecanismes màxims per esperonar la ciutadania"

A vegades, els ajuntaments detecten que hi ha un grup de veïns que no és massa nombrós, però que fa molt soroll. O que existeix un determinat col·lectiu de joves, que representa una minoria del jovent del poble o ciutat, però, com que està associat, és l'únic interlocutor de què disposa el govern municipal.

Són casos de "sobrerrepresentació de sectors petits de la població", explica la regidora Mercè Agustí. A Tàrrrega, s'han trobat amb casos semblants, i han considerat que l'opció més democràtica era donar veu a tots els col·lectius ciutadans, de tots els barris i de tots els sectors socials, a partir d'una estructura de consells i d'assemblees en què ja s'ha començat a treballar.

Per sobre de qualsevol representació territorial i sectorial, hi haurà el Consell de Participació Ciutadana, de nova creació, però sorgit del ja vigent Reglament de Participació.

"Des de les administracions, ens hem de d'intentar dotar dels màxims mecanismes per esperonar la ciutadania a participar, i per donar-li totes les possibilitats",

considera la regidora, que admet que l'aplicació correcta de la participació és "un repté".

L'Ajuntament de Tàrrrega també confia en els processos participatius per donar resposta a situacions o a problemàtiques concretes. És el cas de l'incivisme. El consistori ha planificat un fòrum veïnal amb la intenció que els veïns i veïnes del municipi i totes les parts implicades puguin donar-hi la seva opinió, i puguin buscar vies d'acord per tal d'arribar a una posició de consens. L'objectiu final és redactar un Pla del Civisme "atractiu per a la ciutadania, que els veïns i veïnes se'l sentin seu, i així segurament es podran millorar algunes conductes incíviques i no caldrà recórrer a les sancions", detalla Agustí. La regidoria de Participació Ciutadana és de nova creació a Tàrrrega, i encara té un llarg camí per recórrer. "Tot just n'estem aprenent —diu la regidora—, però estem contents de les experiències que ja hem desenvolupat."

*"El Pla del Civisme ha de ser
atractiu per a la ciutadania, que
els veïns i veïnes se'l sentin seu"*

La xifra

30%

és l'objectiu de participació mínima que es fixa Tàrrrega per als processos del futur

TERRASSA

Comarca: Vallès Occidental

Població: 199.817 habitants

"Els pressupostos participats obliguen a adequar el treball intern de l'Ajuntament"

JOSEP ZAGUIRRE

Regidor de Participació Ciutadana de Terrassa (PSC)

Maig del 2006

"Cal fomentar la relació entre l'administrador i l'administrat, i buscar la coresponsabilitat"

"Hi ha hagut un acord de totes les forces polítiques i socials per definir el procés"

Terrassa ha posat en marxa en els últims anys un procés de participació per elaborar els pressupostos. L'Ajuntament posa sobre la taula el 5% de les inversions municipals, que es destina als projectes que seleccionen les persones participants.

rassencs i terrassenques que prenen la paraula. Són els membres dels diversos consells ciutadans: els consells de districte, i les dotze comissions sectorials que hi ha constituïdes a la ciutat.

El regidor Josep Zaguirre en destaca "l'acord de totes les forces polítiques i socials per definir el procés, el consens per buscar un mètode de treball, i la definició molt clara dels objectius de la participació". Amb els pressupostos participats, l'Ajuntament de Terrassa vol "fomentar la relació entre l'administrador i l'administrat, i buscar línies de coresponsabilitat, on la transparència, la informació i la feina comuna permetin prioritzar les necessitats de la ciutat".

Els pressupostos participats de Terrassa poden evolucionar o bé consolidar-se tal i com s'han plantejat inicialment, perquè ara tot just es troben en una fase inicial. La primera experiència es va fer el 2005, i el procés s'ha mantingut des de llavors, amb un increment de la participació. "Els resultats han estat molt positius, no només per les propostes que s'han aprovat, sinó per la pròpia dinàmica del procés", valora Zaguirre.

A l'altre plat de la balança, el regidor hi col·loca el desconeixement i la falta de pràctica. "Cal adequar el treball intern, i establir un nou sistema de treball transversal entre les diferents àrees de l'Ajuntament per poder donar una resposta tècnica, competencial i legal a les propostes presentades", adverteix. I també apunta que, als participants, "els falta coneixement sobre la complexitat dels pressupostos", un dèficit que es pal·lia amb jornades de formació. Tot el procés s'ha acompanyat amb una autoavaluació per determinar els resultats, "que ha permès anar millorant l'elaboració dels pressupostos participats".

la xifra
5%

de les inversions municipals de Terrassa s'escullen de manera participada

TONA

Comarca: Osona

Població: 7.328 habitants

*"El ciutadà o la ciutadana
pot sentir que el seu poble
és més seu"*

RAFAEL DELGADO

Regidor de Participació Ciutadana de Tona (PSC)

Abril del 2007

"Els joves amb cultura de la participació podran entendre-la com un dret natural"

Els nens i nenes han estat els protagonistes de la primera experiència de participació ciutadana a Tona. L'Ajuntament ha organitzat unes activitats de teatre social amb la intenció de treballar les habilitats participatives d'infants i joves. A partir del que han après, han elaborat propostes de millora del poble, que han compartit amb els seus companys de classe, i les han presentades davant dels regidors i regidores de l'Ajuntament. "La intenció del consistori no és tractar l'acte com una presentació protocol·lària i formal, sinó estudiar les propostes dels joves i donar-los respostes amb el compromís de complir els punts acceptats, i d'explicar perquè l'Ajuntament ha rebutjat els que considera que no pot assumir", detalla el regidor Rafael Delgado.

La primera acció de Tona en matèria de participació s'ha centrat en els infants i en els joves, perquè l'Ajuntament considera que són un grup motor: "estem treballant per construir el futur, i els joves que hagin incorporat la cultura de la participació podran entendre-la com un dret natural que poden exercir lliurement

i que les administracions han de respectar i entendre com un element normalitzat i quotidià en els seus processos de gestió i de decisió". El 94,73% de les persones que han pres part de la primera iniciativa participativa de Tona són menors de 30 anys, més de la meitat són noies, i el 7%, immigrants. En aquesta primera fase d'"informació-formació", l'Ajuntament ha tingut en compte dos col·lectius més, a banda dels infants i dels joves, com a grups motors: són els tècnics que treballen al poble i els regidors i regidores. De moment, segons Delgado, "els tècnics i els polítics ja tenim consciència que la participació és un element enriquidor i facilitador a l'hora de desenvolupar i gestionar un projecte".

"L'objectiu final és que tothom s'adoni que la participació és una eina que no només millora la nostra realitat exterior, sinó que també ens regala una satisfacció íntima i personal: el ciutadà o la ciutadana pot sentir que el seu poble és més seu."

*"Els tècnics i els polítics som
conscients que la participació
és un element enriquidor"*

La xifra**57**

persones, gairebé tots infants i joves, han pres part de la primera experiència participativa de Tona

TORTOSA

Comarca: Baix Ebre

Població: 34.266 habitants

"Les queixes dels veïns i veïnes es poden comunicar des de la pàgina web"

AMPARO MORENO

Regidora de Participació de Tortosa (IPE-FIC)

Març del 2006

"La tecnologia pot fer més fàcil donar resposta a la demanda de serveis"

Tortosa s'ha inventat el GPS de la participació ciutadana. Les diferents demandes veïnals s'han catalogat a través d'un sistema innovador que es pot consultar per internet i que permet a l'usuari

manifestar qualsevol incidència a la via pública.

Ara fa tres anys, la regidora Amparo Moreno va fer un seguit de visites pels barris de la ciutat acompanyada de representants de les

associacions veïnals. "Vaig anar introduint les dades en una base que es va vincular amb el Sistema d'Informació Geogràfica (SIG) i aquesta experiència ens ha servit per desenvolupar més tard el SIG de la Participació, eina que ens ha de permetre que les queixes dels veïns i veïnes es puguin comunicar directament des de la pàgina web", explica.

Al portal municipal de l'Ajuntament, hi ha una secció que diu Incidències a la via pública, i que recull qualsevol informació referida a carrers, camins, zones verdes, enllumenat, senyalització viària, mobilitat, neteja viària, mobiliari

urbà, serveis, etc. L'usuari ha de descriure primer quin tipus d'incidència ha detectat, i més tard, la pot localitzar, a través d'una base de dades amb informació de carrers i de barris, i d'uns plànols específics.

Un cop recollides les incidències a l'instant i a través d'internet, "la principal dificultat és la falta de recursos per donar resposta a les demandes de tots els veïns i veïnes d'una forma coordinada i eficaç per part del conjunt dels serveis municipals".

Moreno destaca la importància de les noves tecnologies "per sistematitzar la recopilació d'informació i per generar eines que facilitin que els diferents serveis donin resposta a les demandes". A banda del SIG de la Participació, l'Ajuntament de Tortosa ha treballat també en la construcció d'un portal virtual de ciutat molt orientat a la participació ciutadana. Al marge de les innovacions tecnològiques, Tortosa també ha treballat en els últims anys en la regeneració del Barri Històric, en el marc del Pla de Barris. S'hi ha constituït el Consell de Participació del Poble Gitano, un col·lectiu que té un pes específic important a la zona.

"El problema és donar resposta a les demandes d'una forma coordinada"

8 la xifra

patronats municipals i consells compten amb representants de les associacions de veïns

TREMP

Comarca: Pallars Jussà

Població: 5.401 habitants

"Topem amb el problema de la falta de formació dels tècnics i dels polítics"

MAITE RAMONEDA

Regidora de Participació Ciutadana de Tremp (CiU)

Maig del 2006

"La participació pot millorar la comunicació entre els nuclis d'un municipi"

El municipi de Tremp és el més extens de tota Catalunya. Té 302 km², una superfície equiparable a comarques senceres, com el Pla de l'Estany o el Pla d'Urgell. El terme s'ha anat configurant així al llarg de les dècades, i durant els anys 60 i 70, van tenir lloc diverses annexions que han acabat redimensionant el municipi.

Ara mateix, un 90% de la població es concentra al nucli urbà, però hi ha una trentena de nuclis més, alguns gairebé despoblats, repartits en una superfície vastíssima. Per això, la participació ciutadana es concep a Tremp com una eina per resoldre els problemes de comunicació dins del mateix municipi.

"La idiosincràsia de Tremp fa que sigui molt important fer arribar la informació a tothom i alhora rebre les propostes dels habitants d'una manera fluïda, a través d'un fòrum que aglutini necessitats tan diverses com els nuclis de població del municipi", explica la regidora Maite Ramoneda.

En els últims anys, s'han començat a crear alguns d'aquests fòrums. És el cas del Consell de Joventut i del Consell

Territorial. Tot i que algunes formes de participació ja estan molt integrades en el funcionament habitual del municipi (comissions de festes, gestió dels equips), tot just ara l'Ajuntament ha començat a planificar noves iniciatives. I s'ha trobat amb un problema: "la falta de formació a nivell tècnic i polític". Per això, un dels objectius de l'Ajuntament és formar el personal municipal.

A més, un cop aprovat ja el nou Reglament de Participació, ara Tremp té nous reptes, com la creació d'un registre d'entitats "per enfortir la capacitat de les associacions de participar en els debats públics", i la confecció de noves eines de participació a través del web municipal. Amb la voluntat d'arribar a tots els sectors socials, Tremp també pretén fer un Consell d'Infants. A més, ha impulsat un procés participatiu adreçat a les famílies amb fills o filles d'entre 0 i 12 anys per conèixer quins equipaments voldrien que tingués el municipi per als nens i nenes.

"Hem d'enfortir la capacitat de les entitats de participar en el debat públic"

La xifra**0-12**

anys tenen els nens i nenes de Tremp les famílies dels quals participen en una consulta sobre equipaments infantils i escolars

ULLASTRELL

Comarca: Vallès Occidental

Població: 1.529 habitants

"En els processos, sempre s'impliquen les mateixes persones, les realment interessades"

JOAN BALLBÈ

Regidor de Cultura, Participació Ciutadana i Esports d'Ullastrell (ERC)

Abril del 2006

"En pobles petits, l'acció és molt limitada, perquè el pressupost també ho és"

"Cal arrossegar persones properes i tantejar grups amb qui no s'hagi contactat abans"

Té només 1.529 habitants, però ja ha començat a fer alguns processos de participació ciutadana. És Ullastrell, al Vallès Occidental, i la majoria d'informacions hi circulen "a través del boca-orella", reconeix el regidor Joan Ballbè.

Malgrat això, l'Ajuntament no ha dubtat a fer servir noves tecnologies, com els missatges curts de mòbil i els correus electrònics, per a algunes convocatòries.

Recentment, s'han constituït les assemblees joves —"amb una participació molt limitada", reconeix el regidor— per fomentar el diàleg entre els adolescents. "Són trobades on es debaten temes d'actualitat i s'analitzen les propostes que poden tirar endavant."

En canvi, sí que ha tingut més repercussió i més poder de convocatòria la nova Assemblea d'Entitats. Segons Ballbè, "és un òrgan on es discuteixen i es treballen temes vinculats amb la dinàmica cultural i associativa del poble, com la gestió del Patronat, la creació d'una agenda única i l'organització d'events populars". Preci-

sament, una de les iniciatives més reeixides de l'Assemblea ha estat el naixement de la Festa de Serralavella. És una activitat complexa d'organitzar, perquè "són cinc dies de celebració", i és la transformació d'una antiga tradició que corria el risc de desaparèixer.

En conjunt, s'impliquen en l'Assemblea d'Entitats i en l'organització d'esdeveniments una trentena de persones, que ja signifiquen el 2% de la població d'Ullastrell. El problema, segons Ballbè, és que "sempre es mobilitzen les mateixes persones, que són les que realment estan interessades a participar i a aportar iniciatives". L'Ajuntament confia en el contacte personal i en el coneixement perquè provoquin l'adhesió de nous ciutadans i ciutadanes a les activitats que organitza l'Assemblea d'Entitats. "Cal arrossegar persones properes o bé tantejar grups amb qui mai abans no s'ha contactat", considera. Les iniciatives de participació ciutadana a Ullastrell no tenen un pressupost propi, i es nodreixen de la partida de cultura. "En pobles petits, l'acció és molt limitada, ja que disposem d'un pressupost que també ho és", assegura el regidor.

la xifra

0 euros té de pressupost l'àrea de Participació, que es nodreix de Cultura

VILAFRANCA DEL PENEDÈS

Comarca: Alt Penedès

Població: 36.656 habitants

"Creiem que la participació és una escola en la qual tothom va aprenent, i on el consens també es genera amb la confiança del temps d'aprenentatge compartit"

TERESA TERRADES

Regidora de Participació Ciutadana
de Vilafranca del Penedès (PSC)

Novembre del 2007

"La participació ciutadana no és només un objectiu de la regidoria sinó de l'equip de govern"

A Vilafranca del Penedès la Regidoria de Participació Ciutadana es va crear als inicis dels anys noranta tot i que les polítiques de participació ja s'implantaven anteriorment de manera transversal des de diferents serveis de l'Ajuntament.

Teresa Terrades explica que "la regidoria té la missió de promoure la participació en tots els àmbits municipals." D'aquesta manera, els processos deliberatius des d'una base participativa que s'han anat realitzant a la ciutat han abastat molts sectors: l'Estudi de mobilitat, l'Auditoria ambiental, el Pla Estratègic de l'Alt Penedès, entre molts d'altres. La regidora afegeix que disposen d'un Reglament Orgànic Municipal (ROM) "que fa aportacions per afavorir la participació" i que aquesta es porti a terme des de totes les àrees municipals.

La regidora destaca que "en l'actual mandat tenim previst dur a terme un nou procés per a l'elaboració dels pressupostos, la confecció d'una agenda urbanística, la redacció del Pla de Mobilitat, (...) la Fira d'Entitats i el suport a les entitats en l'àmbit de les noves tecnologies."

Teresa Terrades considera que la dificultat principal recau en l'organització interna,

"ja que sovint els processos impliquen un treball coordinat entre diferents serveis i és difícil trencar dinàmiques establertes". Per altra banda, "el repte més important és arribar a trobar els mecanismes adequats per a arribar als col·lectius, que normalment no participen, sectors de la població on la implicació és difícil d'assolir, i a la vegada aconseguir nous representants de la ciutadania organitzada, donada la manca de renovació del teixit associatiu."

La regidora valora molt positivament tots els processos de participació, especialment pel fet que afavoreixen la millora de les diferents àrees de l'Ajuntament. D'altra banda, destaca que "no només existeix la participació a través de processos endegats per una finalitat concreta, sinó que, al llarg de l'any, i a través dels diferents consells sectorials, es produeix un feedback entre l'Ajuntament i la ciutadania organitzada sobre les necessitats que es van generant a la ciutat."

"L'avaluació dels processos realitzats sempre es dona de forma contínua i constant, tant des de la vessant tècnica com amb els propis participants en els processos"

La xifra

2.000

Més de 2000 persones de totes les edats van participar, a través de l'eina del Quadern per al Debat Ciutadà i juntament amb un equip de postgrau de participació de la UAB, en els Usos de l'espai públic generat pel cobriment de la via.

"Apliquem processos participatius per coherència i amb eficàcia"

JOSEP TOMÀS ÀLVARO

Regidor de Comunicació, Relacions Ciutadanes i Drets Civils (ERC)

Abril del 2007

"Incorporar les persones no associades és un repte de la Participació Ciutadana"

"La participació s'ha de percebre com un pas previ de qualsevol decisió"

A Vilanova i la Geltrú, la participació ciutadana va per barris. L'Ajuntament impulsa consultes veïnals i processos en què la ciutadania pren la paraula cada vegada que hi ha una reforma important en un conjunt de carrers o bé en un equipament públic.

"Abans d'actuar, mirem de consensuar una fotografia sobre la realitat de cada zona, per tal d'arribar a un acord sobre les necessitats i demandes més sentides per tothom", explica el regidor Josep Tomàs Àlvaro, que també adverteix que mai no s'ha d'oblidar "la visió global de la ciutat".

Una de les experiències més recents ha estat en el nou centre cívic Molí de Vent. Entitats, associacions, personal tècnic i ciutadans i ciutadanes a títol individual han ajudat a definir perquè ha de servir el centre cívic del barri. L'Ajuntament va voler concretar-ne els usos d'una manera anticipada i, per això, va posar en marxa un procés de participació que ha tingut alguns "daltabaixos", que s'han vençut "amb perseverança i amb voluntat".

Segons Àlvaro, redreçar processos com-

plicats, com el del centre cívic, demostra que la pràctica de la participació ciutadana no és fruit només de la "coherència", sinó que també requereix "eficàcia". És difícil, però val la pena, perquè permet "crear espais públics arrelats a la ciutat i eficients".

Bona part de la població de Vilanova i la Geltrú forma part d'entitats cíviques, veïnals o culturals. Però també hi ha gent que no hi està vinculada, i representa un segment social que cal tenir en compte. Per això, el regidor considera que "la incorporació de persones no associades representa un repte especialment important".

Les principals dificultats dels processos participatius a Vilanova i la Geltrú es repeteixen a tot el país: cal comunicar molt bé, perquè la ciutadania compregui la importància i l'efectivitat de la mobilització, i cal que els tècnics i els polítics hi pensin constantment portes endins de l'Ajuntament. La pràctica és el millor antídoto contra tots els problemes: "a còpia d'obtenir resultats palpables, aconseguim que la participació es percebi com un pas previ a la presa de qualsevol decisió important".

la xifra

576.575

euros destina Vilanova i la Geltrú a la Participació Ciutadana d'un pressupost de 66.867.656 euros

VILASSAR DE MAR

Comarca: Maresme

Població: 19.051 habitants

"Es corre el risc que els espais de debat es converteixin en espais d'intermediació entre veïns i Ajuntament"

ENRIC FLAMERICH

Regidor de Participació Ciutadana
i Cooperació de Vilassar de Mar (PSC)

Setembre del 2006

"La baixa participació és endèmica de l'actual societat del benestar"

El Pla de Desenvolupament Comunitari del barri del Barato és el principal procés participatiu que hi ha en marxa ara mateix a Vilassar de Mar. Es va posar en marxa l'any 2002, amb un estudi diagnòstic del barri, i el procés es va formalitzar un any després.

Des de llavors, s'han succeït les reunions al voltant d'una mateixa taula de representants polítics, tècnics municipals i veïnals "per tractar les qüestions del barri que més preocupen i per proposar-hi mesures de solució", explica el regidor Enric Flamerich.

El pla ha topat amb nombroses dificultats, i ha hagut d'anar redefinint-se i repensant-se sobre la marxa. "El problema més important és la confusió que hi ha al voltant del terme participació ciutadana, i les diferents maneres que hi ha d'entendre-la", diu el regidor. L'Ajuntament hauria volgut que el veïnat del Barato "s'il·lusio-nés" amb el procés, i que "molts veïns participessin en la presa de decisions col·lectives", però la realitat és que la participació es limita a les activitats que s'organitzen en el marc del Pla de Des-

envolupament Comunitari en espais públics o en equipaments municipals.

Diu el regidor que el fòrum de diàleg "ha estat més un espai d'intermediació" entre el veïnat i el consistori, que no pas un lloc per "intercanviar opinions i debatre" sobre el futur del barri. En general, l'Ajuntament calcula que la participació és d'entre un 2 i un 3% de la població del Barato.

L'escassa receptivitat que ha tingut el procés participatiu ha fet pensar a l'Ajuntament que era necessari incorporar-hi un especialista. I, per això, des del 2003, hi ha un tècnic en participació que "ajuda a saltar la tanca quan el debat s'encalla". El consistori també compta amb el suport de tècnics de l'àrea de Serveis Personals, on s'adscriu la regidoria de Participació Ciutadana.

Malgrat l'ajuda tècnica, Flamerich apunta a dos factors com a obstacles importants dels processos participatius: "la desconfiança i la baixa presència de veïns, endèmica de l'actual societat del benestar".

"Un tècnic especialista ens ajuda a saltar la tanca quan ens encallem en el debat"

La xifra

2

anys fa que l'Ajuntament de Vilassar de Mar té una regidoria de Participació

Totes les entrevistes fetes als regidors i regidores de Participació Ciutadana es poden trobar a la pàgina web de la Campanya *Els calers, on calen*. En aquest web, pots consultar la guia en format electrònic, com també la primera guia sobre Pressupostos Participats que elaborarà la Campanya l'any 2004.

Per ampliar la cultura de la participació, és fonamental l'intercanvi d'experiències i coneixements. Per això, posem a la teva disposició tots aquests materials que t'animen a difondre.

Informa't i comparteix la teva vivència (en la qual has col·laborat, impulsat, participat...).

www.elscalersoncalen.org

Edita: Ciutadans pel Canvi (CpC)
La Rambla, 74 pral. 08002 Barcelona
Tel: 93 317 12 14
Fax: 93 317 82 14
e.mail: info@elscalersoncalen.org
www.elscalersoncalen.org
www.pelcanvi.org

Primera edició: gener del 2009

Amb la col·laboració de:
Generalitat de Catalunya
Departament de Governació i Administracions
Públiques
Secretaria d'Acció Ciutadana

Coordinació: Mireia Selva
Redacció: Pau Mas

AGRÀIMENTS

A totes aquelles persones que han fet aportacions i suggeriments, molt especialment, al grup de treball de Ciutadans pel Canvi sobre món local i participació Tu Decideixes!, entre els quals: Olga Fernández, Xavier Gálvez, Cristina García, Pep Lobera, David Aaron López (responsable de la Campanya), Mercè Marzo, Rosa Masó, Conxita Pérez, Mateu Piñol, Àlvar Roda, Joan Ros, Pepa Sala, Pep Solé, Carme Valls (Presidenta de Ciutadans pel Canvi) i Ester Vilar.

A l'oficina tècnica de Ciutadans pel Canvi: Mirta Barreira, Sònia Cormenzana i Sílvia Pérez. A Anna Borrell i Xavi Rossinyol, per la seva participació en l'inici del projecte.

I a tots els regidors i regidores que han respost l'entrevista sobre les experiències de participació ciutadana que porten a terme al seu municipi. Finalment, a totes aquelles persones que han donat suport a la campanya en tot moment i han fet possible l'elaboració d'aquesta segona guia.

Disseny i il·lustracions: Jordi Sunyer
Maquetació: Ramon Sanchez

Impressió: Cevagraf, s.c.l.

*Amb el suport del Departament de Governació
i Administracions Públiques*

Generalitat de Catalunya
Departament de Governació
i Administracions Públiques
Secretaria d'Acció Ciutadana